

D. SZABÓ

HIVATÁS VAGY ROBOT...

IRTA:

GERELY JOLÁN

KORDA R.T. KIADÁSA

GERELY JOLÁN:

HIVATÁS VAGY ROBOT

(A DOLGOZÓ LEÁNY)

„És ti vagytok a Háziáldás
Fehérre meszelt kis falon.
Szegett kenyér az abroszon.
Ti a kútvíz a harmatos pohárba,
Duruzsoló, jóságos kályha,
Szekrényben illatos, puha,
Tündöklő, hófehér ruha.
Ti vagytok az olajmécs, mely
[álmatlan lobog,
S imádkozik, míg mások alszanak
A hervadtan is illatos csokor
A feszület alatt.”

Sik S.: „Asszonyok”.

**KORDA R. T. KIADÁSA
BUDAPEST, 1934.**

**Nihil obstat. Dr. Julius
Czapik censor dioecesanus.
— No. 765. Imprimatur.
Strigonii, die 15. Martii
1934. Dr. Julius Machovich
vicarius generalis.**

**Nyomatott: KORDA R. T.
nyomdájában, Budapest.**

Előszó.

Ez a könyv a különféle női életpályákról szól, — pedig női életpálya tulajdonképpen csak egy van: az édesanyai szent hivatás. Amióta megvan a világ és ameddig meglesz, mindig az volt és az lesz a nőnek legfönségesebb feladata, hogy a családi élet meleg tűzhelyénél nevelje a gyermekeket, akiket az isteni Gondviselés reá bízott. Van ugyan ennél egy még magasztosabb életformálás: a magát teljesen és kizárólag Istennek szentelő apáca élete. De ez oly keveseknek jutó, külön isteni hivatásnak kegyelme, hogy a nők óriási többségének „ideális életpályája“ mégiscsak a hű feleségnek és gondos édesanyjának áldozatos útja marad.

Ez volna a nő ideális életpályája . . .

Sajnos, a kemény valóság egész más képet mutat! A valóság bizony az, hogy egyre növekszik azoknak a nőknek száma, akik nem tudnak férjhez menni és saját maguknak kell megkeresniük kenyerüket. Sőt a nehéz gazdasági viszonyok sokszor még férjes nőket is munkába kényszerítenek, hiszen még férj és feleség közös keresetéből sem könnyű manapság akár a legszerényebb családi háztartás anyagi gondjait fedezni.

Vajjon kétségbe kell-e esniök a férjhez menni nem tudó, dolgozó nőknek?

A keresztény világtérfogás ugyan sohasem barátkozhatik meg azzal a gazdasági renddel,

mely lehetetlenné teszi az emberiség egy részének az Istentől nyert feladata betöltését, és ezért mindenben azon van, hogy a nők mint édesanyák tölthessék be feladatukat. Másrészt azonban nem hunyhatunk szemet a fájdalmas tény előtt sem, hogy az élet nehéz küzdelmei és a megélhetési gondok mégiscsak a kenyérkereső pályákra kényszerítik a nők nagy tömegét. Ebből a szempontból nézve tehát csak örülnünk kell ennek a könyvnek, melynek nagy élettapasztalatokkal rendelkező írónője gondoskodó figyelemmel mutatja az utat a leányoknak mindama pályák felé, melyeken nemcsak megélhetésüket találják meg, hanem amelyek leginkább megfelelnek a női természetnek is.

Az életpályaválasztás nem közömbös dolog. Földi megelégedettségünk és akárhányszor örök boldogságunk is függ attól, hogy megfelelő helyen és megfelelő erkölcsi elvekkel éljük-e le életünket. A könyv szelleme nagyszerűen érezteti meg az olvasóval — és ebben rejlik főlemelő vigasztalása is, — hogy bármily pályára kényszerítené is az élet a nőt, találhat nemes gondolatokat, főlemelő távlatokat és — ami a fő — mindegyik kis dolgozó szobából, vagy műhelyből is lehet nyitni ablakokat a mennyország felé, mert minden hétköznapi munkát is megtölthetünk oly örök gondolatokkal, melyek azt az istenszolgálat magasságába emelik föl.

Sok olvasó lesz hálás az írónőnek, hogy útkereső tanácstalanságában segítségére volt egyik vagy másik életpálya ajánlásával. Csak meg nem ijedni az élettől! Dolgozni ott, ahol lehet, és annyit, amennyit lehet!

Persze — legyen valamelyik leány akár-melyik életpályán is — ha az isteni Gondviselés

útjába hoz egy ideális férfit, akit neki szánt az egész életre, akkor aztán hagyjon ott minden más feladatot, és menjen örvendező szívvel, lelkesedő örömmel és áldozatos szeretettel a tulajdonképeni, az eszményi, az egyetlen női életpálya: az édesanyai hivatás felé!

Budapest, 1934. húsvét.

Dr. Jóth Tihamér

Pázmány-egyetemi ny. r. tanár.

Bevezetés.

Örömtelen üresség, gyötrődés és földrehúzó teher az élet annak, akinek a munka csak kényszerű robot. Ellenben szépség, öröm és magasba emelő szárny annak, aki hivatást lát benne.

Ezt a gondolatot igyekeztem ebben a könyvben érzékeltetni.

Másik vezető gondolatom, hogy a nőnek, bárhová állítsa is az isteni Gondviselés, a legnemesebb, lelki értelemben mindig anyának kell lennie.

Nem volt céлом hiánytalan felsorolást adni az összes lehetséges női pályákról. Csak azokat ajánlottam, amelyek a női természettel és hivatással megegyeztethetők, vagy legalább is nem ellenkeznek azzal és amelyek a mai viszonyok közt elérhetők.

Rá akartam mutatni továbbá néhány olyan munkatérre is, ahol a nő a férfinak nem szükségképpen vetélytársa, hanem ellenkezőleg, segítőtársa lehet.

Nagy segítségemre voltak munkámban, szakszerű és a részletekre is kiterjedő felvilágosításaikkal: Csaba Margit dr. egy. tanárs., ft. Csepy Pál v. méhészeti előadó, Göttche Oszkár dr. egy. m. tanár, Fehér Kereszt kórh. főorvos, Hints Elek dr. Pest vm. szülész főorvos, Kemény István Szfv. Női Gazd. és Házt. Isk. igazgató, Máriássy Mária alapítv. hölgy, főápolónő,

*Szabó Jenő dr. v. egy. tanárs., Tötössy Ella
iparművész, dr. Vajnovszkyné Duró Emma
dr. v. egy. tanárs., Zadubánszky Irén Szfv.
Nőiparisk. igazgató, valamint mindazok, akik a
különböző szociális és karitativ munkákról tájé-
koztattak.*

*Megértő és készséges támogatásukért ezúton
mondok hálás köszönetet.*

*Budapest, 1934. Gyertyaszentelő Boldog-
asszony ünnepén*

Gerely Jolán.

ÁBRÁND ÉS VALÓSÁG.

Márta íróasztala előtt ült és könnytől fátyolos szeme egy okiratra tapadt. Nem a szavakat formáló betűket nézte, s nem is a szavak értelmét kereste. Képzeletében megmozdultak a betűsorok, életet, mozgást nyertek, s hosszú, munkás esztendőök öröme, bánata, fáradozása és reménykedése bontakozott ki belőlük.

Látta magát, mint érettségizett fiatal leányt, a jól végzett munka diadalmas örömeivel, a több tudás vágyával és az egyetemre készülődés terveivel. Majd elvonultak előtte az egyetemi évek gazdag, munkás változatosságban, a jövő élethivatásnak előlegezett lelkesedéssel. Látta, mint bontakozott ki benne fokozatosan a mai leány életrevaló, bátor, öntudatos, értékes egyénisége, s egy pillanatra szinte újra érezte azt a boldog nekilendülést, amivel egy szép tavaszi napon meglobogtatta egyetemi diplomáját a hivatásos élet felé.

Látta azután önmagát, amint az első, büszke diadalérzet lehiggadásával a templomba futott és túlárado hálával köszönte meg Istennek, amit az elmúlt években adott: a tehetséget, a kitartás erejét és a munka örömeit. Az elhivatott apostol lelkesülésével ajánlotta magát és jövő munkásságát Isten kezébe, s mikor a templom félhomályából ismét kilépett a ragyogó napsütésbe, úgy érezte, hogy övé az egész világ.

De Isten útjai kiszámíthatatlanok.

Márta még ki sem élvezhette teljesen a szabadságát és a pihenés örömeit, mikor egy sötét árny elébe állt. Édesanyja súlyos betegségbe esett.

Szomorú napok, hetek és hónapok következtek. S mire őszbe fordult a nyár és a faleveleket vörösre csípte az első dér, Márta dermedt fájdalommal zárta le halott édesanyja szemét.

Az első pillanatokban azt hitte, meghalt számára az egész világ. Gondolatai megálltak és úgy érezte, hogy megszakad a szíve. S mintha egy láthatatlan kéz sötét függönyt húzott volna a jövő elé, nem látott belőle többé semmit, semmit. A sorsdöntő percek sötétsége borult a lelkére. Azoké a perceké, amelyekben eldől, hogy milyen a lélek: gyöngé-e, vagy erős? Jaj annak, aki ilyenkor nem hallja meg Isten szavát, mely valahonnan a sötét függöny mögül szól hozzá!

Mártához, 7 éves kis Vali húgocskája útján szólt. A gyermek, aki nem egészen értette ugyan, hogy mi az a halál, de azért valami nagy változás előérzete derengett a lelkében, óvatos léptekkel odaosont hozzá, átölelte és csöndesen megkérdezte:

— Ugye Márta, ezután te leszel az édes mamánk?

És Márta, mintha álomból ébredt volna, egyszerre megérezte, mit kell tennie.

Aznap este térdreborult szobájában a feszület előtt és alázatos szívvel meghajtotta akarát Isten akarata előtt. Ugyanazokkal a szavakkal fogadta el Isten kezéből a reá váró lelki anyaságot, mint közel kétezer évvel ezelőtt a názáreti Szűz az Istenanyaságot: „Ime, az Úr szolgáló leánya. Legyen . . .”

Mindmegannyi kemény ütés zuhant Mártára ott, íróasztala előtt, a sok emlék.

De azután fölemelte a fejét. Nem, ezen nincs mit tépelődnie tovább. Hiszen mindez már jóideje elmúlt és ő beleállott az új élethivatásba, az ott-

honba, az elköltözött édesanya helyére. Összesodorta oklevelét, és becsúszta az asztal egyik fiókjába. Aztán megfordította a zárban a kulcsot. A zár erőset kattant. Márta olyasvalamit érzett, mint mikor az első marék föld megdobbant az anyja koporsóján. Most is temetett. Nagy, szociális hivatásra törő terveit temette.

Azután átment testvérkéinek a szobájába. A gyerekek megrohanták:

— Márta, kérdezz ki németből!

— Márta, kérlek, én nem vehetem fel holnap a régi kék ruhámat, mert elszakadt.

— Jaj, Mártikám, olyan éhes vagyok, mikor uzsonnázunk?

És Márta kiment a konyhába, utána nézni az uzsonnának, azután vidám beszélgetés közben meguzsonnázott a gyerekekkel, majd elővette a hibás ruhát, s miközben azt javítgatta, kikérdezte a német leckét is.

És . . . Isten tudja, hogy történt . . . már nem is volt olyan nehéz a szíve.

Mert a női lélek már olyan, hogy — ha nem rontotta el valamikép, amit a jó Isten már csírájában beléoltott — mindig adni vágyik. Csak akkor boldog, ha érzi, hogy valahol szükség van rá.

És Márta nemcsak érezte, hanem tudta, hogy három gyermeknek, egy apának és egy egész elárvult otthonnak szüksége van rá.

Valamikor, még nem is olyan régen, színes, fényes leányábrándjaiban másképp látta a jövőt. De az ábránd csak álom, az élet pedig valóság. Ha a kettő nem egyezik és választani kell közöttük, a választás csak az életre eshet. És ha a kettő közül valamelyiket össze kell törni a másikért, az csak az ábránd lehet.

HÁT IGY IS LEHET?

— Némelyik bútordarabnak olyan sok lába van. Azaz hogy persze, ez nem is mind láb, hanem mindenféle girbe-görbe, ide-oda kanyarodó cifraság. Itt kidudorodik, emitt meg bemélyed. Jaj, és mennyi por tud összegyűlni egy-egy ilyen kis mélyedésben!

Ezt az elmefuttatást Márta végezte, amint a szőnyegen térdelve, egy régi, nagyon régi asztal gyönyörű, faragásos lábait törülgette.

— Milyen másképen dolgoztak a régi mesteremberek, — folytatta tovább a gondolkozást, meg a törülgetést is. — Ezen az asztalon például látszik, hogy szeretettel dolgoztak rajta. Mert ez nem gépies munka, ebben lélek van. És milyen öröme telhetett benne annak, aki csinálta. Ha pedig öröme telt benne, akkor ez a munka éppen olyan széppé tette az életét, mint bármi más, ami az embernek örömet szerez. De becsületes és lelkiismeretes ember is lehetett a készítője, mert lám, még ma is milyen szép és jó, pedig édes-apa azt mondja, hogy van már vagy száz esztendő . . .

Márta fölegyenesedett, hogy kinyújtóztassa kissé a derekát.

— Nem is olyan rossz testgyakorlás ez a portörles, — gondolta közben. Guggolás — egy-kettő; karlökés — egy-kettő; — no persze, nem éppen ilyen szabályszerűen és ilyen erélyes mozdulatokkal, de azért nem utolsó testmozgás, az

bizonyos. Alighanem egészséges is, mert úgy meg-
éheztem tőle, mint akár a tenniszezéstől . . .

Márta körülnézett a szobában. Nagyon elé-
gedett volt a tekintete. — Hiába mégis csak szép
a rendes, tiszta lakás. És ha az ember nem ké-
szen kapja, hanem maga is dolgozott rajta, mintha

még szebb volna. Aztán a bútorok lassankint
mindannyian kedves ismerőskké válnak . . .

Márta köztük nőtt fel, de csak most sze-
rette meg őket, amióta foglalkozott velük. Most
egyszerre megértette, miért ragaszkodnak a régi
világból való asszonyok annyira a bútoraikhoz.
Mert munka közben összebarátkoztak velük. A
mai lányok és asszonyok nagyrésze naphosszat

távol van hazulról, s amikor hazatér, úgy lép be a lakásába, mintha hotelszobába, vagy bútorozott albérleti szobába lépne. A bútorok csak a hasznosság, vagy szépség szempontjából érdeklik őket, de a szívüknek semmi köze hozzájuk.

— Pedig, — Márta olyan sok igazságra rájött így takarítás közben — alighanem ez az „*ott-hon*“ titka. A legszebben berendezett lakás is legfeljebb bútorkiállítás lehet, ha a háziasszony szíve nem dobog minden egyes darabjában.

— Ennek a meleg emberi szívnek aztán fáj a por, a piszok, az ütés, a karcolás, a folt. Megérzi, ha a bútor nem a maga helyén áll és rosszul érzi magát ott, ahol van. Sőt számol a bútor egyéni hiúságával is. Nem takarja el a legszebb részét egy saját készítésű kézimunkával, függönnyel, vagy rossz helyre dobott párnával. Nem is zsúfolja össze őket úgy, hogy ne kapjanak levegőt, sőt lélekzetét kapkodja még az is, aki rájuk néz.

— Meg azután, ahogy az embernek kellemtelen, ha olyan munkára alkalmazzák, amire semmiképen sem való, a bútor sem szereti, ha másra használják, mint ami a hivatása. Az íróasztalnak pl. bizonyosan fáj, ha telerakják csecsebecsékkal, arcképekkel, szobrocskákkal és egyebekkel, s amikor egy tisztességes rendes ív papíros akarja elfoglalni rajta a helyét, az asztalnak mentegetődznie kell, hogy „bocsáss meg, kérek, de számodra igazán nem tudok helyet szorítani“. A zongora meg valami szokatlanul tompa hangon kifejezést is szokott adni nemtetszésének, ha kiállítást rendeznek a hátán. Ő igen, a bútorok meglehetősen értelmesen szoktak beszélni, de csak a barátaikkal. Idegenek előtt elnémulnak...

Mártának még sok érdekes gondolat mo-

toszkált a fejében, de közben elkészült a takarítással, hát nem folytathatta tovább. Éppen a fürdőszobába készült, hogy megmosakodjék és lerakja magáról a takarítás szimbólumait, mikor csöngettek.

Etus jött. Mártával együtt végezte az egyetemét, de mivel még állást nem kapott, egyébként pedig szüleinél elég jó módon élt, a délelőttiakat felváltva a kozmetikusnál, fodrásznál, manikűrösnél, vagy egyszerűen az utcán, a kávéházak előtt, esetleg bent az üzletekben töltötte. Unalmában be-betért valami cukrászdába is, hogy elfogyasszon néhány darab süteményt, ha pedig véletlenül ismerősök lakása közelébe sodorta a sétája, oda is benézett egy-két-husz-harminc, vagy még több percre. Igen, mert valamit csak kellett csinálni. Etus — saját állítása szerint — nem bírta a semmittevést. Otthon meg olyan kellemetlen így délelőtt. Takarítanak, főznek és rossz szemmel nézik, ha az ember — mondjuk — könyvet vesz elő és olvasni akar.

— Jé, Márta, hát te mit csinálsz? — kérdezte meglepetten.

— Most készültem el a portöreléssel, — felelte Márta mosolyogva, mert határozottan élvezte Etus megrökönyödését. Azután hozzátette:

— Kérlek, foglalj helyet és várj rám néhány percig, azonnal visszajövök.

— Képzelem azt a néhány percet, míg te megfésülködöl és átöltözől. Addigra már az utolsó ember is elment a korzóról. Inkább majd máskor jövök.

Márta felelet helyett lekapta fejről a csinos kendőt, mely menyecskésen hátrakötve védte haját a portól, majd gyors mozdulattal levette kabátszerű munkakötényét is és ott állott rendez-

sen megfésült fejjel, csinos délelőtti háziruhában a vendége előtt.

— Amint látod, — mondta azután — csak a kezemet kell alaposan megmosnom, ahhoz pedig nincs szükségem többre néhány percnél.

Ezzel eltűnt és egy-kettőre vissza is tért.

— Hát te magad takarítasz? Hiszen nincs neked erre szükséged! Azért végezted az egyetemem? — támadt rá Etus.

Márta tréfásan védekezett: — Jaj, ne zúdíts egyszerre ennyi mindent a fejemre! — Majd komolyan folytatta: — De azért sorjában megfelelek neked mindenre.

— Először is, igenis, a magam szobáját teljesen magam takarítom. A többi szobában a takarítás piszkosabb, vagyis inkább porosabb részét a lány végzi, kora reggel kezdve, megfelelő sorrendben. De mire a por leszáll és törülgetni lehetne, akkorra már neki egyéb dolga van. A lakás elég nagy, mi is sokan vagyunk, meg aztán főznie is kell, mert én — sajnos — nem értek hozzá.

— Hát nem fogadhatnátok még egy cselédet, vagy legalább egy takarítónőt? — kérdezte Etus. — Hiszen, ha te állásba mennél, amit édesapád biztosan tudna szerezni, többet keresnél, mint amennyibe a takarítónő kerül!

— Nem Etus, ez teljesen helytelen felfogás. Végre is nemcsak mi magunk vagyunk a világon. Másokra is gondolni kell. Nekem itthon *van* dolgom, az bizonyos. Ha most mégis másutt foglalkoznék állást, csak azért, hogy jövedelmemből még egy cselédet tarthassak, elveszem a kenyeret olyasvalakitől, akinek ez az állás talán egyetlen megélhetési lehetősége volna. Sőt, ki tudja, nem férfi helyét foglalom-e el, aki pedig, ha ezt az

állást megkapná, talán családot is alapíthatna. Be kell látnod, hogy ez nagy igazságtalanság volna.

Etus vállat vont:

— Egy sereg leányt ismerek, aki hasonló helyzetben van és mégis nyugodt lélekkel állást vállal.

— Elég baj, hogy így van. De ez sem ok arra, hogy mi, akik belátjuk, hogy ez nem helyes, ugyanígy cselekedjünk. Ha ezek a lányok, akik állás nélkül sem nyomorognak, otthon maradnának, hány férfi juthatna megélhetéshez, mennyivel kevesebb leány maradna pártában, mennyivel kevesebb otthonban kallódnék el a családi élet és mennyivel olcsóbban élnének az emberek!

— Olcsóbban? Ugyan miért?

— Nézzük csak az én esetemet. Ha hivatalba járnék, legalább háromszorannyi ruhafélére volna szükségem, mint így. Azután, amikor itthon dolgozom, nemcsak azt az összeget takarítom meg, amit ezért a munkáért másnak fizetnék — hisz azt a saját fizetésemből talán pótolhatnám — hanem a lakásnak, a bútornak és az egész család ruházatának a gondozásával meghosszabbíthatom az életét sok olyasminek, ami fizetett, idegen kézben egy-kettőre tönkremenne.

— De ez az éremnek csak egyik, anyagi oldala. Van egy másik, erkölcsi oldala is. Mit gondolsz, hogyan hatna édesapám kedélyére, nem rontaná-e le munkakedvét, munkaerejét, sőt talán egészségét is, ha hazaérkezésekor mindig csak idegen arcok fogadnák, s ha esténként, a pihenés meghitt, csendes óráiban csupa külső robotban elfáradt ember közé kerülne? S ha engem is egyéb hivatás kötne le és tartana hazulról távol, hogyan figyelhetném meg kistestvérekém lelki fejlődését, hogyan vezethetném és irányíthatnám

őket? Mit gondolsz, meg tudná ezt tenni helyettem a leglelkiismeretesebb fizetett idegen is úgy, ahogy én teszem?

Etus kissé zavarodottan babrált az asztalon. Ő mindezt egészen másképpen fogta föl. Az ő szemében fontosabb személy nem volt a világon, mint ő maga. Sőt még saját magából sem az egyetlen igaz érték, a lélek állott érdeklődése középpontjában, hanem a külső jómegjelenés, a „mit mondanak a barát nők“, a szórakozás, a flört és esetleg egy előnyös házasság, amelyben leánykori üres életét még üresebben folytathatja. Zavaros érzéseit nem tudta, sőt őszintén szólva kissé szégyelte is így feltárni Márta előtt, azért kitérőt keresett:

— Hiszen te sem maradtál volna itthon, te is elfoglaltad volna egy jobban rászorulóknak a helyét, ha . . . igen, ha ez a szerencsétlenség nem ér.

Mártának egy pillanatra elborult a szeme.

— Abban igazad van, hogy nem maradtam volna itthon házimunkát végezni, hiszen arra nem lett volna szükség. De, hogy jövedelmező állásban elfoglaltam volna-e más helyét, az nem olyan bizonyos. Isten a megmondhatója, milyen más terveim voltak. Én dolgozni akartam. Be akartam állítani tudásomat valami szociális munka szolgálatába, mint ahogy ez volna a kötelessége minden olyan leánynak, akire otthon nincs szükség, s akinek megvan a megélhetése.

— No de azt csak beláthatod, hogy az a munka, a saját szellemi előhaladásod szempontjából, de a már meglévő képzettségednél fogva is megfelelőbb lett volna, mint ez a mostani? — makacskodott Etus.

— Még ezt sem merném állítani, — felelte

Márta. — Mert először is, a munka minősége egymagában — ha t. i. nem jár vele durva társaság, rossz környezet — sem kevesebbé, sem rosszabbá nem teheti az embert. Ellenben, a művelt finom lelkületű ember magához emelheti a munkát, megfinomíthatja és lelket önthet bele. A lélek fejlődésére és előmenetelére pedig minden alkalmas lehet, csak fel kell használnunk a benne rejlő tanulságokat. Látod, egy svájci pedagógus, Foerster, még abban a jelentéktelennek látszó foglalkozásban is, amit az előbb végeztem t. i. a portörülésben, egy sereg jellemnevelő hatást talál.

—No, arra magam is kíváncsi volnék, hogy mit?

— Hát így emlékezetből elmondhatok néhányat. Egyik pl. a *lelkiismeretesség*. Mert aki felületesen törülget, csak éppen, hogy tessenék-lássék, attól nem lehet becsületes, alapos munkát várni másban sem. Egy másik az *állhatatosság*. A portörlés bizony napról-napra ugyanaz. Ebbe változatosságot vinni csak a saját gondolataink útján lehet. De kitűnő iskola. Aki nem fárad bele ebbe az egyhangúságba, az közben megtanulja, hogy türelemmel és kitartással tudjon küzdeni — ha egyszer rákerül a sor — nagy célokért is. Nem utolsó dolog az sem, hogy itt nem szabad *látszatra dolgozni*. Aki csak ott törülget, ahol látszik, azt pl. varrónőnek sem szeretném megfogadni, mert bizonyos, hogy utána kellene varrni az egész ruhát, az ő fércelése nyomán. Aztán a portörlés *emberszeretetre* és *kíméletre* is tanít. Mikor kिरázod a portörлöt, vigyáznod kell, hogy a por másnak a fejére ne hulljon. És tudod-e, hogy a portörlés megtanít még az emberekkel való bánásmódra is? Mert őket is éppúgy, mint a finom, törékeny tárgyakat, gyöngéden kell megfogni,

hogy el ne törjenek, de azért erősen kell tartani, hogy ki ne hulljanak a kezünkből. Folytassam?

— Köszönöm, elég, — felelte Etus. Majd tréfára fordítva a dolgot így folytatta: — ha még sokáig beszélsz, hazaszaladok és kitakarítom a szobám, holott egyszer már alighanem kitakarították.

— Pedig még valamit szeretnék neked mondani. Te nem tudod, nem is tudhatod, mit szenvedtem én az édesanyám halálakor. De lásd, Isten külön vigasztalásul, ezt a munkát, ezt a kötelességet küldte nekem. Ismétlem: *vigasztalásul*. Mert seholsem érzi az ember annyira, hogy azt a bizonyos munkát, amit vállalt, neki, éppen *neki* kell elvégeznie, — mert ő végezheti el legjobban, — mint a háztartásban. Akinek nincsenek ilyen személyéhez nőtt kötelességei, akinek a munkája várhat, vagy mással éppen olyan jól elvégeztetheti, azt a szenvedések sokkal jobban leverik a lábáról, mint azt, akinek a szenvedések közepette ilyen kizárólag reá váró kötelességet kell teljesítenie. Hidd el, a házimunkában gyógyító erő rejlik, amely megnyugtatta a kedélyt és megtaláltatja az emberrel önmagát. Goethe Iphigéniaja azt mondja: „Ha haszna nincs, kora halál a lét”. Ne sajnálj hát Etuskám azért, hogy én élni akarok.

Etus elgondolkozott.

— Márta, te valahogyan egészen más vagy, mint én. — De pillanatnyi elmélyedése azonnal elmúlt és nevetve folytatta: — De hogy lásd, milyen hajlítható vagyok és mennyit tanultam tőled, most azonnal megyek és veszek egy szép munkakötényt.

Ezzel viharosan megölelte és megcsókolta

Mártát, majd lefutott a lépcsőn. De mire a kapuba ért, valami keveset változtatott a tervén és úgy határozott, hogy mégsem munkakötényt vesz, hanem inkább egy kis zsúrterítőt.

A FÖLDHÖZ VÁGOTT PALACSINTASÜTŐ.

Amikor Benkő dr. mérnöki irodájából hazatérve, kinyitotta az előszoba ajtaját, csapkodás zaja és indulatos szavak lármája hangzott ki a konyhából. Meglepődött, sőt egy kicsit meg is ijedt, mert ilyesféle láрма nem szokott előfordulni a családjában. Megboldogult felesége mindig nyugodtan, csöndesen intézte el a házi ügyeket és a leánya, Márta, eddig szintén meg tudta őrizni ezt a hangot. Ugyan mi történhetett?

Tanácsatosan állt az előszobában. Sohasem szokott beleavatkozni a háztartásba, de most nem tudta, mitévő legyen. Végül határozott. Gyors mozdulattal benyitott a konyhába.

Abban a pillanatban vágódott lába elé a palacsintasütő és a még teljesen híg tészta síszerűen folyt szét a kövezeten. Terka, a mindenes szakácsnő pedig haragtól vörösre gyúlt arcával, magából kikelve ordította:

— Hát, ha a kisasszony jobban érti, csinálja maga!

Benkő futó pillantása elkapta Mártát is, aki visszafojtott indulatával küzködve, már-már előtörő könnyekkel a szemében állott a konyhasztal mellett.

A következő pillanatban nyugodt, de határozott férfihang vágta el a Terka szakácsnő rohamra kész szóáradatát:

— Elég volt! Elsején mehet!

Benkő ezzel karonfogta Mártát és a meg-

lepetésében elnémult Terkát egyedül hagyta a konyhában.

Néhány perc múlva ott párolgott a leves az ebédlőasztalon és kifogástalan rendben folyt le az egész ebéd. Terka önmagát múlta fölül szolgálatkészségben. De semmit sem ért el vele, Benkő dr. nem ismert tréfát.

Ebéd alatt Márta is lehiggadt kissé és a fekete-kávé mellett már nyugodtan el tudta mondani a történeteket.

Úgy esett a dolog, hogy kinézett a konyhába és látta, hogy Terka ezúttal szokatlanul vastag palacsintákat süt. Megjegyezte, hogy édes-anya sokkal vékonyabban szereti. Terka rá se hederített. Csak azért is, még nagyobb adagokat öntött a sütőbe. Márta nem hagyta annyiban, Terka viszont feleselni kezdett, majd csapkodott ezzel-azzal, ami éppen a kezeügyébe került, végül pedig földhöz vágta úgy, ahogy volt, tésztástól mindenestől a palacsintasütőt.

— Az egésznek az az oka, — kesergett Márta — hogy én nem tudok főzni. Ha anyus beleszólt a munkájába, azt mindig elfogadta, mert tudta, hogy anyus maga is meg tudja csinálni, ha kell.

— Fogadunk más szakácsnőt, — vigasztalta az apja. — Annak aztán kezdettől fogva te parancsolsz és akkor nem lesz semmi baj.

— Dehogynem lesz, — mondta Márta kedvetlenül. — Hallottam már másoktól is, hogy mindenütt így van, ahol az úrnő nem ért a főzéshez. Az ilyen asszonyoknak előbb-utóbb mindig fölébe kerekedik a szakácsnő. Helyesen parancsolni csak olyasmit lehet, amihez az ember maga is ért. Hiába, meg kell tanulnom főzni.

— De hiszen, ha jól emlékszem, neked

sohasem volt kedved a főzéshez, — jegyezte meg Benkő.

Márta komolyan, határozottan nézett szembe az apjával:

— Eddig nem volt, de ezután lesz. Azt olvastam egyszer valahol, hogy *ha az ember nem teheti azt, amit szeretne, akkor igyekezzék megszeretni azt, amit tennie kell*. Nos, hát én meg fogom szeretni.

Benkő meghatottan nézett rá és kissé remegett a hangja, mikor mondta:

— Az édesanyád leánya vagy, Márta. Tudsz igazán szeretni, nemcsak szavakkal, de tettekkel is.

Felkelt, a leányához lépett és szeretettel magához ölelte:

— Ha magam volnék, nem fogadnám el tőled ezt az áldozatot. De a gyermekeimért, a te testvéreidért, el kell fogadnom. Meglásd Márta, az Isten megáld érte. Ne félj, nem vész kárba a tanultságod, a tudásod sem. Ha belejössz a háztartásba és ha — amint magad mondod — helyesen tudsz parancsolni, nem lesz olyan sok dolgod, mint most. A háztartási munka egyszerűsítésére és megkönnyítésére ma már annyi eszköz van, hogy aki ügyesen felhasználja azokat és jól osztja be az idejét, az nem lesz szükségképpen a munka rabszolgája és annak nem szárad be az élete. Gondolj csak vissza édesanyádra, aki mint a háztartást vezetett, de a munka azért sohasem nyelte el. Jutott ideje a szórakozásra és a lelke művelésére is.

— De — folytatta aztán némi aggodalommal — hogyan akarod most megoldani ezt a nehéz helyzetet? Kissé talán elhamarkodtam a Terka elküldését.

— Nem, apuskám, jó volt így. Terka mellett úgysem jutnék soha semmire. Bíz csak rám, majd csak kisütök valamit.

Félrevonult a szobájába és elgondolkozott. Hát bizony, nem olyan egyszerű volt a dolog.

Tudta, hogy pl. a Katolikus Háziasszonyok Szövetségében (Budapest, Mária utca 7.) kitűnő főzőtanfolyamok vannak, de egy teljes és alapos tanfolyam elvégzésére már kevés az az idő, míg Terka itt van. Az új leányt meg nem hagyhatja mindjárt kezdetben egyedül a lakásban. Hiszen meg kell ismertetni vele a házi szokásokat és a minden családban különböző sajátos rendet. Esti kurzusra viszont azért nem járhat, mert akkor testvérkéivel akar lenni. Keserű szemrehányást tett magának, amiért legalább a nagyobb iskolai szünetekben nem foglalkozott többet a háztartással. Ha csak a gyakorlat hiányoznék, most milyen hamar belejöhethetne! Lám, a barát-nője, Vera is egyetemet végzett, de közben, az édesanyja mellett mégis megtanulta a legszükségesebbeket. S most, hogy férjhez ment, pompásan vezeti a háztartását.

Ejnye, lám, Vera! Jó, hogy eszébe jutott. Elszalad hozzá és beszél vele. Hátha tud valami jó tanácsot adni . . .

És Verának csakugyan jó ötlete támadt. Felajánlotta Mártának, hogy jöjjön fel délelőttönkint hozzá, hogy az elsejéig még hátralevő, körülbelül három hét alatt bevezethesse a főzés elemeibe. Addigra majd csak találhatnak egy megbízható asszonyt, vagy leányt, aki főzni is tud, s aki mellett Márta — akkor már nem egészen tudatlanul — teljesen elsajátíthatja a főzés művészetét.

— Ha kedved és erős akaratod van hozzá,

— biztatta Vera — menni fog a dolog. Ismerek egy fiatalasszonyt, aki olyasformán járt, mint te, s aki aztán a hazulról hozott édes-kevés főzés-tudományával és egy jó szakácskönyv segítségével kitűnő gazdaasszony lett. Persze, míg odáig jutott, néhányszor bizony nem egészen sikerült étel is került az asztalra. De ha olyan lány lesz melletted, aki ért a főzéshez, akkor még ezt a tanulópénzt is elkerülheted.

Márta megfogadta a tanácsot. Erős akarata átszerezte a kezdet nehézségein, a többi pedig már szinte magától ment. Nem sok időbe telt, s már nemcsak kötelességszerűen, hanem örömmel végezte ezt a munkát. Jobban örült egy-egy jól sikerült ételnek, mint még nem is olyan régen, egy-egy jól letett szigorlatnak. Az odaadással, tökéletes eredményre törekvő akarattal és szeretettel végzett munka magában hordja a jutalmát.

S mikor a nagyszünetidőben egy nagynénje meghívta Mártát testvérkéivel együtt vidéki kúriájába nyaralni, a házbeliek és a vendégek nem győzték csodálni és dicsérni a diplomás vendég főzeteit. Márta azonban nem ingyen segített a konyhán. Mire a nyár véget ért, egész szakácskönyvre való, személyesen kipróbált receptgyűjtemény pihent a táskájában.

S ha megkérdezték, hogy az egyetem melyik fakultásán lett belőle ilyen jó gazdaasszony, vidáman, büszkén felelte:

— Ebben a tudományban nem egyetemi tanár volt a mesterem, hanem egy földhöz vágott palacsintasütő.

ROBOT.

Márta és Erzsi kettesben, tea mellett beszélgettek, Márta szobájában. Már alkonyodott, de nem gyújtottak világosságot. Bizalmasabban, meg-hittebben lehetett így a félhomályban kicserélni gondolataikat.

— És te igazán, őszintén meg vagy elégedve ezzel az élettel? — kérdezte Erzsi. — Nem a büszkeség beszél belőled, amivel palástolni akarsz az igazi érzéseidet?

— Nincs mit palástolnom, — felelte Márta. — Ha talán nem is abban a formában, ahogyan valamikor gondoltam, de végeredményben mégis elértem, amire törekedtem: az életemnek van tartalma és célja. Tudom, miért élek és a munkámat szeretem.

— No igen, de mégis . . . Ebből fog állani az egész életed? Hiszen neked olyan szép terveid voltak. És az egész lényed valami másra, többre, nagyobbra volt beállítva, mint a háztartás. Nem félsz, hogy lassankint beleszürkülsz ezekbe a szürke hétköznapiakba magad is?

— Nem. Az édesanyám sem szürkült bele. Sőt! Sok, igen sok ember merített az ő lelke gazdagságából. Mert nincsenek szürke hétköznapiak. Csak szürke emberek vannak. A napoknak mi adunk tartalmat. Ha bennünk nincs semmi, akkor persze azok is üresek és szürkék.

— Lásd én most, amióta nem szaladgálok annyit házon kívül és nem fecsegek össze annyi

mindenféle ürességet idegen emberekkel, azóta fedeztem fel, mennyi apró örömet rejtegetnek a hétköznapiak. Ma jobban tudok örülni apróságoknak, mint azelőtt a nagy, különleges eseményeknek, amikről akkoriban kissé nagyhangon azt szoktuk volt mondani, hogy: *élmények*. Mintha egyszerűbbé vált volna a lelkem és ezzel fogékonyabbá is. Egy híres író mondja, hogy „az embernek állandó készletet kell tartania a boldogsághoz szükséges *egyszerű* hangulatokból.”

— De mégis, mondd csak, egész nap dolgozol?

Márta nevetett:

— Amint látod, most sem dolgozom, hanem itt ülök és beszélgetek veled. Nos hát, az ilyesmi máskor is megésik. Meg azután szót fogadok Goethének, aki azt tanácsolja, hogy minden nap olvassunk valami jó könyvet, hallgassunk jó zenét és nézzünk valami művészi képet. Ami más szóval annyit jelent, hogy naponta kell adni a léleknek valami értékes táplálékot. Apus mindig szerez nekem elolvasásra érdemes könyveket, beiratkoztam a katolikus kölcsönkönyvtárba is, (Budapest, Horánszky-u 20.) időnkint színházba, vagy egy-egy hangversenyre is elmegyek, az érdekes kiállításokat is meg szoktam nézni és egészen a társaságtól sem zárkoztam el. Később, ha a gyerekek nagyobbak lesznek, talán valami szociális munkában is részt vehetek. Egyelőre elég szociális munkám van itthon. Még mindig úgy találod, hogy szürke az életem?

— No és mi lesz, ha a testvéreid megnőnek, kirepülnek a fészekből és te egyedül maradsz? Férjhezmenetelre nem gondolsz?

— Nem mondom, hogy egyáltalán nem gondolok. De nem keresem, nem megyek elébe. Akit

az Úristen nekem rendelt, az ügyis rám talál. Ha pedig senkit sem rendelt mellém, akkor majd találok más célt az életemnek. Akkor még mindig kereshetek külső foglalkozást. Hiszen most már nemcsak a diplomámra, hanem a háztartási ismereteimre és ezzel együttl több élettapasztalatra is támaszkodhatom! A munkában nem válogató ember előbb-utóbb talál magának munkát.

Erzsi elgondolkozott.

— Jó lehet annak, aki szereti munkáját, — mondta sóhajtva. Aztán rákönyökölt a szék karjára és fejét kezére hajtva, halkán beszélni kezdett a saját életéről, a saját munkájáról. És Márta szeme előtt lassan kibontakozott egy, a mindennapi élet örömtelen robotjában kifáradt lélek szívár, vígasztalan élete.

Erzsi tanítónő volt egy kültelki elemi iskolában. Magasabb képesítéssel bírt ugyan, de azért szívesen fogadta ezt az állást is, hiszen a mai viszonyok között örülnie kellett, hogy egyáltalán álláshoz jutott. Tanuló évei alatt törekvő és tehetséges leány volt, tanárai nagyon szerették. Egyéni hangulatai kissé túlságosan erősen befolyásolták a törekvéseit, s a képzelete színes képeket rajzolt elé a jövőről. Nem tudta volna talán pontosan megállapítani, hogy mit várt az élettől, de az bizonyos, hogy valami nem mindennapit, valami nagyot. Büszkén képzelte el azt az időt, amikor majd öntudatosan, fölényesen ül a katedrán és egy sereg tudásra vágyó fiatal leány lesi ajkáról a szót.

De a valóság másképen festett, mint az ábránd. Amilyen könnyűnek találta valamikor a főiskolát, olyan nehéznek bizonyult most az elemi iskola. Erzsi csodálkozva látta, mennyivel könnyebb a magasabb matematikát *tanulni*, mint az

egyszeregyet *tanítani*. S mennyivel könnyebb a villamos áramot engedelmes szolgálatra szorítani, mint az írni kezdő gyermek kezét az „i” betű alakításához hajlítani. Erzsinek vérében volt a lelkiismeretes munka, de a tanítói pálya kezdetének a nehézségei valósággal kétségbeejtették. Ha nem fizetéses és jövővel biztató állásról lett volna szó, kedveszegetten otthagyta volna. Így azonban mit tehetett egyebet, mint hogy napról-napra fokozódó türelmetlenséggel, a kényszerszermunka kelletlenségével folytatta a dolgot. Módszertan, neveléstan, mintatanítás, előre kidolgozott tervezet! Mit használt mindez a kültelek rakoncátlan, fegyelmetlen csemetéivel szemben?

— Furcsa, — gondolta Erzsi — valamikor képzőintézeti növendék koromban annyi szeretettel gondoltam a gyerekekre. És most, hogy köztük vagyok, kicsi híja, hogy nem gyűlölöm őket. De hát csoda?! Bejövök az osztályba, láрма fogad. Hiába kiáltom, hogy „csend legyen!”, hiába ütök az asztalra, ennyi vásott gyerek túlszív engem. A hátam mögött még ki is nevetnek a haszon-talanok. És milyen ostobák! Az igazgató meg persze botránkozik, hogy nem tudok fegyelmet tartani. Unom már az egészet. Minek is jöttem erre a pályára?!

És megtörtént az a különös eset, hogy Erzsi sírvafakadt, mikor az első fizetését fölvette. Mint-ha hosszú évek előrelátott kényszerszermunkájának a zálogát kapta volna kézhez. Sohasem hitte volna, hogy eredményesen tanítani ilyen nagy munka.

— Hát ez lesz most már az életem? — töprengött. — Ez lesz napokig, hónapokig, évekig? Hát mivel jobb ez, mint takarítani, főzni és mindennap újra kezdeni ugyanazt? Akkor talán

még jobb a családban, a háztartásban, mert ott van valaki, akit az ember szeret, s akinek a kedvéért érdemes dolgozni. Ez így nem is élet, csak tengődés. Az ember dolgozik, fárad, azért, hogy legyen mit ennie. Ez az egész . . .

Erzsi elkeseredett szívéből végül már majdnem zokogva törtek fel a szavak. Mintha teljesen elfeledte volna, hogy valaki hallja, őszintén, minden fenntartás nélkül tárta fel a lelkét.

Márta megdöbbsent szomorúsággal hallgatta. Sohasem érezte még ennyire világosan, hogy a lélek harmóniája és a derüs életfelfogás nem a külső körülményektől, hanem tőlünk magunktól függ. Hogy nem az a fontos, *amit* teszünk, hanem az, *ahogyan*, amilyen lelki beállítottsággal tesszük.

Szavakat keresett, amelyek világosságot gyujtanának ebben a sötétségbe borult lélekben. Gondolatokat, melyek kezébe adnák a hivatás fáklyáját és megtaláltatnák vele a munka mélyén rejlő, örömet adó gyöngyszemeket.

De hiába. Erzsinek annyira fogékony, szépségre éhező lelkét, hivatásával szemben, a közöny páncélja fedte. Visszapattant róla minden szó és gondolat. Kereste és észrevette az élet szépségeit, de a foglalkozásában nem tudott mást látni, csak kenyeret. S ez a kenyér száraz volt és ízetlen.

— Neked jó, Márta, — mondta búcsuzáskor. — Te a munkában megtalálád magadat. Én . . . én elvesztettem magamat.

TAPOGATÓDZÁS.

A Mártával töltött délután azért nem tűnt el nyomtalanul Erzsi emlékezetéből.

Hogy valahol hiba van az életében, azt eddig is érezte. Sokszor csodálkozott a lelke folyton kereső céltalanságán és megpihenni nem tudó nyugtalanságán. Nem értette, hogy most, amikor állása van és anyagi gondokkal nem kell küzdenie, miért nem tudja úgy élvezni az életét, mint ahogy elgondolta.

Sokat olvasott, többnyire divatos regényeket és világfájdalmas verseket, de nyugtalanságát, az élettel való elégedetlenségét ezek az olvasmányok csak fokozták. Eljárogatott színházba és moziba is, persze válogatás nélkül, csupán az idő agyonütése céljából, könnyű szórakozás kedvéért, de hazatérőben üresnek érezte a lelkét, nem maradt utána semmi értékes emléke. Voltak zsúrbarátnői, társaságban fiatalemberekkel is találkozott, de hiába, célt mindez nem adott az életének, a lelkét nem elégítette ki. Üresnek találta az életét.

Most, a Mártával folytatott beszélgetés után azt hitte, megtalálta életében a hibát. Új időbeosztást csinált. Az eddigi nem volt jó. Sok szabad időt hagyott és komoly tartalom nem volt benne. Mindenesetre nehézség volt az is, hogy Erzsi, sok hozzá hasonló, külső hivatásban dolgozó leány módjára, nehezen bírta el az egyedülletet. Nem tudott mit csinálni vele. Azzal tisztában volt, hogy a folytonos társaság nem teszi

gazdagabbá az életét. Olyasvalami az csak, mint az idegcsillapító szerek. Nem gyógyítják, csak el-
tompítják, egy időre megnyugtatták a beteg ide-
geket. Talán igaza van Mártának, mikor a hiába-
való ábrándozást okolja mindenért. A sok édes-
ségtől megrontja az ember a gyomrát. Megpróbál
ezentúl reálisabb, tartalmasabb táplálékkal élni.
Félredobja a csupán kedélyre ható, ábrándokat
előhívó olvasmányokat, az érzelgős filmeket és
az édeskés dallamokat, s helyettük inkább az ér-
telmét igyekszik foglalkoztatni. Talán így sikerül
tartalmat önteni az életébe.

Elhatározása nem maradt a pusztá szónál.
Hirtelen másfelé fordította érdeklődését. Komoly
előadásokat hallgatott, lehetőleg csak irodalmi
értékű színdarabokat nézett meg, s eddigi olvas-
mányai helyett komoly, értékes műveket vett elő.
Megpróbált aztán így felszerelve, szembenézni az
egyedülléttel is. Szabad délutánjain komoly olvas-
mányok, komoly zene és varrótű váltották fel
egymást. Igen, a varrótű is. Hibás fehérneműi,
harisnyái és ruhái már halomba tornyosultak.
Most, hogy a lelke komolyabb táplálékkal élt,
azt is felfedezte, hogy ezt a táplálékot meg is
kell emésztenie. Ezek a varró-órák kitűnőeknek
bizonyultak arra, hogy elgondolkozzék a hallot-
tak és olvasottak fölött. És fölfedezte a komoly
zenét is. Lelkesen, fáradtságot nem kímélve, a
megértés őszinte vágyával fordult a klasszikus
zenéhez, olvasott és hozzáértőkkel beszélgetett
róla és nevelte a fülét, a zenei hallását. Annyit
csakhamar elért, hogy a jazz és a cigánymuzsika
elvesztette nála ábrándokba ringató, egészségte-
len hatását.

Hát szebb volt így az élet, az bizonyos. A
keserves tanévnek még hátralévő hónapjai is gyors-

sabban múltak el. De a kívánt lelki harmóniát és állandó életörömet Erzsi még most sem szerzte meg. Úgy élte az életét, mint ahogy az otthontalan vándor rója az utat. Csak megy, megy, de nem tudja hová, végcélja nincs. Útközben el-elgyönyörködik a szép vidékben, a virágos rétekben és a városok mozgalmas, tarka képében, de esténként ránehezedik lelkére a céltalanság, az otthontalanság keserősége.

A nyár kellemes meglepetést hozott Erzsi-nek. Meghívást kapott Németországban lakó rokonaitól, hogy töltsen náluk a szünidőt. Utazás, még hozzá külföldi utazás! Micsoda élmény volt ez Erzsi számára. Lelkében az életöröm új reménysége ébredt.

Rokonai kedves, régi, egyetemi városkában laktak. A hangulatos, ódon házak világában még a régmúlt időkből ittfeledett, csendes, egyszerű élet folyt. Az emberek lassabban jártak, derültebb szemmel néztek, őszintébben beszéltek, dalolva és füttyürészve dolgozgattak, s a modern élet ideges feszültségét csak hírből ismerték. A természet pedig a maga üde, zöld bokraival, lombos fáival, selymes pázsitjával, napsugarával és madárdalával bemerészkedett egészen a városka közepébe.

És itt, ebben a festői környezetben Erzsi, rokonai révén egy öreg, német tudóssal ismerkedett meg. Kezdetben lombtalan, száraz fának nézte az öreget, aki már csak gyökerében él. De lassankint rájött, hogy élettapasztalatainak és tudásának a bőségéből az ő fiatalsága is gazdagodhat és egyre szívesebben időzött a társaságában.

Az öreg professzor is szívesen látta az intelligens fiatal leányt, akiben hűséges hallgatóra talált.

Együtt járták be a környék nevezetes helyeit, sőt nagyobb kirándulásokat is tettek. Olyan jó barátokká váltak, hogy már akárhányszor vitába is keveredtek, sőt majdnem összevesztek. De bizalmas közlésekre azért egyelőre még nem került a sor. Erzsi soha, egy szóval sem említette az életunalmát, amit most egyébként nem is érzett, a professzort meg — úgy látszott — legkevésbé sem érdekelték az ilyen érzelmi válságok. Amíg egy napon, furcsa alapon, ez is szóba került.

Egész napos kirándulást tettek együtt. Végig tanulmányoztak minden érdemes dolgot, míg végül az erdő szélén, egy kis folyó partján megpihentek. A leszálló nap különös árnyalatú, gyönyörű bíborral öntötte el az égboltozatot, s a fák, és a víz színe ezer változatban tükrözték vissza az ég pazar színpompáját.

— Micsoda remek színek! — kiáltott fel Erzsi elragadtatással és a látóhatáron is túlnéző, távolba vesző tekintettel merült el a szépség hangulatában.

De megszólalt a professzor száraz hangja:

— Igen, itt sok a páraképződés és ezért a lenyugvó nap fényének a visszaverődése ritka szép színhatásokat vált ki.

Erzsi, akinek elmerülését megzavarta ez a magyarázat, bosszúsan fordult a társa felé:

— No, az már aztán igazán sohasem jutna az eszembe, hogyha valami szépség megragadja a lelkemet, a fizikai okait keressem. Azt hiszem ez tipikus tudós és professzor vonás!

— Hm! — mormolta csöndesen az öreg tanár. — Pedig talán szebb és okosabb, mint semmit sem gondolni és a természet tüneményeit csupán színpadi díszleteknek, vagy éppenséggel „hangulat-lámpának” tekinteni, aminek egyetlen

célja, hogy üres ábrándokat szövögethessünk mellette.

Erzsi elpirult.

— De professzor úr! Honnan veszi, hogy én üres ábrándokat szövögetek?

— Honnan? Hát látom. Ehhez ugyan nem kell még csak valami nagy pszichológia sem. Maga tudásvágyó, intelligens, komoly leány, de . . . leány. Nincs megelégedve az élettel, mert nem olyan rózsaszínű, amilyennek a saját egyéni szemüvegén át látni vélte. Színekkel, képekkel, hangokkal, többé-kevésbé tartalmas szórakozásokkal akarja kitölteni az életét, de természetesen, nem sikerül. Ha az élete tartalmát nem az ilyen ünnepi hangulatokban, hanem a reális valóságban, a hétköznapiakban, a munkában keresné, könnyebben megtalálná, amit keres.

Erzsi hamarosan nem tudott mit felelni. Úgy érezte magát, mint a megdorgált gyerek. De azért nem haragudott. Eszébe jutott Márta, aki a munkában csakugyan megtalálta az élete tartalmát. Vajon mégis itt volna az életöröm titka? . . .

Nem töprenghetett soká, mert a professzor új kérdéssel lepte meg:

— Hát arra gondolt-e már valamikor, hogy a természetben, a művészetben és általában az élet szépségeiben Istent keresse?

Erzsi csodálkozva nézett rá.

— Tudom, hogy a világot Isten teremtette, — felelte — de miért gondoljak erre minden egyes alkalommal újra meg újra? Mit nyer ezzel az életem?

— A maga következtetlensége igazán elsőrendű, — mondta most kissé gúnyosan a tanár. — Nemrégiben azt mesélte nekem, hogy mikor érteni és élvezni kezdte Beethoven muzsikájának

a szépségeit, valósággal rávetette magát a nagy zeneköltő életére, meg akart tudni róla mindent: életkörülményeit, fejlődését, lelkivilágát és főképen azt, hogy mi volt a vezető gondolata egy-egy zeneműve megalkotásakor. Úgy érezte, hogy ez a megismerés előbbre, mélyebbre viszi művei megértésében is. Hát a világot alkotó Istent kevesebbre tartja Beethovennél? Az Ő elgondolásaira, terveire és a teremtésben megnyilvánuló céljaira nem kíváncsi? És nem gondolja, hogy Istenen keresztül jobban megértené a világot és az élet célját, vagyis más szóval, könnyebben megtalálná az életörömet, amit annyira keres?

Erzsi elámult. Ez a száraz tudós beszél neki Istenről? Kissé elfogódottan felelte:

— Én szoktam imádkozni, járok templomba is. Hogyan keressem Istent másképen is?

— Maga sokat olvasott, — mondta most az öregúr. — De vajjon olvasta-e az Evangéliumokat is? És olvasott-e csak egyetlen könyvet is a legnagyobb egyházi írók munkáiból? A szentek életét vajjon ismeri? Hát arról tud-e, hogy az egyház feje körleveleket szokott kiadni, melyek felölelik korunk legfontosabb, legégetőbb kérdéseit?

Erzsi hallgatott. Mit is tehetett volna egyebet?

— Nos hát, — csapott le most rá szinte parancsszerűen a társa — ha majd hazatér, vegye elő ezeket a könyveket. Mindenekelőtt az Evangéliumokat. És olvassa azokat legalább is olyan elmélyedéssel, mint ahogy — mondjuk — Beethoven életét olvasta. Hiszem, hogy így megtalálja az életöröm titkát: az igazi imát és a lélekkel telített munkát . . .

A kirándulásról vonaton tértek haza. A vasúti kocsik tolongásig megteltek. Erzsiék is csak

nagynehezen jutottak helyhez. Mellettük egy aszszony ült, ölében egyik kisgyermekével. A másik, anyja térdéhez támaszkodva állt és keservesen sirt. Fáradt volt szegényke és a vonat zakatolása félelemmel töltötte el. Az öreg professzor ölébe kapta a kicsikét és csendes, meleg szavakkal csitítgatta. Szigorú tekintete megenyhült, mosolygott, szinte megfiatalodott az arca. A gyermek pedig elhallgatott, bizalommal simult az idegen bácsi száraz, csontos karjaiba, s néhány pillanat múlva már kedvesen rá is nevetett.

Erzsi csodálkozva nézte a szép képet.

— Ezt az embert néztem én száraz fának? . . . Az előbb valósággal átszellemült, mikor Istenről beszélt, most pedig hogy megfiatalodott egy gyermek mellett . . . És én . . .

Szegyenkezve fordult félre. Láta magát az iskolában, a gyermekek között, unott arccal, kedvetlenül járkálni, tanítani, dorgálni, dicsérni, dolgozni, *robotolni* . . . Lelkiismeretfurdalást érzett. És először történt, hogy megkérdezte önmagát:

— Vajjon nem énbennem van a hiba? . . .

Lassankint eltelt a szünidő. És Erzsi, az egészséges dorgálások egész sorozata után hálás szívvel búcsúzott öreg barátjától:

— Engedje meg tanár úr, hogy néha hazulról is fölkereshessem néhány sorral. Sokat tanultam Öntől. S ha az életemet sikerül ezután helyesebb vágányra terelnem, azt nagyrészt a beszélgetéseinknek köszönhetem.

És komolyan felelte az öregúr:

— Nem mondtam én semmi újat. Csak el-söpörtem a szeme elől azt a sok füstöt és kormot, amitől nem látott tisztán. Mindig örülni fogok az írásának, vagy látogatásának. De útravalóul, kérem, vigyen tőlem még valamit: Ne csak

azoktól az emberektől akarjon tanulni, akiket magánál okosabbnak ismer el. Higyje el, minden ember lelke rejt számunkra valami tanulságot. Amit pedig mi tudunk, az nem arra való, hogy féltékenyen elzárjuk mások elől és csak magunk táplálkozzunk belőle. Ne azért gyűjtsünk, hogy legyen, hanem azért, hogy adhassunk! . . .

A REJTETT KINCS.

Megkezdődött az iskolaév. Most történt először, hogy Erzsi örült az iskolának. Valamit várt tőle, valami jót. Hogy mit, azt nem tudta volna meghatározni, de azért a reménykedés mosolyával nyitott be a gyermekekhez. És a pad-sorokból csupa nevető szem ragyogott felé. Ugyan-azok a szemek, melyek az elmúlt iskolaév végén fáradt egykedvűséggel búcsúztak tőle. Hiába, a gyermek csak nem tagadja meg a természetét: mosolyra mosollyal, könnyre könnyel, közönyre közönnyel felel. És a sugárzó szemekben Erzsi nemsokára áhítatos tiszteletet, ragaszkodó szeretetet és érdeklődő figyelmet is fedezett fel. Hol volt mindez tavaly? Nem lehetett valami mélyen, ha egyetlen mosoly és néhány szeretetteljes szó előhívta . . .

És hogy megváltozott egyszerre minden! Hisz ez nem műhely többé, ahol munkavezető és munkások kényszerűségből dolgoznak, verejtékeznék együtt, hanem családi fészek, ahol az édesanya beszélget, tanul, játszik, él a gyermekeivel.

Új látószög, új kilátások! A tanítás, mint élettartalom, mint hivatás, mint öröm! . . .

Egy lányka — különben jó tanuló — elhibázza a feladatát. Erzsi néni haragudni akar, de a kislány könnyes szeme nem engedi. És a leányka, fölbátorodva a szelíd tekinteten, kérdés nélkül megindokolja szórakozottságát:

— Édesanyám súlyos beteg.

— Mi baja? Ki van mellette? Megvan-e mindene, ami kell? — folyik egymásután Erzsi néni ajkáról a kérdés.

S néhány pillanat múlva előtte áll a titkolt nyomorúságnak egyesületi könyvekbe sohase kerülő része.

És Erzsit érdekelni kezdik tanítványainak az életviszonyai. Ó, hiszen itt a karitatív munkának is óriási tere nyílik! Hogy ezt eddig nem vette észre!

Egy másik, nagyobbacska leány feltűnően kerüli Erzsi néni tekintetét. Mi lehet az oka? Erzsinek most már nem mindegy a dolog. Érdeklí minden, ami tanítványait illeti. És nem nehéz a kutatás annak, aki beleélte magát az anya szerepébe. Rossz társaság, mozi, gyermekszerelem, s száz meg száz egyéb ok kerül napvilágra. Mind-megannyi tanulmányozásra érdemes eset már önmagában is, de még inkább hatásaiban. Mennyi dolga akad itt a pszichológusnak és a nevelőnek! És milyen érdekes munkakör! Hisz ez a pálya a hivatások hivatása és a tudományok tudománya! Egy élet is kevés ennek az anyagnak a tanulmányozására. Mindig új meg új, érdekesnél érdekesebb eset kerül felszínre, csak nyitott szemmel és tárt lélekkel kell fogadni őket.

És a kollegák! Mennyi hivatásos, munkájában feloldódó, gazdag egyéniség van köztük! Erzsi eddig ezt sem vette észre. Szerény, sokszor jelentéktelennek látszó külső mögött most komoly értékeket, tartalmas, átfinomult lelkeket fedezett fel. Egyszerre megtalálta az összefüggést egy-egy osztály általános képe és a vezető tanítónő egyénisége között. És megriadt a felelősségtől, ami ebből a felismerésből megvilágosodott előtte. Jaj!

Ha a legfőbb Bíró egyszer számonkéri tőle a reá bízott gyermekek lelkét!

Erzsi általános értelemben nem volt vallás-talan, de a szintelen, élettelen hívők közé tartozott. Most azonban a nyári beszélgetések és a felelősség felismerése nyomán lassankint valami csodálatos világosság gyúlt ki a lelkében. Meg-érezte, hogy értékes, főképen pedig lelkeket formáló munkára az ember egymagában képtelen. Ahhoz Isten lelkének a segítsége, a kegyelem kell.

És kezdte megérteni az igazi imát, amiről a professzor beszélt. Az imát, mely nem csupán szavak lemorzsolásából áll, hanem sokkal inkább a lélek Istenhez emelkedéséből, a kegyelemmel átitatott munkából és sok-sok szeretetből. Felfedezte azt is, hogy a szentek bensőséges, lelki örömmel telített életéből és a lelki élet mestereinek a munkáiból, így pl. Szalézi szent Ferencnek Philoteájából, vagy korunk szentjének, Don Boscónak a nevelési elveiből megtanulhatja a legmélyebbre ható pedagógiát.

Egy új világ képe bontakozott ki előtte és szépségre szomjazó lelke eddig sohasem érzett boldogsággal merült el benne.

Nemsokára teljesült egy régi vágya is. Képzettségének megfelelőbb, magasabb iskolába került. Itt a fejlődő leánylélek új kincsesbányája tárult elé, s a lélekre való hatásnak új távlatai nyíltak meg előtte.

Ha előbbi életére gondolt, nem értette régi énjét. Szinte hitetlenkedve nézett vissza arra a sok ürességre és unalomra, mi akkoriban kitöltötte az idejét, sőt még azokra az akkor tartalmasnak vélt szórakozásokra is, melyek sohasem tudták kielégíteni a lelkét.

Rájött arra a nagy igazságra is, hogy csak

az adhat, akinek van valamije. S ha másokat akarunk nevelni, mindenekelőtt a saját jellemünket kell kiesztergályoznunk.

Erzsit a munkája elvezette a valláshoz, a kettő együtt pedig az életörömhöz.

Persze akadtak olyan kollegák is, akik gúnyos mosollyal kísérték lelkes munkáját.

— Stréber, — állapították meg röviden.

— Hát nem veszi észre, hogy hiábavaló minden törekvése? — mondta fölényesen egyik elegáns társnője, akinek a tanítás kereset, a kereset pedig gombostűpénz volt csupán. — Az otthon, az utca, az élet, mind ellenünk dolgozik, — folytatta — s a gyermeklélek maga is romlott már ebben a korban és ebben a környezetben ahhoz, hogy a mi befolyásunk érvényesülhessen. És mire való ez a leereszkedés? A tanár tekintély legyen, ne pedig pajtás! A bizalmukat helyezték el a gyerekek a magukhoz hasonlóknál, ne nálunk! Nem szeretem az ilyen hozzánk dörgölődzést. Az iskolán kívül pedig semmi közöm hozzájuk. No de hiszen majd rájön erre még Erzsike is később! . . .

Erzsi szemében megvillant a harag. Erős szavakkal akart visszavágni. De azután belső szégyenkezéssel idézte emlékezetébe, hogy egy esztendővel ezelőtt még maga is így gondolkozott. Legyőzte hát indulatát és nyugodtan mondta:

— A gyermek lelkében rejtett kincs van. Nem mindenkinek adatott meg, hogy rátaláljon. Én is csak nemrégien fedeztem fel. Lehet, hogy mások nélkül is boldogok, de én, a magam részéről könnyebbnek és szebbnek találom a favágást, mint a hivatásos öröm nélkül való tanítást.

A másik elpirult. Nem szégyenében, hanem bosszúságában.

— Nagyképű stréber! — ismételte magában.

Erzsi azonban akkor már tanítványai között volt.

— Leánykáim, szólt az őt körülvevő vidám sereghez — ha ilyen gyönyörű marad az idő, holnap kirándulunk. Majd énekelünk, játszunk odakint és azután elmeséljük egymásnak, milyen

szépségeket fedeztünk fel és mit tanultunk az úton. Jó lesz?

Örömrivalgás és sugárzó gyermekszemek boldog örvendezése volt a kérdésre adott felelet.

Feledve már a szürke kolléga gúnyolódó szava, s feledve a mindennapi élet minden nehézsége. Erzsi maga is boldog gyermekké válik a gyermekek között.

KATÓKA FARMJA.

— No de ilyet! Hisz ez valóságos kis farm!

— Milyen tiszta és rendes ez a baromfiól! Akárcsak valami szalon. Csodálom, hogy nem parkettes.

— No és az udvar! Olyan, mint egy módos falusi gazda udvara vasárnap.

— És micsoda pompás állatok! Nézzétek azt a büszke kakast ott! Meg ezeket a gyönyörű tyúkokat!

— Jaj, és a kis csirkék milyen édesek! Te Kató, hisz ez nagyon érdekes!

— De hogy jutott eszedbe ilyesmit csinálni?

A kérdések és felkiáltások összevissza bukdácsoltak át egymáson és tömegesen zúdultak Katóra. De ő válasz helyett belépett a kis csibék elkerített birodalmába, majd egyet tapsolt és leguggolt közibük. Az apró kis szárnyasok repesve tolakodtak, röpdöstek hozzá. Rászálltak a kezére vállára, akárcsak a velencei Márkus tér galambjai.

A városi lányok nem tudtak betelni ennek a kis baromfi birodalomnak a megcsodálásával.

Hát még mikor Kató néven szólított néhány nagyobbát, s azok fölkapva fejüket, kiváltak a többiek közül és kíváncsi, szinte kérdő tekintettel közeledtek felé.

A lányok egyik ámulatból a másikba estek. Hogy milyen okosak ezek a kis állatkák! Pedig nem azt mondják mindig, hogy a csirkék buták?

— No, ami azt illeti, — felelte Kató —

magához való esze minden állatnak van. S amelyikkel az ember külön foglalkozik, annak az intelligenciája bizony emelkedik, még ha csirke is. Pl. ezek, amelyeket most néven szólitottam, bizonyos okok miatt hosszabb-rövidebb ideig főtt tartózkodtak a konyhában; főzés közben ott lábatlan-

kodtak körülöttünk, naponta számtalanszor hallották a nevüket és így még kis csirke-eszükkel is megtanultak hallgatni rá.

— De ennél sokkal érdekesebb a jellemvonásaik megfigyelése. Némelyik házsártos, veszedő, a másik valósággal zsarnok hajlandóságú; van közöttük önérzetes és büszke, meg gyáva és meghunyászkodó is. De egy tulajdonság többé-

kevésbé ügyszólván valamennyiben fellelhető és ez . . . a féltékenység. Elsősorban a kakasra féltékenyek. Ha látnátok, milyen mulatságos, sőt sokszor véres amazonharcokat rendeznek egymással a régi és az új kedvencek! De féltékenyek a gazdájuk becézgetésére is. Erre mindjárt mutathatok nektek egy érdekes példát. Látjátok azt a fehér leghorn tyúkot ott, amelyik olyan megvetően néz rám a vállán keresztül? Ez a „Pici Pipike”. Csak rá kell nézni, mindjárt látja az ember, hogy halálosan meg van sértve. Úgy esett a dolog, hogy kiscsirke korában olyan hitványka volt, annyira elmaradt a fejlődésben, hogy a többi nem engedte az eleséghez. Mert hát az bizony a csirke társadalomban is úgy van, hogy aki bírja, marja. Erre felhoztam a konyhába, külön ettettem mindenféle „extra” ennivalóval és elneveztem Pici Pipikének. Nagyon helyes kis állatka volt; ha a nevét hallotta lelkendezve futott hozzám. Pár hónap alatt egészen rendesen fejlett tyúkocská lett belőle és a nevét ugyancsak meghazudtoló gyönyörű, óriási tojásokat tojt. Persze ekkor már visszakerült a baromfiudvarba a többi közé. Egyelőre azonban még megmaradt kedvencnek és időnként le-levittem neki egy-egy „extra” jó falatot.

De telt múlt az idő, új pipikék kerültek előtérbe, Pici Pipikéből pedig öreg tyúk lett. Azonnal észrevette a mellőzést és komolyan megharagudott rám. Ha néha mégis néven szólítottam, látszott rajta, hogy a nevére még felfigyelt, mert mint valami sértett királynő rámnézett, de már nem szaladt hozzám. Idővel bizony teljesen megfeledkeztem a régi szoros barátságunkról. Míg aztán a minap érzékenyen figyelmeztetett a hűtlenségemre. Éppen egy fiatal jércét dédelgettem az első tojása örömeire, mikor hirtelen erős csi-

pést érzek a lábamon. Lenézek, hát képzeljétek, ott áll előttem Pici Pipike és a kielégített bosszú diadalával néz rám. Még csak el sem futott, hagyta, hogy megfogjam. Majdnem sírva fakadtam ennek a heves érzelem-kitörésnek a láttára.

— De reggelig is mesélhetnék, ha el akar-nám mondani azt a sok mulatságos epizódot, ami itt úgyszólván napról-napra történik. Szó sincs róla, a baromfi nevelés nem játék. Elég munkát ad. De szórakozást is. Én igazán megszerettem.

— De azt mondd el már végre, — szól rá Márta, aki szintén a kirándulók közt volt — hogy csöppentél bele iparművésznő létedre ebbe a baromfiudvarba?

— Hát ezt majd inkább uzsonna közben mondom el, — felelte Kató, barátságosan a veranda felé terelve vendégeit. A beterelés nem is ment olyan könnyen, mint az ember gondolná. A lá-nyok olyan érdekesnek találták a „farmot”, hogy még az előreláthatóan kitűnő uzsonna hírére is alig bírtak megválni tőle.

A szép kis verandán már minden készen várta a vendégeket. Katóka édesanyja a régi udvarházak hagyományos vendégszeretetével üd-vözölte leánya barátnőit. A néni bizony már túl volt a hetvenedik évén, de a jó levegő, az ide-geket simogató csend és a kis gazdaság változa-tos élete meglepő frissességben tartotta úgy az egészségét, mint a kedélyét és a szellemi képes-ségeit. A leányokat egy pillanatig sem feszélyezte a jelenléte. Függetlenségre vágyó modern voltuk, mely sokszor olyan ellenségesen helyezkedik szembe az idősebbekkel, itt önként, sőt örömet belesimult a kedves, meleg, otthonos hangulatba.

— No de most már aztán mesélj, — unszolták Katót.

— Odáig tudjátok a dolgot, — kezdte Kató — hogy édesapám halála után mama gyengélkedett és nem bírta a városi levegőt. Hát megvettük ezt a kis házat itt. Nem készpénzért ugyan, de gondoltuk, hogy mama nyugdíjából és az én iparművészeti munkáim jövedelméből, megfelelő takarékoság mellett, lassankint félre tudunk tenni annyit, hogy letörleszthetjük. Akkoriban még elég sok rendelésem volt, a bőrmunkáim szépen fogytak. Mama vezette a háztartást, én csak segítettem neki.

Mindjárt az első hetekben vettünk a háztartás számára négy darab csirkét. Három jércét, meg egy kis kakast. A kertünk akkor még nem volt rendben, s a csirkék szabadon kószálhattak mindenütt, sőt a régi, rozoga kerítésen át kisétáltak az utcára is. Így történt, hogy az egyik kis jérce elveszett. Én akkoriban még nem sokat törődtem velük, hiszen annyit sem értettem a tyúkokhoz, mint ők az abc-hez. De azt mégis észrevettem, hogy a megmaradt jércék közül az egyik köhög, prüszköl, rázza a fejét, náthás. No — gondoltam — ez alighanem beteg. A szomszédasszonyunk meg is mondta, hogy annak bizony diftériája van, hamarosan megfertőzi a többit is és bizonyos, hogy belepusztul valamennyi. Én nem nyugodtam bele ebbe a halálos ítéletbe, hanem mivel éppen úgyis be kellett mennem Pestre, vettem egy könyvet a baromfi betegségek gyógyításáról. Mire hazajöttem, szegény kis jércénk már kimúlt.

De most meg már a kakas kezdte rázogatni a fejét. Azonnal kezelésbe vettem mindakét állatot. Képzeljétek, ecsetelnem kellett a torkukat! Azután fertőtlenítettem és pontosan követtem a könyvecske utasításait, aminek meg is volt az

eredménye. Jancsi, a kakasom meggyógyult, Tusi, a jérce pedig nem is kapta meg a betegséget. Azért mondtam, hogy a kakasom, mert ezzel a gyógykezeléssel birtokomba vettem a baromfi-állományt, mely rövidesen megszaporodott egy tojó tyúkkal, amit Rozi, a cselédlányunk hozott hazulról. Most már komolyan érdekelni kezdett a dolog. Egyre-másra vásároltam a baromfitenyésztésről szóló könyveket és figyeltem az állatainkat.

— Egyszer csak hallom, hogy a Jancsi kakas izgatott kodácsolást visz végbe, s ide-oda tipeg a Tusi jércével. Hol itt, hol ott állnak meg, s Tusi valósággal áhítatos tisztelettel néz fel Jancsira. Nekem furcsa volt a dolog. Megijedtem, hogy talán már megint valami baj van. Szaladtam Rozihoz és küldtem, hogy nézze meg, mi az? Rozi nagyot nevetett: — Nincs ott semmi baj, kisasszony, csak tojni akar a kis jérce és a kakas megfelelő helyet keres neki.

— Jaj de érdekes! — ujjongtam, mert ez valami egészen új, szokatlan élmény volt számomra. Hát persze! Hiszen eddig mindig külön vettük a tojást, meg külön a tyúkot. Hogy a kettőnek köze van egymáshoz, azt a természetrajzból tudtam ugyan, de azon túl eszembe sem jutott soha.

— Közben a kis jérce már le is telepedett az udvaron lévő két láda közé, a kakas meg eléje állt és nagy kodácsolva strázsálta. Fogtam a jércét és hamarosan bevittem a faskamrába a másik tyúk fészkére. S nemsokára örömmel üdvözölhettem az első nálunk tojt tojást. Aztán jött a többi. Elhihetitek, hogy egy kiló Gerbeaud cukorkának nem örültem volna annyira, mint ezeknek a tojásoknak. A két tyúk aztán egész télen át szorgalmasan tojt, ha nem is annyit, hogy elég lett volna a

háztartásunkban, de azért a téli hónapokban, mikor a tojás a legdrágább, szépen kisegített.

— Tavasz felé újabb élmény. Káti (a Rozi hozta tyúk) nem akar lemenni a megtojó tojáról. Dúl-fúl, boszankodik, csíp, vág. Uram fia! Hát ennek meg mi baja? De azért akkor már okosabb voltam és a sok könyv-tanulmányozás eredményeképen megsejtettem, amit Rozi is megerősített, hogy kotlik a tyúkom. Erre Rozival szép puha fészket készítettünk, belehelyeztük a tojásokat, ráültettük a tyúkot és három hétig izgatottan vártunk. Vajjon csakugyan kikelnek a csibék? Érti vajjon a tyúk a dolgát? Hiszen olyan fiatal még, és öreg tyúk, amelyik oktatná, nincs mellette! De a kis csirkék szépen kikeltek. Most már aztán igazán, egészen komolyan érdekelt a dolog. Szívvel-lélekkel és sok-sok szeretettel láttam hozzá a kis csibék felneveléséhez.

— Ezzel aztán már körülbelül el is mondtam a baromfiudvarom történetét. Most már egyre-másra vettem a baromfitenyésztéssel foglalkozó könyveket és rendszeres munkához fogtam. Persze egészen kicsinyben. 2 tyúkkal és 1 kakassal kezdtem, aztán 7-re, 18-ra, majd 40 és egynéhányra szaporodott az állományom, most meg már egészen szép kis majorságom van.

— No és az iparművészet? — kérdezte az egyik leány.

— Hát gyerekek, amit azzal kerestem, az kezdetben bizony jórészt ráment a jószágra. Mert akkor még nem volt kifutó udvarom, ahol zöldet csipegethettek és rovarokat keresgélhettek volna, kizáróan vásárolt eleséggel meg elég sokba kerültek. De hát hiába, valami kis befektetés minden vállalkozáshoz kell, még ha így apránként fejleszti is ki az ember. Rendes baromfiól is kellett, meg

a törzsnek való fajbaromfit sem adták ingyen. No és a tapasztalatlanságom is fizettetett velem itt-ott egy kis tanulópénzt.

— De a könyvek igazán nagy segítségemre voltak. Aztán nyáron kint töltöttem 10 napot Gödöllőn, az állami baromfitenyészet telepén. Ott ugyanis, a rendes, három hónapos tanfolyamokon kívül, nyaranta ilyen rövid, 10 napos tanfolyamokat is tartanak.

— És végül nagyon sokat tanulok a kiállításokból is. Ott ismeri meg az ember a különböző fajtákat, ott látom, milyeneknek kell lenni a jól fejlődött állatoknak és ott mutatják be a tenyésztési eszközöket. Az ott látottak mindig új eszméket adnak és leleményességre ösztönzik az embert.

— En tulajdonképen nem így értettem az előbb, az iparművészetre vonatkozó kérdésemet, — vetette közbe az előbbi kérdező. — Arra vagyok kíváncsi, hogy egészen abba akarod-e hagyni?

— Eszembe sincs, — felelte Kató. — A mai viszonyok közt ugyan az ilyen luxus munka nem megy valami jól, megélni talán nem is tudnék belőle, de azért abba nem hagyom. Mert látjátok, bármennyire szeretem is az én kis jószágaimat, úgy érzem, hogy a lelkemnek mással is tartozom. Az időmet — különösen bizonyos évszakokban — alaposan lefoglalják ugyan, de az életemben mégis hagynak egy kis ürességet. Azt, — ha nem akarok egyoldalúvá válni, — valami mással kell betöltenem. Ez a két különböző foglalkozás kiegyensúlyozza egymást. Mikor az egyikbe belefáradok, pihenésnek érzem a másikat. Azt hiszem, minden intelligens embernek kellene a főfoglalkozása mellett egy másik, ami megakadályozza, hogy az egyformaság unalommá,

vagy robottá váljék. Mikor a „farmom” több szabad időt enged, akkor többet olvasok, hogy így pótoljam, amit a munkaidőben elmulasztok, felnyitom néha a zongorámat is és ilyenkor dolgozom iparművészeti munkámon is. Talán épp ez a változatos munkabeosztás a titka annak, hogy olyan nyugodt és elégedett vagyok.

— Hát az meg is látszik rajtad — hagyta helyben Klári, az orvosnő — hiszen a sok munka mellett úgy meghíztál, olyan pompás színben vagy és olyan jó kedved van, hogy ha panaszkodni mernél, el sem hinnénk.

— Aztán hogy jövedelmez ez az egész história? — kérdezte Lujza.

— Amint előbb említettem, — számolt be Kató — eleinte bizony ráfizettem. Pontos könyvet vezetek mindenről, hát egészen hiteles mérleget tudok föllálistani. Eleinte éppen csak annyit értem el, hogy az itthon elfogyasztott tojás és csirke jóval kevesebbe került, mintha piacon vettük volna. Később, mikor már több tojást adhattam el, a magunk fogyasztása semmibe sem került. Most meg már tiszta haszon is van, de miután az egyszerű megélhetésünk egyelőre biztosítva van, az első évek hasznát a továbbfejlesztésre használom fel. Szeretnék modern eszközökkel, keltető géppel, stb. berendezkedni.

— És mondd csak, mernéd ezt a foglalkozást magunkforma leányoknak megélhetési forrásul ajánlani? — kérdezte most már komoly érdeklődéssel Lujza, aki kereskedelmi érettségit tett és most irodában, gépírással kereste meg a kenyerét. Holott szülei vidéken laktak, s hasonló baromfitenyésztés így, kevés befektetéssel, lassan kifejlesztve, náluk sem lett volna lehetetlen.

— De még mennyire! — felelte Kató. —

Hanem embere és körülménye válogatja. Munkakedv és élelmesség mindenestre szükséges hozzá. Az értékesítésre nézve főképp az fontos, hogy állandó vevőközönséget biztosítsunk magunknak, s ha csak lehet, közvetlenül a fogyasztónak adjuk el termékeinket. Legjobb, ha az ember a lakóhelyén adhatja el eladnivalóját, de városok közelében sem okoz nagyobb gondot az értékesítés. — Aztán hirtelen Lujza sápadt arcára és fáradt szemére pillantva így folytatta: — Hidd el, két esztendő alatt tized fiatalodnál emellett a munka mellett. Sőt — ki tudja? — talán hamarosan jeggyűrű is kerülne az ujjadra.

— Hohó! — Kiáltották most a lányok, s kíváncsian fordultak Kató felé: — Lássuk csak a gyűrűs ujjadat!

Kató nevetve tartotta magasra a két kezét. Nem volt biz' azon semmiféle gyűrű. De a szeme sarkában valami titokzatos kis ragyogás bujkált. A lányok azonnal észrevették és mintha csak összebeszéltek volna, mindannyian a Nénire néztek.

Az pedig jóságos, mosolygós tekintetét rájuk emelve, s ujját ajkára téve, csöndesen mondta:

— Pszt! Mindent a maga idejében. Erre a kérdésre is megkapjátok a feleletet, de . . . nem ma.

Aztán, látva, hogy a lányok elkomolyodnak, mintha gondolatban az összefüggést keresnék a baromfitenyésztés és a férjhezmenés közt, mosolyogva tette hozzá:

— No azért nem szabály ám, hogy ez a foglalkozás a megélhetésen kívül vőlegényt is hoz. De látjátok edeseim, a dolog úgy áll, hogy bármennyire megváltozott is a világ, a komolyan házasságra gondoló férfi ma sem tudós, vagy

nagyvilági hölgyet, hanem feleséget, anyát keres. Ezt pedig sokkal inkább megtalálja az otthonában foglalkozó asszonyban, mint a házon kívül dolgozóban. Titokban pedig a legtöbbje, éppen a komolyabbja és értékesebbje, vágyik egy kis saját ház, kert és kicsiny gazdaság után is, ahol, a hivatálából hazatérve otthont, friss levegőt, sőt egy kis elszórakoztató munkát is talál. Hisz a családi ház manapság valósággal divatba jött! Az ilyen kis majorság pedig, még ha csak bérelt házban kezd is az ember, mindig rejteget magában valami kis reményt és lehetőséget ennek a váagnak a megvalósulására.

— És olyan megnyugtató, kedves élet ez így, — tette hozzá Kató, majd valami derengő mosolygással, elmerengve folytatta: — Tudjátok, mikor esténként az udvaron, vagy a kertben ér az „Angelusra”-ra hívó harangszó, mindig imára kulcsolom a két kezem és igazán őszinte boldogsággal adok hálát a jó Istennek, amiért erre az útra vezetett. Mert apa halála után volt idő, amikor kissé súlyosnak találtam az életet és félttem a jövőtől. A helyes megoldás lehetőségét egyelőre sehol sem láttam. Folyton azért imádkoztam, adjon valami ujjsmutatást az Úr, hogy merre menjek. Csak az irányt adja meg, a többitől, a fáradtságtól, nehézségtől, munkától nem félek. És lám, Isten ilyen véletlennek látszó úton, idevezetett.

•

Hazamenet különös, elgondolkozó csend ült a kis társaságon. Csak néha szakította meg egy-egy megjegyzés:

— Igazán érdekes volt . . .

— Milyen más a levegő így kint. Pedig nincs is olyan messze a várostól . . .

— Ha meggondolja az ember, mennyivel üresebben megy haza egy-egy mozielőadásról . . .

— Nekem többnyire megfájdul a fejem.

— Ami azt illeti, én az irodában is fejfájást kapok . . .

— Te, eljössz holnap a Vicáék teájára?

— Nem tudom. Talán inkább otthon maradok. Tulajdonképen soha sincs az ember otthon . . . Pedig talán . . . Lám, Kató mennyi szórakozást talál otthon, mikor nincs dolga az állataival . . . meg akkor is, ha velük bajlódik . . .

— Mégis csak az az igazi, ha az ember így örömét tudja találni a munkájában, — mondta meggyőződéssel Márta. No nem igaz?

Senkisémet felelt. De az „igen” ott rezgett a levegőben. Mindnyájan érezték, csak szégyelték kimondani.

AZ IRÓGÉP LELKE.

Lujza idegesen, szórakozottan ült a gépe előtt. Az irodát körülzáró négy falat ma még szűkebbnek érezte, mint máskor; a szoba elhasznált levegője rásúlyosodott a mellére; a tintafoltos íróasztalok, a szanaszét heverő papírlapok és a tömött, poros iratállványok szinte undorral töltötték el. A keze minduntalan el-elpihent a billentyűzeten és a szeme különös, fátyolos révedezéssel nézett valahová a távolba, a falakon túl.

Néha megállt a tekintete egy-egy társnőjén és a lelküket kutatta.

Mellette ült Gizi. Kedves, komoly úrileány. Már nem fiatal. Magasabbrangú katonatiszt leánya, de egyedül, árván maradt. Olyan egyszerű mindig. De a tartásában van valami finomság és a tekintete jóságról, nyugalomról, lelkiegyensúlyról beszél. Olyan megnyugtató máskor a közelsége. De ma ez a kiegyensúlyozott nyugalom bántja Lujzát.

Valamivel távolabb Lucy ül. Elég csinos, de külseje túlságosan kikészített. Szinte merevre hülámosított, tükröfényes haj, festett arc, ajak és körmök; kifogástalan divatmodell. Irodáskisasszonynak már nem ennyire kifogástalan, főként, ha a helyesírásról és nyelvismeretről van szó. Szórakozottságban vezet, viszont a mosolygása hódító. A férfi kollegákkal igen jóban van. A főnökkel kevésbé, mert az — legalább Lucy szerint — kiállhatatlan ember. Lujza ugyan csak komoly-

nak találja. De hát mindenki más szemmel néz. — „No de hiszen úgysem végzi már soká ezt a kényszermunkát (már t. i. Lucy) csak, amíg . . . no igen . . . többen is érdeklődnek . . . nem tudja elhatározni magát . . . stb. — Csakugyan nehéz lehet szegénynek a választás, mert íme már több mint két éve emlegeti, holott az idő felette is eljár, sőt rossz nyelvek állítása szerint már most sem valami fiatal. Hogy miképen is lesz, ha véletlenül mégis pártában marad, arra bizonyosan nem gondol. Mert ha gondolna, akkor talán többet foglalkoznék a munkájával, mint az öltözkéivel.

Amott egy szegény, szürke kis veréb. Nemcsak a külseje szürke. Belül is csupa félélnkség, alázatosság. Arcáról lerí a nyomorúság. Ő az iroda hamupipőkéje. A legrosszabb munka és a legkisebb fizetés az övé. De szeme azért nem elégedetlenséget, — ó, dehogy — inkább félelmet tükröz, hogy hátha elveszti még azt a keveset is, amije van. Szegénykének munkában és aggodalomban telnek a napjai. Igazi robotmunkás, de ő maga talán nem is érzi. Sötétben túr, mint a vakond. Nincs is több igénye. Ez az élete.

Lujza most önkénytelenül elmosolyodik. Pillantása Nusiével találkozik. Elég messze ül tőle, de idáig sugárzik a szeméből a derű. Mindig ilyen vidám. Vajjon mitől?

Derék, jó leánynak látszik Mancsi is. Csak ne gyülné úgy az irodát és a munkáját. Kifakadásaival és türelmetlenségével elkedvetleníti a többieket is. Pedig jó munkás, szeretik. És hiába zúgolódik, mert egyelőre úgy látszik, semmi kilátás arra, hogy abbahagyhassa ezt a munkát.

Lujza tekintete visszatér körutazásából és befelé, a saját lelkébe tekint. Bizony ott sem talál ma semmi megnyugvást, semmi harmóniát. A teg-

napi délutánra gondolt, Katóka napsugaras arcára, a tarka-barka, hangos baromfiudvarra, a friss levegőre, a szabadságra! Mióta Pesten van, még sohasem vágyódott ilyen nagy sóvárgással haza, az ő vidéki otthonába. Mély sóhajtás tör fel a szívéből, majd szétrepeszti az iroda négy falát.

Gizi felpillant a munkájáról és rászól:

— Látom, ma sehogysem megy a munka!

— Nem megy, csakugyan nem megy, — mondja Lujza. — Amit írtam, az is csupa hiba. Ma nem tudok idefigyelni.

— Talán valami baj van?

— Nincs. De tegnap egy barátnőmnél voltam és . . .

Nyílik az ajtó és belép a főnök.

— Igenis főnök úr . . . Meglesz, főnök úr . . . Ó, dehogy főnök úr . . . Mindjárt beviszem, főnök úr . . . hangzik innen is, onnan is. A gépek szorgalmasan kopognak. Még Lucy is fiókjába dobja éppen elővett puderes dobozát és komolyan belemélyed a mellette heverő iratba.

A főnök távozik. Lujza odasúgja a szomszédjának:

— Most nem lehet, de majd máskor elmondom.

Gizi kedvesen rámosolyog:

— Nusi és Mancsi ma estefelé feljönnek hozzám egy csésze teára. Jöjjön fel szintén. Elbeszélgetünk együtt.

Lujza nem tud ellenállni a barátságos meghívásnak. Érzi, hogy szívből jön, őszinte.

*

Együtt ülnek négyen, Gizi magányos és kicsiny, de csodálatosan meleg hangulatú lakásában. Gizi megértő, jóságos, szeretetteljes szíve és

értékes, tiszta lelke telíti a levegőt. Már sok mindenről esett szó, amikor végre rákerül a sor Lujza elbeszélésére is.

— Ezért nem bírtam ma az irodát, — végzi szavait. — Mindig otthon járt az eszem. Gondolatban már berendeztem az én kis farmomat.

— Én azt hiszem, — mondja Gizi — csakugyan okosan tennéd, ha hazamennél. De talán mégsem most mindjárt. Néhány hónapig, esetleg egy félévig is, ki kellene még itt tartanod, hogy előkészülhess az új munkára. Mert bár igazán kedves és szép, amit Katókáról elmondtál, de mégis csak okosabb és reálisabb volna — miután módodban van — előre beletanulni kissé a dologba. Én a te helyedben ezután félretennék minden nélkülözhető fillért, hogy kimehessek egy tanfolyamra Gödöllőre, s azután az ott szerzett ismeretekkel, utasításokkal, és megfelelő könyvekkel megrakodva térnék haza.

Ebben igazad van, — ismerte el Lujza. — De hogy bírom ki még ilyen sokáig ezt a lélekölő irodai munkát? Ha olyan szórakozott leszek, mint ma, egykettőre kiteszik a szűrőmet.

— Ettől ugyan ne félj! — szól közbe vidáman Nusi. — Lásd, én már évek óta dolgozom bent, s még évekig fogok dolgozni, míg kiszabadulhatok a négy fal közül, de a jobb jövő reménysége hihetetlenül könnyűvé teszi a legunalmasabb munkát is.

— Mi az, talán te is baromfitenyésztésben töröd a fejedet? — kérdezték nevetve a többiek.

— Erre így kimondottan, eddig még nem gondoltam, de azért nem lehetetlen, hogy vagy ez, vagy a kertészet, burkoltan benne van a tervemben. A dolog t. i. következőképen áll: Az apám nyugdíjas állású tisztviselő. Valahogy megélhetnénk az ő jövedelméből is, de éppen csak

úgy — ahogy. Viszont én, ha teljesen a saját fizetésemre volnék utalva, alighanem túl divatos soványságot érnék el. Így azonban, hogy fizetésemet hazaadom, egyszerűen, de azért szépen, rendesen megélünk mindannyian, az öcsém is tanulhat, sőt valami keveset félre is tudunk tenni. Már van egy kis telkünk és ha Isten megsegít, lassankint ház is építünk. Talán kicsiny ház lesz, de a *mienk* lesz. És akkor itt hagyom a várost, az irodát és az írógépet, — s ki tudja — talán már majd Lujzitól kérhetek tanácsot, hogy mivel foglalkozzam odakint. — De bárhogya lesz is, annyit mondhatok, lányok, hogy a jövőnek ezzel a reménységével öröm az irodai munka, aminthogy öröm volna bármi más munka is.

— Teljesen megértem Nusit, — jegyezte meg Gizi. — A női lélek már olyan, az Úristen teremtette olyannak, hogy bármit csinál, mindig a maga teljes lényével áll bele a munkájába. A férfi, ha nem elégíti ki a munkája, kárpótolja magát valahogy másképp. Az intelligenciájától és a lelke tartalmától függ, hogy miképen. Megvan az a tulajdonsága, hogy ketté tudja osztani magát. Egyik éneje a kenyérkereső, a másik az ember. A nőt azonban Isten nem kenyérkeresőnek, hanem anyának szánta. Ezt a mivoltát — hacsak el nem sorvadt benne, ami manapság, sajnos gyakran meg-esik — nem tudja kikapcsolni semmiből. Ő a munkájában mindig lelket keres és ha nem talál, nyugtalan, elégedetlen, boldogtalan. Az, hogy kenyeret keres, önmagában rendszerint nem elégíti ki. Lám, Nusi szereti, jóbarátjának, segítőtársának tekinti az írógépet, mert rajta keresztül, jövő otthonát látja kialakulni. Szinte azt mondhatnám, hogy beleöntötte a maga otthon után sóvárgó, anyai lelkületét. Becsületesen és jól dolgozik, mert

tudja, hogy minden szó, amit leír, egy-egy téglát a házukhoz.

— Hát ezt én is megértem, — szólalt meg most Mancsi. — De azt mondjátok meg, mit találjak én az írógépben? Magányos leány vagyok, nincs kin segítenem, nincs miben remélnem, s a legmesszebbmenő vágyam az, hogy majd egyszer, ha nagyobb fizetésem lesz, utazgathassak egy kicsit. Ha olyan munkám volna, amiben örömet találnék, ami betöltené a lelkemet, az egészen más volna. De dolgozni csak azért, hogy úgy-ahogy éljek s élni azért, hogy ezt a lélektelen munkát végezzem, céltalan, üres élet. Gyűlölöm az irodát és azt a kis gépet, amin dolgozom. A rab nem gyűlölnéti jobban a celláját és a bilincseit.

— Mit csinálsz a szabad idődben? — kérdezte Gizi.

— Mit? Hát, amit mások. Javítgatok a ruháimat, olvasok, moziba megyek és néha találkozom néhány kedves emberrel, mint pl. most veletek. De még ilyenkor sem tudok szabadulni attól gondolattól, hogy holnap ismét a kínzómasinám elé ülhetek és kopogtathatok. S ez így megy napról-napra évről-évre, míg meg nem öregszen és míg az iroda ajtaját véglegesen be nem csukják mögöttem.

— Hát persze, — mondta Gizi, mintegy hangosan gondolkozva — mert éppen megfordítva csinálod a dolgot, mint ahogy kellene. *A munkád unalmát viszed bele az életedbe, ahelyett, hogy a lelked életét vinnéd bele a munkádba.* Látod, külsőleg az én életemnek nincs több tartalma, mint a tiednek. De belsőleg annál több van. Hisz az élet annyi szépséget kínál. Értékes könyvekből, komoly zenéből, a természetből, művészetből és értékes emberek lelkéből rengeteg szépséget lehet

kiásni. Egy emberélet kevés arra, hogy kimerítse azt a sok kincset, ami a kereső lélek számára felkínálkozik. Nos, én szabad időmben teleszívom magamat ezzel a sok szépséggel és az így nyert életörömet és lelki harmóniát viszem be az irodába és az írógépembe is. Sokszor teljesen elfelejtem, hogy én az írógéppel kenyeret keresek. Csak azt érzem, hogy *munkát* végzek, vagyis részt veszek valamiképen a világot formáló és fenntartó munkában, eszköz vagyok az Úristen kezében, segítetek Neki. Hát nem gyönyörű gondolat ez? Végeredményben higgyétek el mindegy, hogy mit dolgozik az ember. Minden munkára szükség van. Az a levél, vagy számla, vagy kimutatás, amit az én kezem ír le, éppoly sükséges az élet műhelyében, mint a kerék a gépben, a tégl a falban, egyegy szál a szövetben, a szem a kalászbán, vagy akár a legfőbb államhivatalnok munkája a hivatalában. Bárhol legyek és bármit tegyek is, ha becsületesen megtettem, ami rám volt bízva és nem felejtettem el, hogy *azon a helyen, ahol állok, Isten akaratát teljesítem*, nem céltalan az életem.

— No de kérlek, — fakadt ki méltatlankodva Mancsi — az már csak mégsem mindegy, hogy tanítok, beteget gyógyítok, házat építek, szobrot faragok, vagy . . . üzleti leveleket írok.

— Pedig az élet célját és a munka örömét tekintve mindegy, — felelte Gizi. — Ismerek tanítónőt, orvosnőt és sok más hivatásban dolgozó nőt, aki nem szereti, aki robotnak érzi a munkáját, s íme itt most csak négyen ülünk együtt az életelen írógép munkásai közül, s mégis már ketten vagyunk, akik szeretettel végezzük a munkánkat. Hidd el, egyik munkának sincs lelke önmagában. A lelket a dolgozó ember adja bele. Aki tehát lélektelennek érzi, magára vessen. — Ismeritek a

nagy svéd írónőnek, Lagerlöf Zelmának gyönyörű meséjét a kis Jézus agyagmadárkáiról?

— Nem. De mi köze annak a mi témánkhoz!

— Sok. Hallgassátok csak meg, rövidre fogva elmondom:

— A názáreti ház közelében egy mogorva fazekas dolgozott. A kis Jézus gyakran megállt mellette és vágyakozva nézegette munkáját. Ő is szeretett volna kiformálni valamit. De nem volt agyagja és a mogorva bácsitól nem mert kérni. Körülbelül öt esztendősen lehetett akkor. Sívárgó tekintete egyszer mégis megolvasztotta a fazekas szívét. Önként, jó nagy darab agyagot adott neki. A kis Jézus, aki már akkor sem tudott egyedül örülni semminek, megosztotta kincsét egy nála idősebb szomszéd fiúval, Júdással. Aztán mindketten hozzáláttak madarakat formálni. Hát azok bizony csak amolyan gyerek-készítette, furcsa kis madárkák lettek. Két formátlan agyagcsomó volt a lábuk, a farkuk meglehetősen csonkára sikerült és a szárnyukat is csak a képzelet ismerhette fel. De a kis Jézus madárkái azért mégis egészen szépen megálltak ezeken a lábakon és az isteni Gyermekek boldogan gyönyörködött bennük. De Júdás madarai valahogyan mind ferdén állottak, sőt minduntalan fel is borultak és a durva nagy fiú irigyen nézte kis társa sikerült munkáit. — Közben leszállt a nap és búcsúzó sugarai piros ragyogással vontak be mindent, ami csak útjukba került. Befestették a fazekas edényeit éppúgy, mint a fahasábokat József fűrészje alatt és a Mária arcát körülölelő fehér fátyolkendőt is. De a legszebbek mégis az utca egyenlőtlen kövei közt összegyűlt kis víztócsák voltak. Valósággal szívárványszínekben pompáztak.

— A kis Jézus ragyogó szemmel nézte ezt

a sok szépséget, mígnem aztán egyszerre csak bemártotta ujjacskáit a legközelebbi víztócsába és mázolni kezdte az ő kis agyagmadárkáit. S lám, a napsugarak hagyták, hogy megfogja őket és szívárványos ragyogással vonták be a madárkákat. Júdásnak is megtetszett a dolog. Ő is megpróbálkozott vele. De a napsugarak kisiklottak az ujjai közül, s a madarai továbbra is agyag-szinűek maradtak. Irigy dühében felugrott és sorra taposta a kis Jézus madárkáit. Négyet már eltaposott, még csak három volt hátra. A kis Jézus szemébe könnyek gyűltek. Majd hirtelen mentő ötlete támadt. Tapsolt néhányat kis kezecskéivel és felkiáltott: „Repüljetek, repüljetek!” S az agyagmadárkák szárnyacsonkjai megmozdultak, félénken verdestek egyet-kettőt, majd hirtelen erőre kapva fellendültek a háztetőre, ahol biztonságban voltak.

— Hát ez az, leányok! Mi mindnyájan agyagmadarakat formálunk. Aki a megnyugvó, derűs lelkével és a munka örömével egyensúlyt tud adni nekik, annak a műve, bármilyen egyszerű, sőt együgyű is, megállja a helyét, míg a zúgolódó, robotos lelkű ember munkája elferdül és sokszor a gazdájával együtt felborul.

— Igen, annyit talán el lehet érni a leglelketlenebb munkával is, hogy úgy-ahogy egyensúlyban tartsa az ember életét, — mondta most Mancsi. — De hogy örömet adjon, hogy a napsugártól szint és szépséget kapjon és hogy a szeretet repülésre bírja, magasra emelje, erre még a mesédben is csak a kis Jézus képes.

Csönd állt be a szobában. A leányok szótlanul maguk elé néztek, elgondolkoztak.

Először Gizi emelte fel a fejét és halkán megszólalt:

— Igazad van, erre csak az Úr Jézus képes. De ha Ő a lelkünkben van és kegyelme vezeti a dolgozó kezünket, akkor a mi ujjaink közül sem siklik ki a napsugár és élet költözik a mi munkánkba is. Nélküle előbb-utóbb feldől és sárba hull minden, de vele szivárványos ragyogással magasba emelkedik a legjelentéktelenebb, legszürkébb, holt anyag is. Az élet és minden, ami körülöttünk van, földre húz. Hogy adhatnánk szint valaminek, ha magunk szürkék vagyunk és hogy emelhetnénk valamit magasra, ha mi magunk a földön csúszunk?

— Föl a fejjel lányok! Idelent csak átutazók vagyunk; az örök szépség országa a mi igazi otthonunk. Ma még a földön jár a lábunk, de a lelkünk fölfelé tekinthet azért. És a fölülről jövő világosság megszépíti, meglátjátok, még az írógépet is!

A MISSZIÓS VARRÓTŰ.

Lenke a szőnyegen térdelt és szakértő szemmel vizsgálgatta édesanyján a ruhát, jó-e a hossza és egyforma-e köröskörül.

Fordulj csak anyuskám egy kicsit jobbra —, rendelkezett — tovább . . . még tovább . . . állj meg egy kicsit . . . így . . . tovább . . . jó, köszönöm. — Aztán fölugrott, vidám kacagás közben összezsókolta anyját és évődve kérdezte:

— Gondoltad volna-e valaha anyuskám, hogy valamikor ilyen előkelő varrónőd lesz?

Édesanyja megsimogatta a hozzá hajló, kedves fejcskét és hasonló évődéssel felelt:

— Amikor az első műremekedet bemutattad, akkor bizony aligha gondoltam.

— Ó, az én első remekművem! — kacagott Lenke, — Miért is nem tettük el emlékébe?

A visszaemlékezés annyira magával ragadta, hogy nevetésben még a könnye is kicsordult. Alig bírta közben óvatosan levenni anyjáról a próbált ruhát.

— Emlékszel anyuskám, amikor beléptél a szobába és én ott álltam kétségbeesetten a nagy álló tükör előtt?

— Hogyne emlékeznék! Éppen azt mondtad: „No ezt ugyanszépén megcsináltam!” És kezeden a kis tükörrel úgy forogtál, hajladoztál jobbra-balra, mint aki mozgásművészeti gyakorlatokat végez. Csak kissé elkeseredett arcot vágta hozzá.

— Hát hogyne, mikor a ruha sehogysem akart állni!

— Meg kell hagyni, hogy alaposan átalakítottad. Itt húzott, ott húzott, ahol simának kellett volna lennie, ott ráncokat vetett, sőt mintha még az is elferdült volna rajta, ami azelőtt a helyén volt.

— Pedig alig változtattam rajta valamit. Mindössze derékban akartam valahogyan máskép és azt hittem, hogy azt a csekélységet csak össze tudom hozni! Hiszen olyan szépen elgondoltam a módját.

— Az ám! Lefejtetted a derekát és az alj felső részéhez akartál hozzá toldani valami más csipőrészt. De a kísérlet olyasformán sikerült, mint mikor Gyuri bátyád annak idején szétszedte édesapátok óráját, azzal a komoly szándékkal, hogy csak megnézi, milyen belül, aztán ismét összerakja. A szétszedés sikerült is, de az összerakásból nem lett semmi.

— Pedig lám, — mondta elgondolkozva Lenke — mégis csak ennek a szegény, megnyomorított ruhának köszönhetem, hogy varrónő lettem.

— Igaz! Istén útjai kiszámíthatatlanok. Sokszor ilyen csekélységekkel nyúl bele az ember életébe és hirtelen megfordítja a szekere rúdját. Enélkül igazán nem tudom, milyen pályára kerültél volna, mert bár jó eszed volt, de tanulni sohasem szeretted.

— Azt nem. De varrni és rajzolni már az iskolában is szerettem. Mégis, mikor azt mondtam, hogy varrónő leszek, kinevettek.

— Igen, valami furcsa elfogultság van az emberekben az ipari foglalkozásokkal szemben. Mikor beíratlak a nőipariskolába, mindenki azt

kérdezte, hogy azután, ha elkészülsz, divatszalont fogsz-e nyitni? Mintha ez volna ennek a mesterségnek egyetlen elfogadható és úrileányhoz illő formája! Mintha a házépítést a háztetőnél kezdené az ember!

— Hát divatszalónom még nincsen. De az

bizonyos, hogy máris én élek meg legjobban a barátnőim közül. Az egyik irodába jár, de amit keres, azzal ugyan nem sokra megy. A másik egyáltalán nem tud állást kapni, egész élete hiábavaló kilincselésből áll. A harmadik boldog, hogy hosszú várakozás után végre egy családba került, két kis gyermek mellé, amolyan „bonne” félének. A napokban meg Lujzával találkoztam, aki ott

akarja hagyni az irodát és a kereskedelmi érettségijével baromfityénysztést akar kezdeni, ami igazán egészséges gondolat tőle. Én viszont már jó ideje a magam gazdája vagyok, szépen keresek és egyáltalán nem lehetetlen, hogy valamikor azt a bizonyos „szalónt“ is megnyitom. Egyelőre azonban nem sietek vele.

Lenke vidáman dűdölgatva ment át az udvari szobába, ahol négy varróleánya dolgozott. Megnézte a munkájukat, azután az órára pillantott:

— Ne kezdjenek most már semmibe. A sürgős rendeléseket hazaszállítottuk, holnap meg vasárnap van. Mit csinálnak holnap?

A lányok készséges örömmel számoltak be terveikről. Már megszokták, sőt természetesnek találták, hogy kenyéradójuk érdeklődött a szabadidejük eltöltése- és általában életük iránt. Tudták, hogy Lenke nemcsak addig kíván tőlük kifogástalan viselkedést, míg nála vannak, hanem a műhelyen kívül is. Nemcsak feddhetetlen külső életet követelt tőlük, hanem gondolt a lelkük életére is és belépésük után első dolga volt, hogy — amennyiben még nem volnának bent — beírassa őket valamelyik kath. munkásleány egyesületbe. Azután is gyakran érdeklődött utánuk a csoportvezetőnél. Amióta lelkiatya figyelmeztette, hogy bizonyos fokig a munkaadó is felelős munkásai lelkéért, azóta állandó figyelemmel kísérte életüket és a maga részéről mindent megtett, amit csak tehetett, lelkük irányítására. Ha már egyéb szociális munkára nem ért rá, legalább így vette ki abból a részét.

Alighogy a leányok távoztak, vendég érkezett. Lujza, akivel a napokban találkozott.

Lenke örömmel üdvözölte: — Lám, milyen jó, hogy találkoztunk, így legalább eszedbe jutottam!

— Nem csupán csak barátságból jöttem ám! — vallotta be Lujza. — Tanácsot szeretnék kérni tőled.

Lenke vidáman bólintott:

— Szívesen adok, ha tudok. De egyelőre, míg tanács nincs, a kalács is jó. — Ezzel csönggett a cselédleánynak és uzsonnát rendelt.

Lenkéék igen rendes és szép, úri háztartást vezettek. Három utcai szobájuk közül egyik szélső a szüleié volt, a másik az övé, a középsőt pedig közös ebédlőnek használták. A műhelyt a szép, nagy és világos udvari szobában rendezték be. Úgy üzleti, valamint magán vendégeit Lenke rendszert a saját szobájában fogadta. Így volt egyelőre a leggazdaságosabb és az otthonias, izléses berendezkedés egyáltalán nem bizonyult hátrányosnak az üzlet szempontjából sem.

— No és most halljuk, miben szolgálhatok bölcs tanácsommal? — Kérdezte Lenke uzsonna közben.

— Elmondom neked az egész esetet — kezdte Lujza. — Két hónappal ezelőtt feljött vidékről egy unokanővérem, Paula, azzal az elhatározással, hogy varrni tanul és azután majd otthon szalont nyit. Valaki egy nagy, negyven munkásnővel dolgozó szalónba ajánlotta, ahol kérte, hogy tanítsák meg szabni és varrni. A tulajdonosnő vállalta. Persze meglehetősen nagy tandíj fejében. Jó ideig volt ott, de úgyszólván semmit sem tanult. Állandóan ugyanazokat az egészen egyszerű öltéseket gyakoroltatták vele, holmi kis szegéseken, eldolgozásokon, amiket már úgysí tudott, de szabásról szó sem volt, sőt még csak a varrásban való előhaladásról sem. Emellett lelkileg is nagyon szenvedett, mert a munkásnők közt olyan beszélgetéseket kellett végighallgatnia, hogy még

a varrótű is elpirult a kezében. Egyetlen haszna az volt, hogy megtudta, hol készülnek a „direkt” Párisból hozatott ruhamodellek. Hogy miképen készülnek, abból nem sokat látott, de azt nem egyszer hallotta, mikor a vevőknek dicsekedve ujságolták, hogy éppen tegnap érkeztek a divat metropolisából.

— Szegény Paula nagyon rosszul érezte ott magát. A vezető nem törődött vele, a lányok meg gúnyosan, sőt bántóan kezelték az „úri kis-asszonyt”, aki el akarja venni a szegény lányok kenyerét. Végül is faképnél hagyta őket, a lefizetett pénzével együtt. Megpróbálkozott azután egy kisebb, de igazán előkelő szalónban. A tulajdonosnő itt lelkiismeretes, finom érzésű nő volt, aki megegyezés előtt próbaidőt ajánlott. Paula egy hétig dolgozott nála, de csakhamar belátta, hogy bár sokkal jobb környezetbe került és több megértéssel találkozott, de a sok munka közepette nem érték rá vele külön foglalkozni. Hát innen is elment, de legalább anyagi veszteség és undor nélkül.

— Mondd kérlek, ezekután mit tanácsolsz neki?

— Mindenekelőtt megállapítom, hogy teljesen helytelenül indult neki a dolognak — válaszolta Lenke. — Előbb meg kellett volna rendszeresen tanulnia szabni és varrni valamelyik ipariskolában, vagy egy olyan szabónőnél, aki ráér vele külön foglalkozni, s azután mehetett volna az amúgy is kötelező egy éves gyakorlatra, valami szalónba. Ha élelmes, ügyes és jó szeme van, akkor sok u. n. fogást tanulhat ott, könnyű szerrel lenézhet akár teljes modelleket is, amiket aztán otthon emlékezetből lerajzol magának. De olyan szalont, ahol külön foglalkoznak vele, aligha talál.

— És meddig kellene előbb varrni tanulnia?
— kérdezte Lujza.

— A törvény szerint megállapított tanoncidő két év. De az ipariskolában, ahol előbb egy évig fehérvarrást is kell tanulnia, három év. Ott persze alapos tudást szerez az ember nemcsak a szigorúan vett szabás-varrásban, hanem a rajzolásban, tervezésben, s bizonyos, a szakmához és általános műveltséghez tartozó egyéb tárgyakban is. Sőt, ha a negyedik évet is elvégzi, megtanulhatja a himzést is, ami külön képesítéshez kötött iparág, de amire ruhák díszítésénél gyakran szükség van. Magam is ezt az iskolát végeztem és bár elég sokat kellett dolgoznom és tanulnom, igazán örülök, hogy ott tanultam. Ma nagy hasznát veszem minden tekintetben.

— No de kérlek, az unokanővérem nem szánnhat a gyakorlati évvel együtt négy-öt esztendőt a tanulásra, hiszen már harminc éves.

— Ó, hát ezt nem tudtam. Hiszen akkor már úgysem lehetne rendes tanuló az ipariskolában! Hanem az állami nőipariskolában (Bpest. Rákóczi tér 4.) vannak rövid néhány hónapos tanfolyamok is, oda elmehetne.

— És azzal a tudással is nyithat szalónt?

— Ha maga akarja vezetni, akkor nem. Hiszen, amint mondtam, a két évi tanoncidő és egy évi gyakorlat kötelező, ha munkakönyvet akar kapni. Anélkül pedig nincs iparendelő.

— És iparendelő nélkül nem dolgozhatik?

— Egyedül igen, de varróleányokat nem tarthat. Egyébként nem tudom, miért ne dolgozhatna egyedül? Én is így kezdtem. Akinek nincs megfelelő tőkéje a berendezkedéshez, annak mindig okosabb így lassan előrehaladnia. Lásd én kezdetben csak a családbelieknek varrtam. A

rajtuk látott sikerült ruhák szolgáltak aztán ajánlólevélül az ismerőseikhez, akik viszont tovább ajánlottak az ő ismerőseikhez. Persze, egy három hónapos tanfolyamot végzett szabónő aligha győzi tudással a folyton változó, sokszor nagyon biztos szabást kívánó divatot. Különben is úgy áll a dolog, hogy még maga a tudás sem elég ahhoz, hogy valaki igazán jó szabónő legyen. Mert ahhoz egyéni ízlés, sőt emberismeret is kell. Szép ruha csak az egyénhez illő ruha lehet. Más való a komoly, más a könnyű, vidám kedélyű emberhez és még egy sereg más szempontot is figyelembe kell venni.

— Félek, hogy ez a pálya sehogysem felel meg Paulának, — vetette közbe Lujza.

— Várj csak! Nem lehetne úgy megcsinálni a dolgot, hogy unokanővéred elvégezne egy ilyen rövid kurzust, éppen csak azért, hogy valamit mégis értsen hozzá, aztán — ha van egy kis pénze — maga mellé venne egy szabályszerűen felszabadult, ügyes leányt. Így, azzal a kikötéssel, hogy képzett munkaerő vezeti a munkát, kaphatna iparendélyt is. Ő maga, nevelésénél fogva kifinomultabb ízlésével és találékonyságával vezethetné, irányíthatná az egészet. Tervezhetne modelleket is. Hiszen a mai ruhák diszítéséhez ugyanis sok művészi ízlés kell.

— Igen ám! De a tervezéshez rajzolni is kell tudni. Abban pedig Paula mindig ügyetlen volt. Aligha hiszem, hogy ebben valami tanfolyam segítségével is sokra vihetné! Sohasem fedeztem fel benne művészi hajlandóságot, sőt valami fel-tűnőbb egyéni ízlést sem.

— De kedves Lujzám, voltaképen milyen jogcímen akar a te Paulád szalont nyitni, ha sem varrni, sem rajzolni nem tud, sőt még csak egyéni

ízlése sem igen van? Egyáltalán mit gondoltok ti u. n. szellemi munkások az ipari pályákról? — fakadt ki Lenke. — Azt hiszitek, azokra alkalmas bárki, hajlam, tudás és arravalóság nélkül?

Lujza szinte ijedten védekezett:

— De kérek, hát mit csináljon az olyan leány, mint Paula, akit a szülei férjhezmenésre szántak, nem képeztettek ki semmiféle kenyérkereső pályára, csak általános műveltséget adtak neki, s most, hogy már harminc éves és meglehetősen bizonytalan, vajjon sikerül-e férjhez mennie, szeretné valamiképen biztosítani a jövőjét?

— Vegye szépen sorra a képesítéshez nem kötött női pályákat és válasszon ki valamit, amihez kedvet érez és amihez ért is. De semmiesetre se fogjon olyasmihhez, amiben csak kontár lehet. Mégis, mondj róla valamit, mivel foglalkozott odahaza?

— Mindennel és semmivel. Ahogy már az ilyen otthon élő és férjre váró leányok szoktak. Kicsit kézímunkázott, varrogatott, kicsit zongorázott, kicsit nyelveket tanult, kicsit főzőgetett és takarítgatott is, de különös hajlandóságot, amennyire én ismerem, nem árult el soha, semmihez.

— Jaj kedvesem, ha egy 30 éves leány még azt sem tudja, mihez volna kedve, akkor nincs az a bölcs, aki tanácsot adhatna neki.

— Azt hiszem, aránylag mégis csak a varrásban és általában a kézímunkában volt a legügyesebb. De ha te a varrást is hivatásos életpályának tartod . . . Mondd csak, komolyan hiszed, hogy ebben a munkában is örömet, élet-hivatást találhat az ember?

— Nem csak hiszem, de tudom, — felelte Lenke. — Mert látod a varrásban sok művészi vonás van. Szerintem, a választékos ízlésű, kép-

zett szabónő csak papíron iparos, a valóságban azonban művész. Pl. van benne valami a szobrászból. Hiszen egy jól szabott ruha valósággal új alakot ad az embernek. Kell benne lennie valaminek a festőből is, hogy finom és az egyénnel egybehangzó színhatásokat tudjon kihozni. Leginkább azonban művésznek kell lennie, hisz a ruha tervezése és díszítése még hivatalosan is az iparművészethez tartozik. Hogyne volna hát öröm abban a munkában, amelyben ennyi művészi hatás egyesül?

— No de a célja, az már csak mégsem nevezhető valami emelkedettnak! A testet öltöztetni, sőt valósággal hangsúlyozni!

— Talán furcsának fogod találni, — mondta elgondolkozva Lenke — hogy ezzel az ellenvetéssel én most egy nagy szentnek a véleményét állítom szembe. Tudod, esténként, lefekvés előtt mindig szoktam egy kis lelkiolvasást végezni. Olyan megnyugtató és kiegyensúlyozó érzés a napi munka után így fölemelkedni kissé a földi dolgok világából. Mostanában éppen Szalézi szent Ferenc leveleiből olvasgatok. Egy helyütt, az Oltáriszentségről szólva, a Krisztus testét és azzal együtt lelkét és egész valóját takaró fehér ostyát a ruhához hasonlítja, mely első sorban a testet fűdi ugyan, de mivel a lélek benne van a testben, következésképpen a ruha a léleknek, az értelemnek, az emlékezetnek és az akaratnak is takarója. Nos, nem találod, hogy ez a gondolat változtat a dolgon?

— Ha átvitt értelemben vesszük, talán igen. De azt csak nem mondhatod, hogy amikor ruhát varrsz, valósággal öltözteted a lelket is?

— Pedig igenis mondom. Mert ha a léleknek semmi köze sem volna a ruhához, bátran

egyenruhában járhatna és abban is járna az egész világ. De közbeszól a tetszésvágy, feltűnéskérés, kacérság, az irigységkeltés vágya, az értelem kritikátlansága, a gyöngé erkölcsi érzék, a durva ízlés, vagy ellenkezőleg a szerénység, a józan megítélés, a lelki tisztaság, az erkölcsi érzék, a nemes egyszerűség és a finomult ízlés és irányt szab az egyén öltözködésének. Én pedig, mint szabónő, bizonyos határokon belül kezemben tartom a rendelőim lelkét és a tudásommal, ítélettemmel, kiművelt ízlésemmel és tisztult keresztény életfelfogásommal tudatosan irányíthatom azt. Ismerek egy ügyvédet, aki egy vagyonért sem vállal olyan ügyet, amelyet a lelkiismerete rossznak tart. Nos, én meg nem vállalom el olyan ruha varrását, amely ellenkezik a szépről alkotott fogalmammal és az erkölcsi érzékemmel.

— Ez így elméletben igazán szép. De még sohasem hagyott ezért faképnél senki? Ilyen elvek mellett megeshetik, hogy egy szép napon nem lesz rendelőd.

— Tévedsz. Rendelőm lesz. Csak nem akárkí. Máris kezd kiválasztódni a közönségem. És bizonyos vagyok benne, hogy mire valamikor szalont nyithatok, akkorra már nevemhez fog tartozni az is, hogy én nem félvilági, vagy a félvilágot majmoló nőknek, hanem elit lelkű közönségnek varrok. Mert én a munkámban nemcsak kenyérkeresetet, sőt nem is csupán művészetet, hanem *missziót* látok. S ha az előítéletek lealkonyulásával lassankint egyre több és több jónevelésű, művelt és krisztusi lelkületű leány kerül erre a pályára, ez a szellem terjedni fog, átjárja majd, mint a kovász, a nők világát és megteremti az egészséges, észszerű, ízléses és erkölcsös divatot.

Lujza felugrott és átölelte Lenkét.

— Ez igazán gyönyörű! Érdekes, hogy az utóbbi időben valósággal egy új világot fedeztem fel. Csupa olyan emberrel kerülök össze, aki lelket tud önteni a munkájába. Már alig várom, hogy én is beállhassak új munkakörömbe. Csak szegény Paulát tudnám valamerre irányítani!

— Várj csak! Most jut eszembe valami, — kiáltott fel hirtelen örömmel Lenke. — Mi eddig egész idő alatt a ruhavarrásról beszéltünk. De miért ne lehetne a te Paulád *fehérenmű varrónő*? Ebben nincs olyan nagy változatosság, mint a ruhavarrásban és épp ezért annyi találékonyság és különös egyéni ízlés sem kell hozzá. A modellek meglehetősen hasonlóak egymáshoz, a díszítéshez való rajzokat meg könnyen megszerezheti. Ha valami különösen művészi akar, hívjon segítségül egy iparművésznőt. És ami a leginkább megfelelő neki, ez nem képesítéshez kötött iparág, ehhez nem kell iparendély. Munkásnőkkel is dolgozhatik nélküle. Ha szorgalmas, egy év alatt tökéletesen elsajátíthatja, és elkezdheti az önálló munkát.

— De érdemes ma fehérenmű varrással foglalkozni? Hiszen a kész árú olyan olcsó, hogy azzal így házilag nem lehet versenyezni!

— Olcsó húsnak ma is híg a leve. Az igazán finom és ízléses alsónemű, akár fehér, akár színes, ma sem olcsó. És mégis csak más a testre szabott holmi, mint a készen vett. Ha Paula rá tud szólni egy kis befektetést az anyagra és megvarr néhány tetszetős, nem egészen sablonos díszítésű darabot modellnek, majd meghívja ismerőseit a megtekintésükre, bizonyosra veszem, hogy azonnal akadnak rendelői, akik azután elviszik a hírét és hozzák a többieket. Egy jó és nem

túlságosan drága fehérmemű-varrónőnek ma több dolga lehet, mint azelőtt. Hisz a divat valami keveset ebben is változik, meg azután a hozzávaló selymek, trikóanyagok és batisztok nem tartanak el egy fél életen át, úgy mint nagyanyáink idejében.

— Igazad van. Ez lesz a legjobb. Paula mégis csak varrni szeret legjobban és a munkája rendes, lelkiismeretes. Aztán, ha jól megy, fogadhat munkásleányokat is.

— Sőt, tudod mit mondok? Ki tudja, hány leány és asszony akad a városában, aki otthon, de talán még nála is, szívesen dolgozna neki. Ha ő megtöri az előítéletek jegét, a többiek sem fogják szégyennek tartani, vagy alsóbbrendűnek találni ezt a munkát, mint pl. a gépirást. Hányan juthatnának így munkához olyanok, akik nem dolgozhatnak a házon kívül, pedig talán nagy szükségük volna rá és idejük is akadna hozzá; legalább délutánonként!

— Pompás ötlet. Azt hiszem Paula kapva kap rajta.

— Ha már benne vagyunk a dologban, még azt is megemlítem, hogy a *fűzőkészítést* is érdemes ám manapság megtanulni! A nőipariskolák 4 évfolyama közül az elsőben fehérvarrással, a másodikban fűzőkészítéssel és fehérmemű tisztítással foglalkoznak. Ez a két utóbbi ipar u. i. közös képesítéshez van kötve. Utána persze még kötelező a szabályszerű gyakorlati év is. Az állami nőipariskolában háromhónapos tanfolyamokon is tanítják. Ha egyedül dolgozik, ez is elég, de iparengedélyt ennek az alapján nem kap. A most divatos ruhák alig hordhatók fűző nélkül. Igazán ügyes fűzőkészítő tehát, különösen, ha egy jó varrónő ajánlja, szépen megélhet a keresetéből.

— Nagyszerű leány vagy Lenkém! De most nekem is jut eszembe valami, amit te még nem is említettél: a *kalapdiszítés*.

— Őszintén szólva, ezt nem ajánlom anynyira, mint az előbbieket. Először is ebben a szakmában nagy a túltermelés. Azután egészen sajátos kézügyesség és ízlés kell hozzá. Az igazán elegáns hölgy nagyon megválogatja a kalapját. Mert a vásári ízlés talán sehol sem ütközik ki annyira, mint itt. Pedig sokszor csak apró, árnyalati finomságokról van szó. És ezt az ipart házikezelésben űzni nem igen érdemes, mert legfeljebb mellékkeresetre lehet vele szert tenni. Nagyban űzve befektetést és nagy vevőkört kíván. A hölgyek fejenként legalább nyolc-tíz kalapot akarnak fölpróbálni, még ha aztán végül az elsőt veszik is meg. Különböző színekben és formákban gazdag raktár nélkül az üzlet nem megy. És egy hirtelen divatváltozás, ami a kalapnál ugyancsak gyakori, az egész raktárt használhatatlanná teheti, legalább egy időre. Nem, ezt a te unokanővérednek semmi esetre sem ajánlom. Egyébként, tájékozásul megmondom, hogy ez is képesítéshez kötött foglalkozás, ha tehát iparendélyt akar hozzá valaki, négy középiskola után másfél évig, érettségi után félévig kell tanonckodnia. Persze erre is vannak rövid tanfolyamok, nemcsak az állami Nőiipariskolában hanem a Szfv. Iparrajziskolában is, de ezek nem jogosítanak munkakönyv váltásra és iparendélyre.

— No most már eleget tudok. Rohanok is Paulához, hogy mindent elmondjak neki. Én az ő esetében mindenesetre a fehérnemű varrást ajánlom leginkább. Azt hiszem ő is emellett dönt. Isten veled Lenkém, köszönöm a tanácsot is, meg a kalácsot is!

A KORMÁNYKERÉK MELLETT.

Márta éppen hazatérőben volt a bevásárlásáról, mikor nem messze otthonától, népcsődület zárta el az útját. Ki akarta kerülni, mert nem szeretett belekeveredni az utca szenzációiba, de a kíváncsian előre rohanó tömeg magával sodorta. Annyit látott, hogy a nép egy magán autó körül csoportosul; többet nem is akart látni. Igyekezett átvágni és túljutni rajtuk. Csúnya szidalmak és átkozódások röpködtek körülötte. Szidták az úri népet és a hóbortos „naccságakat,” akik ahelyett, hogy segítenének a más baján, „passzióznak,” autót vezetnek és elgázolják a szegény ember gyerekét. Nevet is emlegettek. — „Valami Böncy, vagy Göncy, vagy Döncy Etel” — mondogatták.

Márta hirtelen megtorpant. Csak nem az ő Etus barátnőjéről van szó? Visszafordult és most már az autó felé törte át magát. Éppen abban a pillanatban ért oda, amikor a mentő autó elindult a kis áldozattal. A gázoló autó mellett pedig, nagy tömeggyűrű közepén egy fiatalember állt és mellette Etus; csakugyan az ő Etusa. A rendőr már befejezte az adatok felvételét, s a fiatalember biztatta Etust, szálljanak föl az autóra és menjenek tovább.

— Nem, nem, — sikoltotta a leány, rémületet tükröző arccal — én nem szállok föl. Nem bírok, nem bírok — ismételte és iszonyattal fordult el.

Márta hozzálépett és karonfogta:

— Gyere fel hozzánk, míg megnyugszol, — mondta.

Etusnak kissé felderült az arca. Úgy üdvözölte Mártát, mint a megmentőjét. Aztán a fiatalemberhez fordult:

— Bocsásson meg Guszti, én most képtelen vagyok magával menni. Látogasson meg délután, vagy holnap, . . . igen, talán inkább holnap, . . . vagy amikor akar.

Közben a tömeg szétoszlott, már csak néhány egyszerű asszony és utcagyerek kísérte csipkelődő megjegyzéseivel a két leányt, meg a tovarobogó autót.

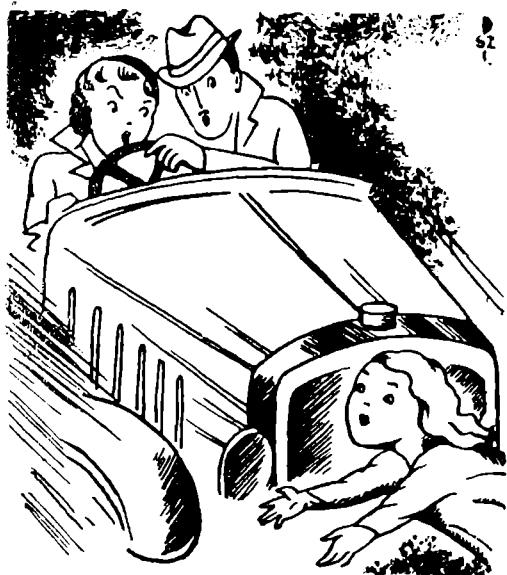
Márta nem kérdezett semmit. Tudta, hogy ilyen idegizgalom után jobb megvárni az önként megnyilatkozó vallomást.

Odafönt Mártáéknál Etus meglehetősen megnyugodott és elmondott mindent. Jól esett beszélnie. Minden szó könnyített valamit a szívéen.

Már hónapokkal ezelőtt megtanult autót vezetni. Megszerezte a vezető igazolványt is. Saját autójuk ugyan nem volt, de az az ismerős fiatalember, aki most is vele volt, szívesen rendelkezésére bocsátotta a magáét. Annyival is szívesebben, mert éppen egy kis flört virágzott köztük. Etus, saját bevallása szerint, nagyon élvezte a vezetést, illetve a vele járó idegizgalmat. A modern leányoknak abba a csoportjába tartozott, mely a nyugalmat unalomnak érzi, s életnek csak az újnál újabb izgalmakat és szenzációs átéléseket véli. Valami különös láz tartja őket hatalmában. Mindig üznek, hajszoznak valamit, maguk sem tudják, mit, de hinni azt hiszik, hogy az életörömet. Az pedig annál messzebbre fut előlük, minél vadabbul hajszozzák.

Eddig mindig jól ment az autózás. Etus

büszke volt nyugalmára és a biztos kezére. De ma . . . jaj, alig tudja emlékezetében összeállítani, hogy miképen is történt . . . hirtelen egy kisleány futott az autó elé az útra. Ha jól meggondolja — Guszti is mondta, — nem volt még annyira közel, hogy meg ne állíthatta volna a kocsit, de . . .

éppen ez az, amit nem ért . . . hirtelen nem tudta, mit csináljon, jobbra kerüljön-e, vagy balra, vagy megálljon . . . de nagy volt a forgalom, mögötte is egy sor kocsi jött . . . igen, be kell vallani, elvesztette a fejét. Guszti az utolsó pillanatban odakapott ugyan a kormányhoz és ennek köszönhető, hogy a gyerek nem került teljesen a kerekek alá, de a kocsi mégis elütötte.

Mire Etus idáig jutott az elbeszélésben, Márta édesapja is hazaérkezett. Miután értesült a történetről, egyáltalán nem bánt olyan kiméletesen a vendéggel, mint a leánya. Meglehetősen keményen szólt rá:

— Meg tudná mondani, mire volt jó ez az egész sofförködés?

— Mire? Istenem! Akkor úgy találtam, hogy olyan érdekes. Jó volt érezni vezetés közben, mint feszül meg az akaratom, a figyelmem, minden idegszálam. Aztán arra is gondoltam, hátha valamikor még értékesíthetem is ezt a tudásomat.

— Például hogyan?

— Nem tudom. Annyira még nem jutottam. De hát végre is, ma már minden pálya megnyílik a nők előtt. Amerikában, sőt Angliában is gyakori már a női sofför. Sőt arra is gondoltam, hogy még magamnak is lehet autóm. Hiszen egy kis kocsi nem olyan drága. Legdrágább benne a sofförtartás.

— Üres beszéd! — vágta oda Benkő dr. — Okosabban nem tudja hasznosítani az életét? Éppen az ilyen divathölgyekre várnak az autók! Most láthatta, mire mennek vele! Hát még ha egyszer az országúton akadna el és szét kellene szedni a gépet, hogy kikutathassa a baját, ugyan mit csinálna akkor? Azt hiszi, azzal, hogy letette a sofförvizsgát, már kész gépész is lett? Mikor fogják már egyszer megérteni a nők, hogy nem minden foglalkozás való nekik!

— De ez pl. miért nem való nekünk? — kérdezte kissé megfélemlítve Etus. — A vizsgán meg voltak velem elégedve és eddig nem is történt semmi baj.

— Nem, mert eddig nem került olyan váratlan helyzetbe, mint ma. A nő egyik legáltalánosabb jellemvonása, hogy könnyen elveszti a fejét,

tétovázik és kapkod. Ahol hirtelen lélekjelenlétre, biztos, gyors elhatározásra van szükség, oda nem való.

— De hiszen tudok eseteket . . .

Jó, jó. Tudom, hogy itt is vannak kivételek, mint mindenütt. De meglehetősen kicsiny százlékban. Maga pl. nem a kivételek közül való. Figyelje csak meg a nők nagy részét egy-egy váratlan hírrel szemben. Legtöbbjük kisebbfokú idegsokkot kap már egy sürgönytől is, aminek pedig még a tartalmát sem ismeri.

Most Márta is jónak látta közbeszólni a női nem védelmére:

— De apuskám! Hiszen rengeteg autószerencsétlenség történik férfi vezetővel is!

— Történik, hogyne! De ezeknek legritkább esetben a lélekjelenlét hiánya az oka. Sokkal inkább a túlságosan vakmerő, sebes hajtás, meg a gyalogosok vigyázatlansága. Ez ellen pedig rendeletekkel és büntetésekkel mégis csak lehet valamennyire védekezni, de a lélekjelenlét hiánya ellen nincs orvosság. A férfi sofförre éppúgy, mint a férfi mozdonyvezetőre általában elég nyugodtan rábízhatja magát az ember. Gondoljátok csak el, mennyit hajt egy taxi-sofför egy hölgyvezetőhöz képest. S az utóbbiak között mégis kevés akad, akivel valami baleset ne történt volna.

— Amerikában mégis . . .

— Amerikában! Ti nem vagytok amerikai lányok. Az ott más emberfajta, más vérmérséklet. De hogy azok is nők, azt bizonyítja a már ott, az új világban is észrevehető áramlat a kifejezettebb nőiesség felé. A regény és filmhősnők, akik autón és repülőgépen annyi hősies és diadalmas kalandot élnek át, ott sem szaladgálnak ám úgy

százával az utcán, mint ahogy ti gondoljátok. De bárhogyan legyen is, mi még nem vagyunk ott, sőt — Isten segítségével — nem is arrafelé tartunk. A gazdasági válságnak, az ízléstelen és erkölcstelen szabadosságnak ellenáramlatképpen maguk a nők is kezdenek már észretérni, s napról-napra növekedik az igazi hivatásukat felismerők és megbecsülők tábora. — Egyébként képzelje el kedves Etus, hogy ma nem autót, hanem repülőgépet vezetett és ott érte valami váratlan baleset. Nem gondolja, hogy akkor most aligha ülne itt? Adjon hálát Istennek, hogy aránylag ilyen olcsón került ki a bajból és a jövőben keresen magának ártatlanabb és főleg veszélytelenebb szórakozást.

— Olcsón kerültem ki? — eszmélt Etus hirtelen ismét a történetekre. — Ki tudja, mi van azzal a szegény kisleánnyal? Mondd Mártám, mit tegyek érte? Megkérem a papát, adjon pénzt, hogy mindenfélét vásárolhassak és örömet szerezhessek neki.

— Ami azt illeti, — vetette oda Benkő dr. — a papának kérés nélkül is elég sokba fog kerülni a leányának ez a mulatsága.

— Hát akkor én semmit sem tehetek? — kérdezte Etus, megriadt tekintetét Mártára emelve.

— Neked nem pénzzel, hanem a szíveddel kell helyrehozni, amit vétettél a kis áldozat ellen, — felelte Márta. — Menj be hozzá a kórházba még ma, érdeklődjél a sorsa iránt, látogasd meg gyakran, vigyél sok-sok szeretetet hozzá, hogy ha most talán gyűlöl is, mire meggyógyul, megszeressen. Látogasd meg a családját is. Amint hallottam, szegény emberek. Talán áldássá változtathatod az átkukat.

— Etus szégyenkezve, magába roskadtan

hajtotta le a fejét. Majd ismét Mártára nézett, könyörgő pillantással:

— Én még sohasem voltam ilyen helyen. A vigasztaláshoz nem értek. Én . . . nem is tudom . . . én talán még sohasem próbáltam olyan meleg részvétet és szeretetet éreztetni valakivel, amilyen most ebben az esetben kellene. Nem jönnél velem?

— Elmegyek Etuskám, szívesen elmegyek, — biztatta Márta . . .

Etus távozása után apa és leánya még elbeszélgettek egyideig az esetről.

— Tudod mi jutott eszembe, apuskám? — mondta végül Márta. — A jó Isten talán azért engedte meg ezt a szerencsétlenséget, hogy Etusban fölébressze a résztvevő, meleg szívet.

— Milyen csodálatosak az Úr útjai!

MIG EGY MODERN LEÁNY ELJUT ODÁIG . . .

Hófehér ágyakon szőke, barna fejcskék, halványra sápadt és láztól piros arcocskák, fátyolos tekintetű és csillogó gyermekszemek. Olyan kedves, olyan bájos és mégis olyan nagyon-nagyon szomorú ez a sok kicsiny beteg így együtt. Némelyik fáradtan, behunyt szemmel pihen a párnán, a másik élénken tekintget ide-oda, a harmadik nyöszörög, vizet kér, a negyedik éppen most öleli át a fölője hajló ápolónővér nyakát, lehúzza magához a fejét és hízelegve simogatja.

— Ne menjen el kedves Nővér, maradjon itt, akkor nem fáj annyira, — súgja félhangosan.

A fehér fátyol hol itt lebben meg, hol ott; mintha angyalszárnyak lebegnének az ágyacskák fölött . . .

Egyik kis betegágy mellett elegáns fiatal leány ül. A gyermekek már jól ismerik. Hiszen két hét óta majdnem mindennap belátogat. A kis betegek kíváncsisággal vegyes érdeklődéssel néznek rá. Tudják mindannyian, hogy ő ütötte el autójával a kis Ancit. „Itt az autós néni”, sutto-gják, mikor belép az ajtón. Kezdetben csak Ancival foglalkozott, mindig hozott neki valamit, de most már meg-megáll a többi ágyacskánál is és néha apró ajándékokat osztogat. Örülnek, ha jön, de kicsit azért még mindig idegen nekik. Az ápoló nővéreket hamarabb és jobban megszerették. De persze, az más. A Nővér, az olyan, mint ott-hon az édesanyjuk. Sőt akad olyan kis szív is,

D SZABÓ!

amelyik úgy érzi, hogy nem is olyan, hanem jobb, sokkal jobb.

Etus már maga is őket nézi. Ellesi arcukról azt a kedves meleg mosolygást, amivel a kicsinyek fölé hajolnak és igyekeznek utánozni őket. Kicsit irigyi is a nyakuk köré fonódó kis karok ölelését.

— Milyen szép foglalkozás! — gondolja — Van célja az életüknek.

Olyan üresnek és céltalannak látja most a saját életét.

Mostanában néha akaratlanul is végigfut eddigi életén és ez a lelkiismeretvizsgálat rendszerint szomorú eredménnyel végződik.

A napokban egy friss lendülettel megírt, izig-vérig modern francia könyv került a kezébe, melyben a párisi leány így beszél önmagáról: „Hogy mi a lelkem jelképe? Mi volna más, mint kis testvérkém, a nagy világvárosi sétányok madárkája, a veréb. Arcképem ugyanaz, ami az övé: kicsit frivol, kicsit bohó és fecsegő, mindig vidám; értéktelen semmiségeken mulat; ugrál, röpköd ideoda, egyszer egy templomtoronyra száll és meghallgatja a harangok „Angelusát”, majd egy mozi tetejére ül. Bizonyos órákban a sétányokon bámészkodik, máskor összehúzódva gubbaszkodik valami tér zöld pázsitján. Az én kis jelképem bizony megmegfürdik néha az utca porában is, sőt be is piszkolódik kissé . . . de azután sietve megemeli — rendszerint mégis csak tiszta-szárnyacskáit.”

Etusnak a kórház beteg gyermekei között eszébe jut ez a pár sor. Mennyi minden is tud pillanatok alatt átfutni az ember agyán!

Melleté a kis Anci egy meséskönyv képes lapjait forgatja, ő maga pedig a saját életében lapozgat . . .

Valamit kellene csinálni! Valami hasznosat, valami jót. Ez a verébélet bizony üres, tartalmatlan és céltalan.

Egy napon engedélyt kapott, hogy megnézhesse a csecsemők osztályát is. És az édes picinyek, az alig fakadó és máris fonnyadozó kis emberbimbók között különös érzés fogja el. Valami homályos emlék a gyermekkorából, amikor szívéhez szorította a bábuját; valami sóvárgó vágyakozás, szeretetet, gyöngédséget *adni*. Mintha hirtelen fölszakadna valami hártya, ami eddig bevonta a szívét, most hatalmas, gátat törő erővel zuhog ki belőle a minden leány lelkében élő anyai érzés.

Kedves, mosolygós szemű orvosnő kalauzolja. Mellette bájos, fiatal, alig 20—21 éves ápolónő u. n. *Heim* Nővér. Etus az orvosnőt nézi. Nem, igazán, még keresve sem talál benne semmi fölényeskedést, tudós, vagy férfias jelleget, csupa nőies finomság az egész lénye. Egy pillanatig sem kételkedik benne, hogy igaz amit mond:

— A tanár úr néha szememre veti, hogy sok bennem az érzés.

— Sok? — gondolja Etus. — Lehet-e sok az érzés ezek között a meleg napsugárra szomjazó csöppségek között? Aztán elmosolyodik. Eszébe jut, hogy magáról a tanárról is azt mondják, hogy csupa szív a kicsinyek között.

A kis „Heim” nővérke közben ágyról-ágyra jár, gyöngéd kézzel igazítja meg az ágyacskákat, gyors, biztos kézzel tisztába rak egy-egy síró csecsemőt, felkap egy elevenszemű, már saját lábán is megálló apróságot és a játzókeretbe állítja, hadd próbálgassa ott apró izmainak fejlődő erejét . . . és így tovább. Az élet felismerésével próbálkozó szemecskék már követik a kis

Nővért, egy-egy mosolygás is sugárzik már rá, s karjában elcsitul a sírás.

— Ugye nagyon meg lehet szeretni ezeket a picinyeket itt? — kérdezi Etus.

Az orvosnő felel: — Bizony, mikor egy-egy gyógyult kis beteget hazavisznek a szülei, a Nővérek akárhányszor sírva bocsátják őket útra.

Etusnak ismét elkalandoznak a gondolatai. Férjhezment modern barátnőire gondol, akik könnyű vállvonással mondják:

— Néhány évig nem kell gyerek. Azután is elég lesz egy. Mulatni akarok. Fess és szabad akarok maradni.

Gondolatainak kapcsán Etus már nem is csodálkozik, mikor a kis Nővér azt mondja:

— Sokszor jobban ragaszkodnak ezek a kicsinyek hozzánk, mint az anyjukhoz.

Eszébe jut egyik barátnője, aki nevetve mesélte a minap, hogy egyetlen fiacskája eltolta őt magától; csak a dada kell neki.

— Lehetséges? — töpreng magában Etus. — Hogy ezek itt úgy meg tudják szeretni az idegen gyermekeket, s ugyanakkor férjes asszonyok csupa hiúságból és szórakozásvágyból képesek lemondani az anyai örömökről?

Azután benéz egy ápolónővér szobájába is. A kedves, világos, otthonos szobácskában ketten laknak. Alighanem szépen, testvériesen megférnek együtt, hiszen még a hosszúlábú Pierrot bá-buk is barátságos megegyezéssel, egyformán ülnek a világos, könnyű ágytakarókon.

Hát igen. Az ő szobája otthon talán kényelmesebb, díszesebb, berendezése gazdagabb. De jaj, az unalomnak hány keserves sóhajtása tapad a bútorokra! Ezek a fiatal ápolónővérek itt a jól és szívesen végzett munka után bizonyosan

fáradtan, de békés pihenésben üldögélnek együtt esténként, azután pedig egészséges és nyugodalmassal az álmuk reggelig.

— Hol nyernek kiképzést erre a foglalkozásra? — kérdezi Etus.

Csecsemő és gyermekgondozónői tanfolyamokat Budapesten az Orsz. Stefánia Szövetség (Vas u. 10.) és a Fehér Kereszt Gyermekkórház (Tüzoltó u. 7—9.) tart fenn, de van vidéken is, pl. Pécsen, az Erzsébet Tudományegyetem gyermekklinikáján. A tanfolyam 2 éves.

— És valamennyien kapnak elhelyezést, akik ezt a tanfolyamot végzik? — kérdezi Etus.

— Még eddig valamennyien kaptak. Sőt állandóan keresik őket. Részint a csecsemő vagy gyermekkórházakban és bölcsődékben, részint családokban nyernek elhelyezést. Még pedig a legelőkelőbb családokban, a főhercegeket sem véve ki. Reméljük, előbb-utóbb kiszorítják a kitünően fizetett, holott semmivel sem képzettebb külföldi „nurse”-öket. Természetesen intelligens lányokat megillető bánásmódban részesülnek, rendszerint külön gyerekleány is van mellettük segítségül. S ha beválnak, kézről-kézre adják, ajánlják őket tovább. A kitünő teljes ellátás mellett alig van kiadásuk, úgy hogy egy kis tőkét is gyűjthetnek magunknak. Közben sokan férjhez is mennek. Az egyetlen szomorú az egész foglalkozásban az, hogy a gyerekek felnőnek és akkor el kell válni tőlük.

— Hogy tudják az ilyen fiatal lányok, hogy nekik való-e ez a pálya, vagy sem? Akik beiratkoznak, be is válnak valamennyien?

— Aki nem ide való, az visszalép mindjárt a tanfolyam elején. Nagy előnye ugyanis ennek a tanfolyamnak, hogy a jelölt azonnal gyakorlatra

kerül. Az első három hónapban egy Nővér mellé beosztva figyeli a munkát, azután pedig már ő maga is kap fokozatosan nagyobb ügyességet és gyakorlatot kívánó beosztást. E mellett természetesen elméleti képzésben is részesül. A jelentkezők így belépésük után hamarosan meglátják és mi is megítélhetjük, valók-e erre a munkára, vagy sem.

— És milyen előképzettség kell ehhez a tanfolyamhoz?

— Előírás szerint négy középiskola kell hozzá csupán, de a legtöbbnek nagyobb képzettsége van. Szívesen vesszük a tanítónőket és óvónőket is, mert a pedagógiai tudásuk kitűnően alátámasztja a munkájukat.

— Szóval egyetemi képzettséggel egy sincs itt?

— Ez időszerint nincs. De ma, amikor annyi egyetemet végzett leány hiába jár megfelelő állás után, bizonyosan bekopogtatnak majd hozzánk is. És ha van némi érzékük ez iránt az igazán anyai hivatás iránt, egészségesek és munkabírók, s van bennük elég odaadás és alkalmazkodó képesség, itt jobban megtalálhatják az életük tartalmát, mint valami iroda rideg, élettelen négy fala között.

Etus megköszöni a kalauzólást és hazaindul. Útközben egy kis gondolat-mag hull az agyába. Lassan lecsúszik a szívébe, ahol kikel belőle a vágy. S mire hazaér, már úgy érzi, hogy kivirágzott . . . élethivatás.

AZ ÉREM KOMOLY OLDALA.

Etus azt hitte, hogy felismertnek vélt hivatásáért nagy küzdelmeket kell majd vívnia a családjával. Előre elképzelte a családi jeleneteket, s némi büszkeséggel látta azoknak középpontjában önmagát, amint minden ellenkezéssel szembe szállva, kitart elhatározása mellett. De erre a hősi gesztusra nem került a sor. Egy cseppet sem fogadták nagyobb meglepetéssel azt a hírt, hogy ápolónő akar lenni, mint annak idején sofforködésének a bejelentését.

— Egy újabb szeszély, — jegyezte meg az apja. — Remélem, olcsóbb lesz, mint a másik volt.

— Én örülök neki, ha szeszély is, — mondta az anyja — legalább kiveri a fejéből azt a bal esetet. Komolyan féltettem már az idegeit.

— Végre egy egészséges gondolat, a sok naplopás után, — állapította meg a nagybácsi.

— Ki tudja, hátha beleszeret egy orvos és így hamarabb férjhez megy, — tette hozzá a nagynéni.

Az egyetlen, aki bizalmatlanul nézte a dolgot, a testvérbátyja volt: — Csak addig ne lépjek elő, míg Etus meg nem elégteli az ápolást — mondta gúnyosan.

Lebeszélésről szó sem volt. Igaz, hogy valami túlságosan komolyan sem vették a dolgot.

Ellenkezésre éppen ott talált, ahol legkevesbbé gondolta. Beajánlották egy ápolónőtanfolyamfőnök-

asszonyához, aki majd ellátja a föl vételhez szükséges tanácsokkal. A főnökasszony kedvesen, jóságosan, de egyáltalán nem a várt elragadtatással fogadta.

— Egyetemet végzett? Félek, hogy ez nem válik a munkája előnyére.

Etus alig talált szavakat meglepetésében.

— De Főnökasszony kérem? Hát a tudás nem előny ennél a munkánál? Hiszen eddig mindig azt hallottam, hogy az orvosok elfoglaltsága nagyon csökkenne és a kórházi ápolás szintje hihetetlenül emelkednék, ha az ápolónők mind intelligens, jónevelésű nőkből kerülnének ki!

— Ez szóról-szóra igaz. Csak egy baj van. Ezt a sok előnyt mind lerontja az, hogy a magasabb tanulmányokat végzett leányoknak rendszerint fejükbe száll a tudományuk és nem hajlandók *engedelmeskedni*. Pedig a jó egészség, munkakészség, ügyesség, tisztaság, türelem és kitartás mellett ez az ápolónői hivatás egyik legfontosabb kelléke.

Etus kérdő tekintetet vetett rá.

— Látom kedvesem, hogy kissé csodálkozva néz rám, mikor ennyi kiváló tulajdonságot emlegetek. Hiszen kifejezhetném egy szóval is, de félek, hogy ettől még jobban megijed, mert ez az egy szó: *önfeláldozás*. Az ápolónő hivatása a legsajátosabban női, valósággal anyai hivatás, tehát nem lehet más, mint önfeláldozás. Mint segítő és kiegészítő munka azonban az orvosé alá van rendelve, az engedelmesség tehát elengedhetetlen feltétele.

— Bocsásson meg, hogy bizalmatlankodom. De látja, nekem már sok ápolónő volt a kezem alatt és bőséges a tapasztalatom. A jó ápolónő az orvosnak értékes, megbecsülhetetlen munka-

társa és a betegnek úgyszólván fél gyógyulás. De az okoskodó, az orvos előírásait bírálgó, mindent jobban tudó, kényeskedő, könnyen sértődő, tudására, vagy születésére büszke, gőgös, leereszkedő modorú ápolónő csak terhére van az orvosnak, a betegnek és a társnőinek egyaránt.

— Gondolja meg, hogy ez a munka nem játék és nem sport. Itt dolgozni kell, mégpedig komolyan és keményen. Nemcsak az eszével és a szívével, hanem a két kezével is. Meg azután itt nincs tiszta és piszkos munka. Itt csak válogatás nélküli munka van. Hiába végzett egyetemet, a durvább munkát azért nem rakhatja rá kevesebb tanultságú társnőjére. Azoknál a betegeknel, akik éppen a keze alatt vannak, minden munkát el kell végezni, ami csak előfordul.

— Jól meggondolta, hogy mire vállalkozik, mikor ápolónő akar lenni?

Etus zavarba jött. Ennyire részleteiben bizony nem gondolta meg eddig a dolgot. Őt a hivatás szépsége és hangulata, főleg pedig a beteg gyermekek és csecsemők iránt hirtelen ébredt szeretete vonzotta. Csak most kezdett ráésmélni a kötelességekre és nehézségekre is.

— Talán a csecsemőápolás mégis könnyebb, mint a felnőttké? — kérdezte bátortalanul.

— Az teljesen az egyéni hajlandóság dolga, — felelte a Főnőkasszony. — A felnőttek ápolása sok tekintetben nehezebb és akárhányszor erős próbára teszi az ápolónőnek úgy a testi erejét, mint a türelmét és az érzékenyebb, kényesebb női természetét is. Másrészt viszont a finom érzésű, intelligens és vallásos ápolónőnek itt alkalmá nyílik az emberi lélek megközelítésére is. Kötelességszerű ápolómunkája mellett valóságos apostol lehet és a szenvedésen keresztül megnyugváshoz,

lelki megtisztuláshoz, Istenhez vezethet önmagukkal és az étellel meghasonlott lelkeket.

— A felnőttek ápolásánál ilyesformán mégiscsak előnyös a nagyobb műveltség, úgy-e? — kérdezte Etus.

— A műveltség mindig és mindenütt csak előny lehet, édesem. De a tanultság még nem mindig műveltség. Az előkelő származás sem mindig biztosítéka annak. A háború alatt elszaporodott önkéntes ápolónők egy része elég elriasztó példát mutatott erre. Annyi haszna azonban mindenesetre volt ennek a sportszerűen üzött ápolásnak, hogy az előítéletek e terén összeomlottak és ma már, hála Istennek, eljutottunk oda, hogy ápolónőnek lenni nem lealacsonyító, még a társaságbeliek szemében sem. Az bizonyos, hogy teljesen önzetlenül, minden emberi érdeken fölülálló hivatásból csak a szerzetesnők végzik ezt az önfeláldozó nehéz munkát. Ők a betegben a szenvedő Krisztust látják és ez az eszményi gondolat, valósággal istenitiszteletté emeli áldozatos fáradozásukat. De azért ma már a világiak közül is sokan, egyre többen, még a legelőkelőbb nevek viselői is szívesen öltik magukra az ápolónők szerény ruháját, és nagy számban akad köztük olyan, aki nem diszből, sportból, vagy szükségből hordja, hanem a vele járó, nem könnyű munkát hivatásnak tekinti és az őrgalmas samaritanus lelkületével végzi.

Etus elgondolkozott. Kezdte szétválasztani és az elbírálás mérlegén két különböző serpenyőbe rakni a hallottakat. Az eddigi életmódjával ellenkező kötelességek és nehézségek az előbb mélyen lehúzták az egyik serpenyőt. De a hivatás szépsége most ismét új lendületet kapott. A csecsemőápolás könnyebbnek és több örömet adónak látszott,

de a felnőttek ápolásába viszont, mintha több lelki hatást lehetne belevinni. Persze, a hivatással járó, u. n. nem finom munkából itt több jut ki. A kötelességek nehézsége és a hivatás szépsége hol erre, hol arra húzták a mérleget.

— Én mindenesetre szeretném megpróbálni, — mondta Etus kissé bizonytalanul. — Csak azt nem tudom, hol jutnék a tanultságomnak és az egyéniségemnek legmegfelelőbb helyre?

— A *Heim nővérekről*, úgy látom eléggé tájékozódott, — felelte a Főnöksasszony. Az általános ápolónői képzést illetően pedig a következőket mondhatom: A *Vöröskereszt Egyesület ápolónő-képző iskolájában* (Bpest. I. Győri-út 17.) két tagozat van. A négy középiskolai előképzettséghez kötött *2 éves ápolónői* tanfolyam és a középiskolai érettségit, tanítónői oklevelet, vagy ezzel egyenértékű előképzettséget kívánó *3 évfolyamos ápolónői főiskola*. A szigorúan vett ápolónő képzés itt is két év, amikor sorra veszik az ápolást a belgyógyászati, sebészeti, gyermek-, nő-, szem- és elmeorvosászati osztályokon. A harmadik évben azután egyéb különleges kiképzést kaphatnak, mint műtős, laboráns, röntgenes, esetleg szociális védelmi munkákban is nyerhetnek kiképzést, valamint előkészülhetnek ápolónők nevelésére és képzésére is. A jelentkezők két hónapi próbaidő után vétetnek fel véglegesen.

— A *Márta Ápolónő Egyesület* (Bpest. Rókus kórház) tagjai, az u. n. *Márta-nővérek* sorába legalább hat középiskolát végzett, vallásos lelkületű kath. nőket vesznek fel, akik a hat hónapos próbaidő és a két éves újoncidő után is a szervezet kötelékében maradnak és annak útján nyernek elhelyezést is. Az újonc két éves, államilag elismert, magasabb ápolónőképző iskolában

végzi tanulmányait, ahol oklevelet nyer. Gyakorlat céljából különböző kórházi osztályokon dolgozik. Nagy előnye ennek a szervezetnek, hogy a hozzá tartozó nővéreket nem alkalmazottnak, hanem családtagnak tekinti, megadja nekik a családi otthon melegét, s ezenkívül gondtalan megélhetést, erkölcsi védelmet és társadalmi megbecsülést biztosít számukra, sőt öregség és rokkantság esetére is gondoskodik róluk.

— Igen modern intézmény továbbá e nemben az 1930/31. Iskolaévben megnyitott és Johan professzor vezetése alatt álló *Áliami Ápolónő és Védőnőképző intézet* (Bpest. IX. Gyáli-út 16.) mely egyetemi színvonalú elméleti és gyakorlati képzést ad érettségizett, vagy diplomás növendékeinek. Az ottani két és fél éves tanfolyamot végzett leányok számára az elhelyezkedési lehetőségeknek tág tere nyílik. Mert a szigorúan vett ápolónői foglalkozáson kívül kiképzést nyernek arra is, hogy egészségügyi védőnők, szegénygondozónők vagy egyéb embervédelmi intézmények munkásai lehessenek.

Ez utóbbiakra pedig beláthatatlan távlatú szociális feladat vár. Az állam terve, hogy az országot egészségügyi járásokra osztja és ezeken belül védőnői körzeteket létesít. A védőnő bejárja a rábízott községeket és megfigyeli az egészségügy terén uralkodó állapotokat; ahol saját hatáskörében megteheti, ott segít, óvó intézkedésekkel lehetőleg megelőzi a bajokat és kioktatja a népet, szóval kezére dolgozik a járás orvosainak, akik így azután, a kész adatok nyomán, a már előkészített talajon biztosan, határozottan és az eddiginél sokkal sikeresebben végezhetik munkájukat. A terv kivitele egyelőre még csak kezdetén áll. Néhány mintajárás máris van, ilyen pl. Gödöllő,

Mezőkövesd, Vác, Berettyóújfalú, s elszórtan vannak még nem egészen végleges kikezdések is. Egyelőre, míg a megyék, városok és községek nem tudják teljesen fizetni a védőnőket, addig a Rockefeller alapból utalják ki az e célra, így a védőnők fizetésére is szükséges összegeket. Mindenesetre gyönyörű elgondolás, mely ugyanakkor, mikor az ország általános egészségügyét szolgálja, egyúttal új, hivatásos, szép és hasznos teret nyit a nők szociális munkásságának.

— Ezekután, — folytatta a Főnőkasszony — ha az elhatározása nem csupán pillanatnyi felángolás, melyet a valóság egy-kettőre elfojt, — azt ajánlom, gondolkozzék a hallottak felett, érdeklődjék az említett intézményeknél és válassza azt, amelyik az egyéniségének legjobban megfelel. A többi azután majd kialakul magától.

Etus fölvilványozva, boldogan köszönte meg a felvilágosítást. Úgy érezte, most már majd csak eligazodik valahogyan.

De a nagyműveltségű, sokat tapasztalt és mélyen vallásos lelkiületű Főnőkasszony most megfogta a már útra készülő leány kezét és még egy kérdést vetett fel:

— Ha már ennyire részletesen beszéltünk az ápolónői hivatásról, még valamire szeretném föl hívni a figyelmét. De előbb azt mondja meg, hogyan áll vallás, lelkiélet, belső kiegyensúlyozottság, erkölcsi felfogás dolgában?

Etus meglepetten pillantott rá. Hogy tartozik ez ide? Kissé zavarban volt a felelettel.

— Vallás, lelki élet, belső kiegyensúlyozottság? Őszintén szólva, erre eddig nem sokat gondoltam. Mi egyetemet végzett leányok . . . , no igen, tudom, hogy ott is vannak, akik tagjai valami valláserkölcsi irányú egyesületnek, de én

úgy találtam . . . sokan így gondolkoznak , . . . hogy ez nekünk talán már fölösleges. Mi már csak megállunk a magunk lábán enélkül is.

— Pedig éppen ez az, amire figyelmeztetni akartam. Maguk tanult leányok túlságosan bíznak a tudásukban. Holott az még nem ad erkölcsi erőt. Annak az életpályának, amire most készül, megvannak a maga sajátos veszedelmei. Évek hosszú során, évtizedeken át, nemcsak tanulatlan, de műveletlen, sokszor vallástalan és bizonytalan erkölcsű leányok járták a világi ápolónők útját. A viselkedésük és az életük szinte felhatalmazta az orvosokat és a férfibetegeket arra, hogy úgy bánjanak velük, mint ahogy azokkal szokás, akik bármire kaphatók. Ez a hang és ez a bánásmód még ma is sok helyen felüti a fejét. Az ápolónői pályára lépő vallásos, művelt és biztos erkölcsi alapon álló nőknek a hivatása, hogy megszerezzék ezen a pályán is a dolgozó nőknek kijáró tiszteletet és megbecsülést, s lehetlenné tegyék az említett viselkedést. Látom, hogy maga, édesem, most fölveti a fejét mert azt hiszi, nincs mitől félnie. De figyelmeztetem, hogy az önbizalom ehhez kevés. Magánál okosabb és tapasztaltabb leánynak is elszédítették már a fejét. Az is megeshet, hogy nem jut odáig, mert . . . megszökik a durvaságok elől. De ne felejtse el, hogy akkor megfutamodott a hivatása elől is. Elő kell készülnie mindenre és már előre fel kell fegyverkeznie külső viselkedésben és belső lelki beállítottságban is a veszedelmek ellen. De higgyen nekem, ha azt mondom, hogy erre egyedül nem képes. A lelki biztonságot nem lehet pénzért megvenni, sőt még megtanulni sem lehet. Azt csak a földönjáró, de állandóan Isten kezébe

kapaszkodó, s így biztos lelki egyensúlyú emberek ismerik.

— Nagyon ajánlom, hogy igenis csatlakozzék azoknak a lesajnált, valláserkölcsi alapon álló egyesületeknek valamelyikéhez, szerezzen értékes lelkű barátnőket, olvasson a vallásos életét kimélyítő könyveket, közeledjék a valláson keresztül Istenhez és így készüljön a jövőre. Akkor, de csak akkor, nem féltem . . .

Ha Márta belenézhetett volna most Etus lelkébe, csodálkozva látta volna, hogy az a bizonyos autóbaleset nemcsak a szeretet melegének, hanem az isteni kegyelemnek is egyengette az útját.

VITA AZ ORVOSNÖK KÖRÜL.

— Aki orvosi, vagy ápolási szakba vágó témáról mer beszélni . . . jelentette ki fenyegető hangon Klári, a házikisasszony és a mondat befejezése helyett vésztjóslo magasságba emelte a teáskannát.

Hirtelen mindenki elhallgatott. Kisült, hogy éppen ilyesmiről beszélt az egész társaság. Ami nem is volt csoda. Maga Klári is orvosnő és a vendégek nagyrészt a kollégáiból kerültek ki. Gönczy Etus is kezdett már érzelmi rokonságba keveredni velük. A rajtuk kívül jelenlevő néhány megállapodottabb korú hölgy és úr pedig családi vonatkozások révén érdeklődött a tárgy iránt.

Igy aztán nem is ijedt meg komolyan senki a fenyegető mozdulattól, hanem folytatták az eszmecserét ott, ahol az előbb abbanhagyták.

— Akárki mit mond, én az tartom, az orvosi pálya nem való nőknek, — szögezte le véleményét Béla bácsi. — Annak idején magam is erre a pályára készültem, de aztán ott is hagytam hamarosan. Jó idegek és jó gyomor kell ahhoz a mészáros munkához, ami ott vár az emberre. Nem is értem, hogy akad nő, aki végig kibírja az egészséget.

— Már pedig, amint látja bácsikám, én is kibírtam, — felelte Klári — és velem együtt bírta sok más lány is. Aki ebből a szempontból nem odavaló, az kihull már az első boncolásoknál, vagy szigorlatoknál akár fiú, akár leány.

— Én ugyan nem lettem orvos, anyám sem volt az — szólt most közbe Klári édesanyja — de azért emlékezz csak vissza Béla öcsém, hogy ugyan ki mosta ki és kötözte be a sebeidet gyerek és kamaszkorodban, mikor beletenyereztél egy-egy szögbe, mikor félig levágta ujjadat a fűrész, vagy amikor lyukat ütöttél a fejedben? Ugye édesanyánk, vagy én? Akkor nem jutott eszedbe, hogy a seb, a vér és a betegség nem nekünk való látvány. A tapasztalás bizony azt mutatja, hogy a férfiak nagyrésze megszökik onnan, ahol vért lát, az anyák és nővérek viszont akarva nem akarva kénytelenek első segélyt nyújtani, ha rákerül a sor.

Béla bácsi köszörült egyet a torkán. Jól tudta, hogy a kérdésnek ebben a részében a rövidet húzta, de azért nem hagyta magát:

— Hát hiszen ez voltaképen ápoló munka! Ezt a munkakört pedig sohasem vitatta el senki a nőktől.

Most Etus, az ápolónő újonc is beleszólt a vitába:

— Már pedig, ha idegekről és gyomorról van szó, arra az ápolónőnek éppolyan szüksége van. Ha ő maga nem is végez műtéteket, de néznie és látnia kell, amit az orvos csinál. Nem fordulhat félre, mikor a kötözéshez szükséges dolgokat odanyújtja, segíteni kell gyakran még a első vizsgálatoknál is, és a mütös nővér nem szokhat meg a legsúlyosabb operáció előtt sem. Azt az undort, amit a kezdők nagyrésze érez az ilyesmi láttára, legtöbbször legyőzi a megszokás. En, mikor az autóval elütött kisleányt ott láttam sárosan és véresen a földön, azt hittem elájulok. Sőt rosszulletet éreztem még később is, ha erre a látványra csak gondoltam is. De ma már nem

így látom a dolgokat. Ma már csak arra gondolok, hogy baj esetén segíteni akarok tudni. Nemcsak azért, mert ápolónő leszek, hanem azért is, mert ember, és még hozzá nő vagyok. Egészséges idegzetű emberben ez a gondolat legyőzi az ellenérzést. Beteg ember meg akár nő, akár férfi, úgysem való sem orvosnak, sem ápolónak.

— De az sem való annak, — folytatta a gondolatot Klári édesapja — aki fél a betegségtől. Ismerek orvosnőt, aki éppen azért, mert ismeri a fertőzések okait és veszedelmeit, mindig és mindenütt fertőzéstől fél. Örökös aggodalom az élete. Ha nem lett volna orvos, bizonyosan nem aggályoskodnék annyit.

— Ez teljesen igaz, — vette most át a szót egy fiatal orvos. — Sőt hozzátehetjük még azt is, hogy a nők között gyakoribb az ilyen aggályoskodó természet, mint a férfiak között. Már pedig, aki fél a fertőzéstől, az semmiesetre se menjen orvosnak. Óvakodni és védekezni ugyan az orvosnak is kell, de félnie nem szabad.

Az is bizonyos, — folytatta azután — hogy sebészeti műtétek végzésére a nő nem alkalmas. Van a nőkkollégáim közt nem egy, aki ezt maga is beismeri. Az a gyors és biztos elhatározóképeség, amely pillanatok alatt látja és tudja, hogy adott helyzetben mit kell tennie, nincs meg az erősebb érzelmi hatások alatt álló és aggályoskodásra, tétovázásra hajló női lélekben. A látszólag legbiztosabb diagnózisnál is megeshetik, hogy az operáló orvos a felnyitott testrészben váratlanul komplikációra talál. Ilyenkor pillanatok alatt kell határoznia és ugyanakkor már cselekednie is. Nyugodt fejjel és biztos, nyugodt kézzel cselekednie.

— Ez csak azt bizonyítja kedves Kálmán dr.

— mondta válaszul egy meleg csengésű, nyugodt női hang, — hogy az orvosi pályához nem elég a tudás, ahhoz valami sajátos, ösztönös érzék is kell, ami nem mindenkinek adatott meg. Amint tudja, én szemorvos vagyok. De mint tanársegéd, a klinikán, nő létemre is úgy oktattam a fiatalokat, hogy pl. egy trachomás beteg kezelésénél megmondtam, hogy pontosan körülhatárolt szabályokat nem adhatok, mert lehet a betegnek a trachomával együtt valami másfajta szemgyulladás is. A tünetek sokszor összefolynak és ilyenkor meg kell érezni, mi a teendő. Talán most mindjárt ellenem, illetve a nő voltom ellen fordítja ezt a szót „érezni”, de másképen nem tudom érzékelteni azt az ösztönös biztonságot, mely azonnal tudja, mit kell tennie. Ami pedig a pillanatnyi abszencs-t illeti, vagyis a bizonyos körülmények között hirtelen felborult lelkiegyensúlyt, az bizony férfi orvosoknál is előfordul, hiszen akárhányszor éppen ezzel mentik az esetleg balul elsült műtéteket. A magam részéről meg kell jegyeznem, hogy orvosnőnél még nem is hallottam hasonló esetről.

— Ha nem hallott, kedves Magda, — vágott vissza Kálmán dr. — az még nem jelenti azt, hogy nem is fordult elő. De meg ha így is volna, akkor is tekintetbe kell vennie, hogy a nők által végzett egy-egy operációra hány férfi által végzett operáció esik. A valószínűségszámítás eredményei mindig óriási esetszámmal dolgozó statisztikán épülnek. Ettől eltekintve azonban orvosilag és tapasztalatilag is bebizonyított tény, hogy a nők lelki egyensúlya, természetüknél és fiziológiai alkatuknál fogva, ingadozóbb. Nem természetes-e tehát, hogy egy bármilyen okból beálló lelki, vagy csak hangulati kilendülés is erősen befolyá-

solhatja az olyan lelki összeszedettséget igénylő munkát, mint aminő egy operáció.

— Elismerem, — folytatta — hogy vannak férfiasan erős fizikumu és idegzetű, biztos kezű, szinte kemény egyéniségű nők is, éppúgy, mint ahogy vannak minden tekintetben gyöngé férfiak is. De ezek kivételek, akikre szabályt építeni sem egyik, sem másik irányban nem szabad.

— Ami pedig előbb említett példáját illeti önmagáról mint szemorvos, ne felejtse el, hogy a szem műtéteknél, ahol minimálisabb a vérzés, kisebb a felsebzett terület és közvetlen életveszély nincs, aránylag nyugodtabban lehet dolgozni. Az ott használt rendkívül finom műszereket pedig a könnyebb és finomabb női kéz sok esetben igen ügyesen tudja kezelni. Éppen ezért a szemorvosi pálya egyike azoknak, ahol a nők is beválnak.

— Úgy tudom, — jegyezte meg egy másik fiatal orvos, Gál dr. — hogy elég jól beválnak mint fogorvosok is. Vannak ugyan, akik úgy vélekednek, hogy a foghúzáshoz erő is kell, de végre is, a harapófogóval húzó borbélyok kora már lejárt és a foghúzáshoz — ritka esetek kivételével — nem annyira erő kell, mint ügyes fogás. Nem is szólva arról, hogy ma a fogorvos munkája elsősorban kezelés és csak végső esetben húzás.

— Szóval két orvosi szakot már engedélyeztek nekünk, — állapította meg Klári. — De azt hiszem, ezt is csak azért kaptuk, mert szerencsére egyetlen férfi szem-, vagy fogorvos sincs itt köztünk.

— Harmadiknak, a bőrgyógyászatot is engedélyezzük, — tette hozzá Gál dr.

— No azzal talán már kissé óvatosabban járjunk el, — jegyezte meg Juci, az iskolaorvos. — Én, a magam részéről pl. nem szeretném, ha

a bőrbajosokkal együtt a legundorítóbb nemi betegek is a nyakamba zúdulnának. Ez már igazán nem nekünk való.

— Csak semmi válogatás! — mondta tréfás szigorúsággal Béla bácsi. — Aki „a”-t mondott, az mondjon „b”-t is.

— Hogy tanulnunk minden betegségről kell, és a klinikai gyakorlatban ezt sem kerülhetjük el — vágott vissza Juci — azt elismerem. De hogy a továbbiakban miért ne választhatná ki magának mindenki azt, ami az egyéniségének és a hajlamainak leginkább megfelel, azt már igazán nem tudom. A betegnek is érdeke, hogy az orvos kedvvel és szeretettel foglalkozzék a bajával. Éppen ezért specializálódnak ma az orvosok annyira, mert így mindenki kiválaszthatja magának azt, ami leginkább neki való.

— No de a kozmetika aztán már igazán minden tekintetben megfelelhet a nőknek, — mondta Gál dr.

— Megfelelni talán megfelel, — felelte Juci, — de nem mindenkit elégít ki. Anyágilag egyike a legjövödelmezőbb foglalkozásoknak. De nekem pl. nem elégítené ki az orvosi ambícióm. De hát ez már aztán igazán egyéni felfogás dolga. Annyit azonban mondhatok, hogy az iskolaorvosi állás leányiskolákban feltétlenül nekünk való. Nem is hiszik, hogy a szülők milyen bizalommal fordulnak hozzánk tanácsért, s hogy milyen szép szociális munkát végezhet ebben az állásban a lelkiismeretes és hozzáértő orvosnő. És itt nemcsak a testi betegségekre, hanem a lelki és főleg erkölcsi defektusokra is gondolok. Az orvos és a nő itt, így egy személyben, rendkívül sokat tehet.

Most ismét Magda nyugodt hangja szólalt meg:

— Remélem, — mondta — a gyermeket sem vitatják el tőlünk?! Az anyai érzés és az orvosi tudás egyesüléséből a legszebb és legnőiesebb hivatásnak kell kikerülnie.

— Elméletben mindenesetre helyes ez az elgondolás, — jegyezte meg Klári édesapja — de hogy a valóságban van-e a nőben annyi invenció, hogy helyes diagnózist tudjon csinálni a magát kifejezni nem tudó gyermeknél és biztos kézzel tudja megfogni a sokszor lassan kifejlődő, sokáig lappangó, de azután váratlanul gyors lefolyású gyermekbetegségeket, az kérdés.

— Ez elsősorban gyakorlat dolga, de nem utolsó szerepe van benne annak a bizonyos orvosi ösztönnek is, amit az előbb emlegettem. Egyébként ez a kérdés éppúgy vonatkozik a belgyógyászatra általában is. Mert igaz, hogy a gyermek nem tudja megmondani mit érez, de a felnőtt viszont igen gyakran félrevezeti az orvost a képzelt, vagy rosszul kifejezett érzéseivel. A belgyógyászatot — ha úgy tetszik — elvitathatják tőlünk (bár azért bizonyosra veszem, hogy számos nő be fog válni, sőt talán ki is fog válni abban) de a gyermekorvosi hivatást még elvitatni sem engedjük, ugye lányok? Ezt a kérdést ezennel lezárom, mert ebből a munkából feltétlenül ki akarjuk venni a részünket.

— Hát a nőgyógyászat terén hogy állunk a nőkkel? — kérdezte Béla bácsi.

— Annyi bizonyos — felelte Klári édesanyja, — hogy igen sok nőbeteg örül, ha kényes természetű bajokkal nem kell férfiorvoshoz fordulnia.

— Ez lehetséges — mondta Kálmán dr. — de én a magam részéről itt is fenntartom előbbi

állításomat, hogy az operatív beavatkozás nem való női kézbe. Már pedig itt igen nehéz különválasztani a kezelést, az igen gyakran szükséges operatív beavatkozástól. Különben is az a tapasztalatom, hogy komolyabb női megbetegedések esetén a férfiorvosba vetett nagyobb bizalom legyőzi a nő természetes szégyenkezését, s ezért fordulnak a nők általában mégis csak inkább férfiorvoshoz.

— Az én véleményem az — lépett bele most már Anna néni is a vitába — hogy akár orvosi, akár más pályáról van szó, a nő csak olyan foglalkozási ágakra nem való, amelyekben alaptermészetével ellenkező munkát kell végeznie, amelyek túlhaladják fizikai erejét, vagy amelyekből az érzést, a tárgyilagosságot kedvéért teljesen ki kell kapcsolnia. Ezért, ha pl. a bírói hivatásról volna szó, magam is a női munka ellen beszélnék. De, ami a nőgyógyászatot illeti, ezen a téren nagy szociális hivatás várhatna a nőkre, ha gondjaikba vennék a gyermektől szabadulni kívánó fiatal anyákat. Okos és mégis asszonyi meleget sugárzó tanácsuk könnyebben hozzáférhetőzne a modern jelszavaktól félrevezetett női szívekhez, mint a férfiszó. Hány csirázó gyermekéletet és hány családi boldogságot menthetnének meg így! És hány asszonynak tarthatnák meg ezzel a testi és a lelki egészségét is! Sajnos, többfelől hallom, hogy nem kevés az olyan orvosnő, aki éppen az ellenkezőt teszi. Miért? Mert jó üzlet. Szégyene ez az egész orvosnő társadalomnak. Szerintem, ha egy nő olyan pályára lép, melyet azelőtt csak férfiak töltöttek be, valami *többletet* kell oda bevinnie. Valami olyan többletet, amit csakis a nő tud megadni az ő anyai lelkületével. Ez a többlet az, ami pl. a betegápo-

lás terén az ápolónőt magasan a férfi ápoló fölé emeli. S ennek kellene az orvosnő munkáját is, bizonyos megfelelő területeken, kiemelkedővé tennie. De ha az anyai érzést maguk az orvosnők is megtagadják, mit kívánjunk a többiektől?

A kemény vádat első percben megdöbbszent hallgatás fogadta. Azután Magda — maga is három gyermek anyja — szólalt meg:

— Ha ez lehetséges, annak egyedüli oka, hogy nem minden leány megy hivatásból erre a pályára. Pontos statisztikát nem tudok adni, de úgy nagy általánosságban a következőket mondhatom: Tapasztalatom szerint, a keresztény orvos-tan-hallgatónőknek (a többiről ezúttal nem is szólnok) körülbelül egy harmada komolytalan elem. Meg kell jegyezni, hogy a fiúknak is legalább egy negyede az. Ezek, ha le is teszik a szigorlatokat, jó orvos nem lesz belőlük soha. A megmaradó két harmad résznek körülbelül a feléről el lehet mondani, hogy komolyan dolgozik és a pályáját hivatásnak tekinti. A harmadik harmad ismét két részre oszlik. Egyik csoportban komolyan tanulnak ugyan, mert hiszen a nők általában szorgalmas tanulók, de emellett modern nők, akik a pályájukat egyszerűen pénzkereseti lehetőségnek tekintik. Ezek között akad, aki később megszereti pályáját és jó orvos lesz, de nem sok. Végül az utolsó csoport csak csetlik-botlik és valahogy le-levizsgáztat, nem éppen szorgalomból, még kevésbé hivatásból, csak mert a dolgok folyása úgy hozta magával. Ezekből hivatásos munkát alig lehet várni. Mindehhez tegyük még hozzá, hogy a legkomolyabban dolgozók között is vannak, akik kitűnő tanulók, de csak tanulók, semmi egyebek. Mint gyakorlati orvosok sem hivatásuk, sem arravalóságuk nincs.

— Amint látjuk — összegezte az eredményt Magda — az igazi hivatás aránylag kevés. Sokkal többen vannak azok, akiknek az orvosi diploma csak dísz, vagy kenyérkereseti lehetőség. Ha ehhez még tekintetbe vesszük, hogy a könnyebb fajsúlyú leányok hasonló fiúk társaságát is

keresik, nem nehéz elképzelni, hová fejlődik a minden erkölcsi alapot és sok esetben még ott-hont is nélkülöző orvostanhallgatók lelkivilága. Még olyan is akad, aki egyenesen azért megy erre a pályára, mert felszabadulásnak tekinti azt, a társadalmi és erkölcsi kötelezettségek alól. Bizonyos vagyok benne, hogy pl. az a kis csapat, amely nemrégiben egy lelkes, komoly és nagytu-

dású orvosnő vezetése mellett megalakította az orvostanhallgatónők *Pro Christo* leánycsoportját, (Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.) nem fog szégyent hozni az orvosnő társadalomra.

— Magam is azt hiszem — jegyezte meg Anna néni — hogy az egyetemet végző leányok búzatábláján általában, csak látszólag olyan bő a termés. A valóságban sok az üszkös búza és az üres kalász. Bizony nem ártana egy kissé nagyobb válogatás. A javát mindenesetre külön kévékbe kellene kötni, hogy belőlük aztán lassankint kiáradjon a társadalomra a női munka értéke.

— No és ha valaki nem könnyelműségből ment az orvosi pályára, érdekli is a tanulmánya, főleg elméletben, a tudása is megvan, de a gyakorlatban rájön, hogy az mégsem neki való, mit csináljon?

— Ha komolyan érdekli az elméleti orvostudomány, akkor nem veszített semmit azzal, hogy erre a pályára lépett. Foglalkozzék az elméleti orvostudománnyal — felelte Gál dr. — A bakteriológiai munkákban pl. a nők nemcsak hogy beváltak, de kiválót is alkotnak. Hasonlóképpen a többi elméleti ágakban. Már a mi kis országunkban is akadtak néhányan, akik pl. a szövettenyésztés, sejtkutatás stb. terén olyan fölfedezéseket tettek, hogy komoly nemzetközi kongresszusok is érdemesnek találták foglalkozni azokkal. Külföldön meg már igen nagy az ilyen tudományos kutatással foglalkozó nők száma. Mert ehhez lelkiismeretesség, türelem, a részletekben való elmélyedés és érdeklődés kell, ami a nőkben általában megvan. Az eredmény mindenesetre azt mutatja, hogy ez a munka nekik való.

— Igen ám, — vetette közbe Klári — de előmenetel ezen a téren alig van.

— Hát, ami azt illeti, annak valami sok lehetősége másutt sincs. Az előmenetel elsőbbsége bizony nemcsak itt, hanem minden téren a férfiaké és az is marad mindaddig, míg azt várják tőlük, hogy családot alapítsanak, — állapította meg Klári édesapja. — Tudom, hogy vannak nők, orvosnők is, vezető állásokban, sőt egyesekről úgy hallom, hogy valóban kiválóak. De, hogy az ilyen *teljes embert* kívánó állásban beváljanak, ahhoz az arravalóságon kívül még az is kell, hogy ne legyenek egyúttal családanyák is. Már pedig a családról lemondani azért, hogy vezető állást foglalhassanak el, nemcsak áldozat, hanem erkölcsi és nemzeti szempontból olyan vétek, amely eléggé el sem ítélnélhető.

— Ezt én, mint családanya magam is megerősíthetem, — mondta Magda. — Éppen ez a mai nő nagy problémája. Mert Isten a nőt anyának teremtette. Ez az isteni akarat minden nőben megszólal. El lehet fojtani, lehet nem hallgatni rá, lehet csúfot üzni belőle, de teljesen megsemmisíteni nem lehet.

— Legteljesebben a családanya engedelmeskedik neki. De valósággá formálja az isteni akaratot az is, aki olyan hivatásnak szenteli életét, melyben anyai lelkületének lényeges szerep jut. Ilyen elsősorban a tanítónői, ovónői, ápolónői, orvosnői, gyermek- vagy szegénygondozó, védőnő és más hasonló szociális hivatás, sőt ezekhez sorolhatók még bizonyos szempontból a természet nagy családjával, az állatokkal és növényekkel foglalkozó hivatások is. De amint ezek a hivatások olyanok, hogy önmagukban teljes embert igényelnek, abban a pillanatban összeütközésbe kerülnek a családanya hivatásával, mely szintén teljes embert követel. Hígyjék el, hogy nagy, igen nagy

lelki küzdelem az, amikor a nő vágyik a gyermek után, de ugyanakkor szíve egész lelkesülésével csügg a külső hivatásán is. Szerencsére, az anyai hivatás olyan magasztos és az ereje olyan nagy, hogy eltípor minden egyebet, és a drámai összeütközésnek induló vívódás az anyai szeretet himnuszában oldódik fel.

— Hányszor halljuk a keserves férlipanaszt, hogy egy túlkorai, vagy elhibázott családalapítás tönkretette a jövőjét, elvágta magasba lendülésének az útját. Mert a férfihez, még ha a legjobb apa is, sohasem tartozik a gyermek olyan elválaszthatatlanul, mint az anyához. A külső hivatását komolyan, lélekkel szerető, törekvő, sokszor talán alkotásra is képes nő szárnyát, ha anya lesz, mindig letöri a gyöngye gyermekkéz. De én még nem hallottam anyát panaszkodni ezért . . .

Az orvosnő és anya szavaiból egy valóban átélt súlyos lelkiküzdelem záró akkordja hangzott ki. A társaság tagjai jól ismerték a beszélőt és tudták, hogy nemcsak törekvéseiről mondott le, hanem visszalépett a fölfelé vezető lépcsőnek már elért fokáról is, azért, mert jó anyja akart lenni a gyermekeinek.

A beállott csendben ki így, ki úgy fűzte tovább a gondolatait, majd újból Magda szólalt meg:

— Azt mondják sokan, hogy a nő — még a független, családtalan nő is — sohasem lesz más az orvosi pályán, mint másodrendű munkaerő, kitűnő társa a férfinak, aki azonban önálló, alkotó, úttörő munkára képtelen. Ha ez szabály, akkor is vannak már kivételek. De hogy szabály-e valóban, azt csak az elkövetkező idők bizonyíthatják be. Hiszen az általánossá vált külső munka már

első 50 éve alatt is több kimagasló nőt termelt, mint azelőtt évszázadok.

— De tegyük fel, hogy a nő csakugyan, mindig másodrendű munkaerő marad. Vajjon helyes volna-e azért az arravalókat kiszorítani egy olyan hivatásból, amely egyébként olyan közel áll istenadta anyai hivatásukhoz? Jó! Legyen a nő az emberi nyomorúságok, testi és lelki betegségek ellen vívott harcban csak közkatona! Ha a lelke arra termett, akkor így is hős lehet. Névtelen hős. De hiszen az igazi anyák ezrei is azok! . . .

— Hiába — használta fel Béla bácsi az ismét beállott csendet — mindig a nőké az utolsó szó. És ha utána gondol az ember, sokszor még majdhogynem kénytelen elismerni, hogy . . . igazuk van.

— Jaj! Micsoda orvosnő kongresszus lett az én vidáman indult teámból! — panaszkolta Klári. — Legalább foglaljuk össze, milyen eredményekre jutottunk!

— Ne foglaljunk össze semmit! — vágott közbe határozottan Anna néni. — Akit érdekel a téma, az gondolkozzék a hallottak felett és alkalmazza magára azt, ami abból az ő egyéniségének és körülményeinek megfelel. Én a magam részéről befejezem a vitát és kérek még egy csésze teát.

ÜTTÖRÖK.

A teadélután folyamán még néhány vendég érkezett Kláriékhoz. Köztük Hedvig, Klári unokatestvére.

— Búcsúzni jöttem, köszöntött be vidáman.

— A napokban utazom új állomáshelyemre.

— Micsoda? Állást kaptál? Hol? Mit? Beszélj! — rohanta meg a társaság kérdéseivel.

— Nos hát, ha tudni akarjátok, az állás, amit elnyertem . . . kezdte a megtámadott, de azután hirtelen meggondolta a dolgot és elkiáltotta magát:

— Előbb mindenki üljön le.

— Hát ez meg már mire jó?

Nevetve felelte Hedvig:

— Mert nem felelek a következményekért. Hátha valaki elájul meglepetésében.

A vendégek leültek, vagy legalább is engedelmességet mutatva odatámaszkodtak valamihez.

Hedvig szép, izmos termete most kiegyenesedett, a hangja pedig komolyan, nyugodtan csendült át a szobán:

— Az állás, amit elnyertem . . . egy községi szülésznői állás.

— Mi? Mit mondasz? No ne tréfálj! Bolonddá akarsz tenni bennünket? Csak nem ment el a jó dolgod? Mióta tanítják a tanítóképzőkben a gólyanéni mesterséget is? Mondd meg hát az igazat, hiszen megöl bennünket a kíváncsiság.

Hedvig befogta a fülét. Aztán csillapítani próbálta a felindult vendégsereget. Jó időbe telt, míg annyira lecsöndesedtek, hogy hozzá lehetett fogni a kimagyarázkodáshoz.

— A dolog nem tegnapi keletű — kezdte Hedvig. — Azt tudjátok, hogy a tanítónőképző elvégzése után minden kilincselésem hiábavalónak bizonyult, sehogysem tudtam állást kapni. Már jó-néhány évig ültem otthon — mellesleg megje-gyezve nem egészen tétlenül ültem, mert közben megtanultam főzni és néhány magánórám is volt — mikor egyszer azt hallottam, hogy egy grófi uradalomba óvónőt, vagy tanítónőt keresnek a még nem iskolaköteles cselédgyerekek napközi foglalkoztatására. Hát ez ugyan éppenséggel nem az volt, amit kerestem, de jobb híján erre is vállalkoztam. Odalent a pusztán, a grófné gyakran meglátogatott a gyerekek között. Ő maga is részt vett néha a foglalkoztatásban, sőt akár-hányszor nagyon ügyes, gyakorlati gondolatokat is adott. Igazi magyar nagyasszonyt ismertem meg benne, aki sajátos szociális érzékével gyökerében fogta meg a jótékonytságot, amennyi-ben nem alamizsnát osztogatott, hanem munkát igyekezett adni a népnek. Ezért szíven feküdt, hogy már a kicsinyek is meg szokják, ha csak játékosan is, a hasznos foglalkozást.

— Mi köze ennek a mostani állásodhoz?
— kérdezte valaki türelmetlenül.

— Csak türelem. Mindjárt rákerül a sor. Nos hát, így a gyerekek közt közelebb jutottunk egymáshoz a grófnéval. Ő gyakran felkereste a cselédnépet otthonában is. Néha engem is magával vitt. Egyszer egy asszonyhoz mentünk, akinek néhány nappal azelőtt kisbabája született. Ámulva láttam, hogy a grófné milyen otthon érzi magát

a szegényes kis lakásban, hogy rendelkezik, hogy tesz-vesz, hogy látja el az anyát a szükségességekkel, sőt hogy segít még olyasmikben is, ami rendszerint a szülésznő, illetve gyermekágyi ápolónő dolga.

— Tudja, — mondta aztán hazamenet — a szülésznő nem jöhet el mindennap. Vagy egy órajárásnyira lakik innen, több faluja van, s meg-esik, mint pl. éppen most is, hogy másutt fontosabb dolga akad. Ilyenkor segítek én magam. Illetve vagy én, vagy a komornám, mert már őt is betanítottam a legszükségesebbekre.

— Miért nem tanít be erre a célra inkább néhány cselédasszonyt? — kérdeztem.

— Maga, édes fiam, még nem ismeri ezt a népet. Hiába oktatom ki, mégis csak úgy csinálja továbbra is, ahogy ő szokta. Kényes tisztaságról, vagy éppen fertőtlenítésről fogalma sincs. El sem hiszi, hogy az szükséges. Úri faxninak tartja azt még maga a falusi bába is. Sorra pusztulnak a kezük alatt a csecsemők. Nincs hát más hátra, mint, hogy, amikor csak tehetem, magam jöjjek le hozzájuk.

— Gondolhatjátok — folytatta Hedvig, — mennyire hatott rám ez az emberbaráti eljárás. Nem akartam rosszabb lenni a gazdámnál, azért hát lassankint én is részt kértem a munkából. Ellátogattam a családokba és igyekeztem abban segíteni, amire éppen szükség volt, válogatás nélkül.

— Ti az imént rettenetesen megbotrántkoztatok, mikor meghallottátok, hogy szülésznő leszek. De ha láttátok volna, amit én láttam odalent, magatok küldenétek, hogy csak menjek segíteni.

— Tudom, mit akartok mondani, — vágta útját Hedvig a készülő ellenvetéseknek. — Hogy a

jó grófné tarthatott volna a pusztáján egy okleveles bábát erre a célra. De ez semmiképen sem megoldás. Először is egyetlen pusztai lakossága nem ad elég foglalkozást egy szülésznőnek, meg ezzel az eddiginek a jövedelme is csökkenne. De ettől eltekintve is, hány száz meg száz pusztai és falu népe van ugyanígy! A magyar csecsemők egy része — sajnos — meg sem születik, de ami még sajnosabb, jó része elpusztul.

— Tudjátok-e, hogy a gyermekszületések száma hazánkban ijesztően csökken? Néhány évtizeddel ezelőtt még minden ezer lakásra átlag 43 születés esett évente. 1921-ben már csak 31—32, 1931-ben pedig csak 23 és $\frac{1}{2}$. Ha ez a szám még tovább csökken, egészen a 19-ig, akkor elérni azt a végzetes számot, mely *Grotjahn* berlini professzor megállapítása szerint a nemzet lassú kihalásához vezet. Mert ezen a fokon a születések száma nem pótolja többé a halálozásokét. A statisztika kimutatta, hogy ha az 1925 óta beállott zuhanásszerű esés így folytatódik tovább, úgy rövid hat esztendő múlva már elérkezünk az ország szaporodásának a megszűnéséhez. Tudjátok mit jelent ez? Azt, hogy „pusztulunk, veszünk!” S ha ehhez még tekintetbe vesszük, hogy a bennünket három oldalról bekerítő szláv és román népek sokkal jobban szaporodnak, ez a mindenfelől reánk zúduló alacsonyabb kultúrájú ember-tömeg előbb-utóbb elnyel bennünket. Nem gondoljátok, hogy ez ellen küzdeni, ez ellen valamit cselekedni kell?

— Igazatok van. Ide nem elég egyesek áldozatkészsége, ide az államhatalom beavatkozása kell. De az egyének munkába állása és segítsége nélkül az állam semmit sem tehet.

— Hogy neki kell kezdeni? Az bizonyos.

Már meg is kezdte. 1926 óta Tauffer Vilmos professzor tervei alapján és az ő kormánybiztosi vezetésével olyan munka folyik e téren az országban, hogy arra külföldi viszonylatban is büszkék lehetünk. De a munka folytatásához emberek kel-
lenek. Mint egy sűrű háló borul máris, a legap-
róbb részletekre is kiterjedő felügyelet a szülő
anyákra és a szülésznőkre. A régi, tudatlan, u. n.
cédulás bábák, akik egy hónapi, sokszor csak
papíron létező kioktatás után, igazoló cédulával a
kezükben munkába állhattak, már majdnem telje-
sen eltűntek. Ahol akad még egynéhány, az csak
úgy folytathatja munkáját, ha részt vesz egy át-
képző tanfolyamon. A legtöbb szülésznő ma már
elvégezte a bábaképzők valamelyikének 1 éves
tanfolyamát, — amelyhez legalább négy polgári
előképzettség kell — és oklevelet szerzett. De időn-
kint még ezek is behivatnak újra (csoportonként,
útiköltség megtérítéssel, és ingyen ellátással)
továbbképzésre. Aki bármi okból nem válik be,
vagy büntetendő cselekményt követ el, attól be-
vonják a működési engedélyt. Az így megüresedő
szülésznői állásokat pedig a szó szoros értelmé-
ben intelligens nőkkel szeretnék betölteni. Így
jutottam be én is, de hozzá kell tennem, hogy
nem én vagyok az első. Tudok pl. egy érettségi-
zett kollégámról is, aki a Johan prof. féle tanfo-
lyam elvégzése után a szülésznői oklevelet is meg-
szerezte, s már ki is van nevezve. Lehet, hogy
vagyunk már többen is.

— De hát te voltaképen mikor szerezted
meg ezt az oklevelet? — tudakolták többen.

— Ó, hát ezt elfelejtettem megmondani? —
csodálkozott Hedvig. — Az előbb említett urada-
lomban kedvet kaptam erre a munkára. Gyö-
nyörű szociális munkakört, valósággal anyai hiva-

tást láttam benne. Elvégeztem hát az 1 éves tanulmányomat, s íme már kinevezést is nyertem.

— És mi erről semmit sem tudtunk! Azt hittük, tavaly is lent voltál egész évben az uradalomban. Persze ott kaptad az állást is ugye?

— Azt már nem. Amint már az előbb is említettem, a puszták és tanyák csekély lakosságukkal egyenkint nem bírnak el egy külön szülésznőt. A tanyavilág beosztása most folyik, hogy ha egyenkint nem is, de megfelelően csoportosítva és körzetekre osztva, szintén el legyenek látva. De mi, nagyobb életigényű nők nem vagyunk oda valók. A mi területünk a nagyközség és a város. A fizetés itt sem sok, egyelőre mindössze évi hatszáz pengő, de azért abból és a meghatározott esetenkénti külön díjazásokból kisebb helyen meg lehet élni. Ne felejtsetek el, hogy ez a foglalkozás nem ad állandó munkát, úgy hogy mellette valami kis segítséggel szépen elláthatja az ember a háztartását, sőt esetleg egy kicsiny gazdaságot is. Nagyobb helyen a magamforma tanítónő magánórákat is találhat, vagy egyéb időhöz nem kötött mellékmunkával értékesítheti az idejét.

— Ennél kecsesebb kilátások persze ezen a pályán nincsenek?

— Dehogyan nincsenek. A közel jövőben felügyelő szülésznőket is fognak kinevezni, akiknek hivatása lesz a rájuk bízott szülésznők ellenőrzése, munkájuk nyilvántartása és a kerületi központba való betérjestése. Ezek már aztán csakis az egészen intelligens szülésznőkből kerülhetnek ki. De a szülészeti kórházak is szívesen töltik be a náluk megüresedett állásokat intelligens szülésznőkkel. A kormánybiztos elgondolása szerint lassankint ilyenek kerülnek be mindenütt a régiék helyére.

Itt természetesen több a munka, de több a jövedelem is, amihez még lakás és ellátás is jár.

— Az előbb valami „gyönyörű szociális munkakört” is emlegettél. De eddig ezt nem látom sehol, — jegyezte meg a társaság egyik hölgytagja.

— A kórházi működésben talán kevésbé is tűnik szembe. Ott ennek a — szinte azt mondhatnám — versenyen kívül „női” munkának csak az egyik része érvényesül, t. i. ott állani asszonytestvérünk mellett szeretettel, gyöngédséggel és segítő kézzel élethivatása betöltésének nehéz óráiban. Gondoljátok csak el magatokat ezekben az órákban és képzeljétek el mit jelent olyankor egy finom és tiszta lelkű, finom és tiszta kezű, megértő, vigasztaló, bátorító asszonytárs! De a kórházon kívül ez a hivatás még sokkal többet jelent. Azt, hogy belenézhetünk, sőt krisztusi lélekkel, irányító tanáccsal bele is szólhatunk sok család életébe éppen akkor, amikor arra legnagyobb szükség van. Amikor az anya aggódva, erős lelki feszültségben várja a nehéz órát, majd utána, amikor fáradtan, kimerültan napokig fekszik és nem tud az lenni az otthonában, ami máskor. Amikor a gyermekek magukra hagyva, vagy cselédek kezén, visszaélnek a több szabadsággal. És amikor a munkájából hazatérő férj nem találja az otthonában az otthonát. Mennyit tehet ilyenkor a biztos erkölcsi alapon álló, intelligens és apostoli lelkületű szülésznő! Sokszor új beállítást, új irányt adhat a család egész életének. Külföldön már régen nem lealázó ez a foglalkozás. Sok úrinőt hajtott már a segíteni akaró anyai érzés erre a pályára. De volt már magyar úttörőnk is. Egy erdélyi úrinő, *Zempléni Karolin*. Rendkívül finom érzésű, anyai lelkületű,

vallásos nő (napi áldozó) volt. Elvégezte az elemi és a polgári tanítónő képzőt, s eleinte tanított Kolozsvárt. Később azonban anyja kívánságára Debrecenbe költözött orvos fivéréhez, hogy így ott tanuló testvéreinek otthont adjon. De mivel ott nem tudott tanítónői állást kapni, más munkakör után nézett. Szülészetet tanult. Elhatározását természetesen rettenetes megbotránkozás fogadta. De ő rendületlenül kitartott. Meggyőződése volt, hogy amit tesz, az jó és szükséges. Mikor végzett, megkapta Debrecen város belső kerületi szülésznői állását. Neve csakhamar ismert, munkája keresett lett. Szolgálatait az úri társadalom is szívesen vette, de a társaságba eleinte nem fogadta be. Míg nem lassan megtört a jég, s a társaság belátta, hogy Zempléni Karolin nem szégyenére, hanem dicsőségére válik. Amikor 1933. márciusában meghalt, úttörő munkája már közbecsülést szerzett számára. Előkelő orvosok, kiváló tudósok és a jóbarátok versengve dicsérték érdemeit. Még Londonból és Bázélból is jött részvétlávirat. Mindenki elismerte, hogy a maga nemében hősnő volt.

— Ami pedig a szociális munkát illeti, egy német szülésznő, egyébként ma kitűnő tolláról ismert híres írónő, *Burger Lisbeth* „40 Jahre Storchtante“ (40 évig gólyanéni) című könyvében naplóformában leírja e hosszú idő alatt szerzett tapasztalatait. Egyik bírálója azt írja, hogy vérből, könnyből, kínból és szenvedésből áll ez a könyv és emellett mégis derűs mosolygással van tele. Ha meg akarjátok ismerni az intelligens szülésznő munkáját, olvassátok el ezt a könyvet.

— Jobb lesz nem elolvasni — jegyezte meg valaki — mert a nagy lelkesülés, meg az új el-

helyezkedési lehetőség utóbb még túltermelésbe csap át itt is.

— Ettől nem kell félni. Sokkal áldozatosabb foglalkozás, semhogy tódulnának rá a nők — felelte Hedvig. — És különben is, ezen a pályán a legszigorúbb numerus clausus uralkodik. A bábaképzőbe ugyanis az egyéni rátermettség mellett is csak azt veszik fel, aki felvételi kérvényében mindjárt megjelöli a helyet is, ahol alkalmazást találhat. Fölvétele csak akkor történik meg, ha a megjelölt helyen csakugyan szükséges még ilyen állás. Mindenütt csak annyi szülésznő letelepülését engedi meg a hatóság, amennyit a hely elbír, vagyis annyit, hogy átlag, évente 50—60 eset jusson egyre. Ez az intézkedés már életbe is lépett, egyelőre ugyan még nem törvény, csak miniszteri rendelet alapján, de bizonyos, hogy ezúton hamarosan rendeződni fognak az országnak ezelőtt bizony rendezetlen szülészeti viszonyai. Megjegyzem, hogy több jelentkező esetén a magasabb előképzettségű nők előnyben részesülnek, ami szintén az ő nagyobb térfoglalásukat szolgálja.

— És hogyan lehet megtudni, hol van üresedés?

— Az ország szülészeti kerületekre van osztva, s minden kerület főorvosi hivatala nyilvántartja a fennhatósága alatt álló terület összes adatait. De a szülészeti miniszteri biztosság is megteszi, hogy a hozzáfordulók érdekében kérdést intéz ezirányban a kerületekhez. (A Pest m. kerület székhelye Bpest, X. Belső Jászberényi út 24. Anyavédelmi int.)

— Szerintem mégsem való ez a pálya úri-leánynak, — mondta most egyik hölgy. — Egy grófné megtehet ilyesmit. Ő akkor is az marad, aki. De a mi társaságunk bizony ma még kiközö-

síti ezt a foglalkozást. És egy fiatal leány mégsem teheti ki magát ennek.

Hedvig fölugrott a helyéről és haragtól szikrázó szemmel kiáltotta:

— Én talán kevesebb lettem, mikor erre a pályára léptem? Farizeus társaság az, amelyik kiközösíti a tisztességes munkát! Miért megvetendő ez a foglalkozás? Azért, mert eddig alacsony műveltségű és kétes erkölcsű nők üzték? Nos hát, ha magasabb műveltségű és kifogástalan erkölcsű nők veszik azt a kezükbe, mi kifogásolni való marad rajta? A kétszer, háromszor elvált asszonyokat, sőt még a nyilvános botrányok hősnőit is tárt karokkal fogadja a társaság, minket pedig kiközösít? Ám tegye! Nekünk nem is kell az olyan társaság, amely erre képes. Mi a jövő generáció úttörői vagyunk, akik nem a munkát, hanem az embert nézzük. Mi nem a szabad erkölcs, a pajtás házasság és az „egyke,” vagy „semmike” hirdetői vagyunk, hanem a szentségi házasságnak, az Isten akarata szerint való gyermekáldásnak, az anya királyi hivatásának és a gyermek védelmének, szóval a krisztusi erkölcsnek az apostolai akarunk lenni. Mi lealacsonyító van ebben? És miért volna megalázó a mi hivatásunk, mikor a nőgyógyász orvosnőé nem az? Az országnak nincs feltétlenül szüksége orvosnőkre, legkevésbé hivatás és hivatottság nélkül való orvosnőkre, de reánk igenis föltétlenül szüksége van. Vajjon fontosabb egy farizeus társadalom ítélete, mint a nemzet érdeke? Egy nemzeté, mely — ha így halad — a pusztulás útjára lép?!...

Hedvig úgy állt ott, magasra kiegyenesedve, öntudatos, tiszteletet parancsoló tartásban, szinte fanatikus lelkesedéssel a szemében, mint egy

megelevenedett, új Hungária . . . görcsösen kezébe szorítva a nyakán függő Máriaérmet.

Meggyőződéses hitvallása az ügy mellett, melyet magasabb szempontokból jónak ítélt, s a bátorság, mellyel rálépett az úttörők, a misszionáriusok tövisekkel szegélyezett ösvényére, lefegyverzte a további ellenvetéseket.

Klári édesapja odalépett hozzá és két kezébe fogta Hedvig izmos, munkára kész kezét:

— Amíg ilyen leányaink vannak, — mondta — addig nem félttem a hazát!

EGY BOLDOG LEÁNY LEVELE.

Kedves Margit néni!

Legszebb virágaimat küldöm fel nevenapjára üdvözléssel, hogy beszéljenek helyettem a szeretetéről, a jókívánságaimról és mondják el, milyen nagyon, milyen végtelenül hálás vagyok kedves Margit néninek, amiért hozzájuk, az én drága, szép virágaimhoz vezetett.

Csak az az igazán anyainak nevezhető szeretet, mellyel Margit néni növendékeinek a lelkét figyelni, fedezhette fel bennem nagy vonzódásomat a virágok és általában a természet iránt. Gyermekeszemmel hogy sejtettem volna meg, hogy mikor a kezem óvatosan, puhán rásimult egy-egy szál virágra, hogy amikor kirándulásaimkon kitörő lelkesüléssel élveztem a virágba boruló fákat, bokrokat és a tarka virágokkal teleszórt zöld mezőt, vagy amikor csupasz kézzel gyökereitől kiástam egy-egy kis növényt, hogy hazavigyem, ápoljam és fölneveljem, mindannyiszor egy jószágos, meleg szempár figyelte mozgulataimat és azokon, mint kicsiny messzelátókon keresztül a jövőmet látta.

Talán az önképzőköri dolgozataimból és együgyű kis verspróbálkozásaimból is kicsendült a szeretetem a természet iránt.

Egy bizonyos. Amikor a középiskola IV. osztályának befejezése előtt Margit néni bizalmasan elbeszélgetett velünk jövő terveinkről, az én tanácstalanságomat egyetlen kérdés megoldotta:

— Nem gondolt soha arra, hogy kertész legyen?

Kertész? Nem, erre igazán soha, egy pillanatig sem gondoltam. De ahogy ott ültem Margit nénivel szemben, egyszerre mintha eltűntek volna a falak, kitágult volna a látóhatár és a homályból, ami a szememen ült, virágágyak, földieper táblák, veteményes kert, bokrok, fák bontakoztak ki; egy egész illatos, tarka birodalom. Alighanem elmosolyodtam, mert Margit néni megkérdezte:

— Nos, mi az? Úgy találja, hogy ez a gondolat csak egy mosolyt érdemel?

— Ó, dehogya! — kiáltottam fel szabadkozva. — Ha mosolyogtam, az azért történt, mert olyan nagyon, nagyon szép kép tárult elém erre a gondolatra.

A szüleim kezdetben határozottan ellenezték ezt a tervemet. Azt akarták, hogy tegyem le az érettségít, azután tanuljak tovább és menjek fogorvosnak. Az a pénz, amit keresztanyámtól örököltem, éppen elég lett volna egy fogorvosi rendelő berendezésére. Én azonban úgy gondoltam, hogy ugyanazzal a pénzzel egy kis kertgazdaságot is be lehetne rendezni. Hiába hivatkoztam arra, hogy még az erre a célra alkalmas területünk is megvan, csinos lakóházzal együtt, csak éppen fel kellene majd annak idején mondani a bérlőnek, szüleim nem engedtek.

Nagy családi tanácskozás volt ebben a kérdésben és a vége az lett, hogy egyelőre folytatni kellett tanulmányaimat, egyrészt azért, hogy nagyobb általános műveltséget szerezzek, másrészt, — amint mondták, — hogy megjöjjön az eszem. Csak miután a következő két esztendőben is kitartottam a tervem mellett, egyeztek bele. Akkor

aztán végre beiratkozhattam a Szfv. Női Gazdasági és Háztartási iskolába.

Meg kell hagyni, hogy ez a hároméves tanfolyam kemény munkát jelentett. Mert a tanulási idő ott nem a nap 5—6 óráját tölti be csupán, hanem napfölkeltétől napnyugtáig tart. Ami természetes is, mert hiszen legnagyobb részben gyakorlati munkák elsajátításáról van szó.

Tanultam ott baromfi és állattenyésztést, tejfeldolgozást, főzést, háztartási munkákat, szabásvarrást és kertészetet. Természetesen mindennel kellett foglalkoznom, de legjobban mégis a kertészet vonzott ott is. Akkor már határozottan éreztem, hogy a kert lesz az én jövő otthonom. Csak most, mióta benne vagyok a munkában, látom, milyen jó hasznát veszem a többi tudásomnak is. Az ilyen kicsiny gazdaságban a munkaterületeket egymástól különválasztani nem lehet.

Szóval, elvégeztem az iskolát, aztán kijöttünk ide, ebbe a kétholdas kertünkbe, melynek a fele gyümölcsös, és berendeztük az én kis gazdaságomat. Nem bántuk meg. Most már a szüleim is boldogok, hogy engedtek kívánságomnak.

Hát a munka bizony elég sok, de minden gond és fáradtság bőven megtérül. Eredményben is, örömben is, sőt abban a testi és lelki egészségben is, ami belőle az emberre árad.

Ha most látna kedves, jó Margit néni, — amint remélem is, hogy hamarosan meglát — alig ismerne rá egykori tanítványára. Az egészségemre ugyan — hála Istennek — sohasem volt különösebb panasz, elég jó erőben voltam mindig, hiszen különben fel sem vettek volna a gazdasági iskolába, de amióta kertész lettem,

valósággal virágzom magam is. Nem is csoda. Hiszen friss levegő, sok testmozgás, jó étvágy, egészséges álmom ennek a foglalkozásnak természetes velejárói. És az öröm! Jaj, azt le sem tudom írni, micsoda élvezet az ilyen kerttel foglalkozni! Minden fűszál egy-egy csoda. Isten végtelen hatalmának, bölcsességének és kimondhatatlanul gyengéd, gondoskodó szeretetének a csodája.

És még vannak emberek, akik nem hisznek a csodákban! Jöjjenek el ide hozzám, én megmutatom nekik, hogy az élet maga milyen nagy, milyen óriási csoda!

A mi lélekkel telített, okos és lelkes hittanárunk annak idején azzal bocsátott útra bennünket az iskolaév végén, hogy lelkünkre kötötte a reggelenkénti elmélkedést. „Hogy — amint mondta — ez a kora reggeli, elmélkedő Istenhez fordulás irányt szabjon egész napunknak.”

Én nem felejtettem el ezt a tanácsot, de az bizony megeshet, hogy nem veszek elő semmiféle könyvet az elmélkedéshez, csak lemegyek kora hajnalban az én kertkápolnámba, melynek mennyezete az égboltozat és belemerülök egy időre a Teremtő csodálásába és imádásába. Olyan közel érzem ilyenkor az Istent! Egy lugasban vékony fatörzsekből összerótt kereszt függ. Márton bácsi, az én jó, öreg segédem csinálta. Ha a hajnali harangszó kint ér, ott mondom el az Úrangyalát.

És Isten áldása velem van. Érzem a munkám sikerén. Idejár virágért, zöltségért és koratavaszi főzelékféléért az egész környék. De jut azért valami a városi piacra is. Főként gyümölcs. Mióta pedig a koszorúkötést is bevezettem, Halottak napja előtt valóságos búcsújárás van itt.

Olyan szép, olyan gazdag lett az életem!

Összeszorul a szívem, ha a szürke, levegőtlen, városi irodákban görnyedő társnőimre gondolok. Milyen színtelen, milyen egyhangú az ő életük az enyémhez képest.

A múlt télen rövid időt a városban töltöttem. Voltam moziban, színházban, sőt bálban is. Igazán elámultam azon a rengeteg üres és durva ostobaságon, amit a városiak humornak és szórakozásnak neveznek. Az igazi vidámságról szégyeneknek fogalmuk sincs.

Szeretném meghívni őket, hogy egy harmatos, madárdalos, hajnali pírban ébredő reggelen dolgozzanak itt velünk. Hogy érezzék azt a friss erőt, ami olyankor duzzad a karunkban, azt az ujjongó örömet, ami dalt fakaszt az ajkunkon és azt a sok mosolygó szépséget, ami a világból belénk és belőlünk vissza a Teremtő felé árad. Édes jó Margit néni, én úgy szeretném megtanítani az embereket az igazi életörömről!

Sokan kérdezik régi társnőim közül, nem megyek-e még férjhez? Talán furcsa, de ez a kérdés magamtól sohasem jut az eszembe. Mindig, már egészen fiatal, gyermekleány koromban is nagy vágyódás élt bennem a család, a gyermek után. De ez a vágyódás most valamennyire elcsitult, mintha megtalált volna valamit abból, amit keresett.

Márton bácsi, a jó öreg azt mondja, hogy a virágok szeretnek engem. Ő látja. Azt állítja, hogy a kezem úgy simul rájuk, mint az anya keze a gyermeke fejére.

Talán igaza van. Talán a bennem és minden nőben élő örök anya a szabad természet világában is családra tud találni.

Szívesen maradok itt és így, akár életem

végéig is. Nem várom, nem kívánom, hogy valaki elvigyen innen. De ha egyszer mégis jönne valaki, aki úgy érezné, hogy az én nagy, csodás virágcsaládom az övé is, hogy így köztük, és velük együtt szeret engem, akkor talán a kezébe tudom tenni az én inkább erős, mint puha, inkább barna, mint fehér, de hűséges, meleg, dolgos kezemet.

Nem szoktam ezen töprengeni. A jó Istenre bízom magamat. Vezessen úgy és oda, ahogyan és ahová akar.

Kedves, jó Margit néni látogasson meg melőbb. Szánja nekem és az én szép világomnak valamelyik szabad napját.

És nézzen körül tanítványai, sőt talán más ismerős leányok között is, hátha ismét megakad a szeme valakin, aki boldog jövőt találna az én pályámon. 1—2 gyakorló kertésznövendék nálam is helyet találna. Úgyis nagyobbítani akarom a gazdaságomat és azzal a gondolattal is foglalkozom, hogy főzelékféléket konzerválok eladásra. Azért, ha olyasvalakiről tud, akinek hajlandósága van a háztartási munkára és szereti ezt a boldog, egészséges és szabad vidéki életet, talán itt nálam megtanulhatná a befőzés és konzervkészítés tudományát. Ha pedig valamelyikük meg tudna barátkozni a méhekkal is, állandó foglalkozást biztosíthatnék neki. Szeretnék tanult, intelligens leányokat magam köré gyűjteni. Mutassuk meg, hogy nincs munka, melyet a lélek meg nem finomíthatna. Szeretném a régi magyar nagyasszonyok mintájára, dolgos úrileányokkal megtölteni az én kis udvarházamat. Szeretném, ha a város beteges izgalmakat kergető fiatalsága irigyen nézné a nálam — és remélhetőleg nemsokára sok magyar vidéki kúrián is — dalolva, boldogan dolgozó

és kedélyes, szerető testvériségben élő „kisasz-
szonyokat”!

Járjon kezünkre kedves Margit néni, tanár-
nő társnőivel együtt, hogy minél több fiatal leány
ismerje és szeresse meg ezeket a női természet-
nek megfelelő, egészséges, felfrissítő, lélekneme-
sítő munkákat. Segítsenek áttörni e tekintetben
a társadalmi előítéletek kemény falát.

Jöjjenek kedves Margit néni minél hamarább!

A régi, de sok-sok hálával átszőtt szere-
tettel köszönti Margit nénit

volt tanítványa

Boriska.

LEHETŐSÉGEK.

Szép koratavaszi nap volt. Kint a Zugligetben daltól, kacagástól és vidám kiáltozástól zengett az egyik erdei tisztás. Mintha a mesevilág összes koboldjai beleszabadultak volna a valóságba, hogy forradalmat rendezzenek a mezei virágok között. A tisztást övező bokrok és fák mozdulatlan csendben bámulták a szokatlan, tarka képet. Friss zöld levélkéik között bujócskát játszott a napfény, de ők nem figyeltek rá. Csak a jókedv túláradásában magával nem bíró, fékevesztett, játszó népséget nézték. — Miféle nagy ünnep lehet ma az emberek között? — kérdezték egymást. — Vagy talán Pán hívta össze tavaszi táncra, vigasságra a virágtündéreket?

Hogyan is tudhatták volna, hogy nem történt semmi más, csak Margit néni hozta oda tavaszi kirándulásra a növendékeit!

Ez volt Margit néni legnagyobb öröme. Mikor ilyen természetesen, hamisítatlanul, őszintén gyerekeknek láthatta az ő „nagy” leányait.

— No de most aztán jó lesz pihenni egy kicsit. — Belefűjt a sípjába. Pillanatok alatt köréje sereglett az egész csapat. Lihegve, fújva, kacagva érkeztek oda, majd elcsendesedve várták a rendelkezést.

— A következő műsorszám az evés! — jelentette Margit néni. Hamarosán kabátok terültek szét a földön és letelepedett az egész társaság félkörben a tanárnő körül. Jóízű falatozás

közben folyt azután a tréfa és a kötekedés tovább. De utána se keltek föl, hanem még közelebb húzódtak a középpont felé; tudták tapasztalásból, hogy ilyenkor kedélyes, barátságos beszélgetés következik. Csak azt nem tudták, miről.

— Ki találja el miről szeretnék ma beszélgetni az én negyedosztályos, nagy leányaimmal? — kérdezte Margit néni.

Megindult a találgatás. Összehordtak hetet-havat, míg valamelyiküknek szeget nem ütött a fejébe, az erősebben hangsúlyozott „negyedosztályos” szó.

— Talán a jövőnkről? — kockáztatta meg bátortalanul.

— Eltalálta, — sietett leszögezni Margit néni. — Nemsokára vége az iskolaévnek és ezzel lezárul az életük egyik szakasza. Akár tovább folytatják a középiskolát, akár másba kezdenek, ami ezután következik, az már komoly előkészület a jövőre. Halljuk hát, ki mire készül?

— Én . . . kezdte egyszerre vagy harminc leány.

— No, no, csak szépen sorjában, — csillapította Margit néni a nagy buzgóságot. Aztán az egyik szélsőre mutatott: — Kezdjük talán itt!

De ahogy meglehetősen bizonytalanul beszámoltak, többnyire még egészen kiforratlan terveikről, Margit néni egyre jobban elszomorodott. Kereskedelmi iskola, tanítónőképző, egyetem, ez volt a három pont, amely körül a lányok jövő-elképzelése forgott. Ezen túl a képzeletük majdnem teljesen elakadt. Gyakorlati pályát nem említett egyetlen egy sem.

Margit néni lendített hát egyet az életele gondolásuk szűk körben forgó kerekén. Ügyes fordulattal ráterelte figyelmüket a gyakorlati életre.

Igy azután lassankint szóba kerültek a gazdasági, ipari és szociális életpályák is. A lányok felvillanó örömmel és érdeklődéssel fordultak az új lehetőségek felé. Csak a *háztartást* nem akarták sehogyan sem elfogadni élethivatásul.

— Ámbár igaz, — jegyezte meg végre egyikük — az unokanővérem azt írta Hollandiából, ahol látogatóban van a volt „nevelő szüleinél,” hogy most nagyszerűen elhelyezkedhetne odakint, ha főzni tudna.

— Hasonló esetről nem egyszer hallottam már én is, — mondta Margit néni. — Külföldön általában nagyon szeretik a magyar konyhát, úgy, hogy aki igazán jól tud főzni és vannak ajánló ismerősei odakint, az kaphat házvezetőnői állást. De nem is kell külföldre menni. A családokról nem is szólva, penziókban, szanatóriumokban és internátusokban nálunk is gyakran keresnek jól főző, az egész háztartást vezetni és irányítani tudó, intelligens házvezetőnőket. Persze olyanokat, akik nemcsak úgy éppenhogyan főznek, hanem minden csinját-binját ismerik ennek a művészetnek, s a *diétás főzéshez* is értenek. Éppen ezért, nem ajánlhatom maguknak eléggé, hogy bármilyen pályára készülnek is egyébként, főzni föltétlenül tanuljanak meg. Ha a saját háztartásukban talán nem is használhatják, de annyi bizonyos, hogy bármint fordul a sorsuk, mindenesetre egy életlehetőséggel több van a kezükben. És pedig egy olyan lehetőséggel, amely sohasem megy ki a divatból és amit sohasem pótolhatnak teljesen gépekkel. A nagy szünidőkben, meg majd később, amikor állásra várnak, akad idejük bizonyosan egy három hónapos főzőtanfolyamra, később pedig alkalomadtán egy rövidebb diétás és különlegességi kurzusra is. A Kath. Háziasszo-

nyok Szövetsége évente többször rendez ilyeneket. Újabban különösen gyakran keresik a diétás főzéshez értőket, hiszen minden nagyobb étteremnek van ma már külön diétás étlapja is.

— Én *cukrász* szeretnék lenni — vágott hirtelen közbe egy huncut képű kislány. — Anyus már érdeklődött is több nagy cukrásznál, hogy felvennének-e tanoncnak?

— Persze, mert azt hiszed, hogy akkor reggeltől estig tortát ehetsz! — támadtak rá a többiek.

— Nem is olyan rossz gondolat! — mondta Margit néni. — Igaz, hogy tudtommal rengeteg állás nélküli cukrász-segéd van az országban, de elvégre ez majdnem minden pályával így van. Ha ügyes, talán már az a cukrász is alkalmazza, ahol tanul. Egyébként nagyobb penziók a szakács mellett többnyire külön cukrászt is tartanak, az elhelyezkedés tehát nem egészen reménytelen.

— Én *gyógyszerész* szeretnék lenni, — jelentette ki most egy másik leány. — Az is olyan kotyvasztás féle munka; nem?

— Tudja mennyit kell ahhoz a kotyvasztáshoz tanulni?

— Még nem érdeklődtem.

— Nos hát én megmondhatom. Érettségi után először is folyamodni kell a Gyógyszerész Egyesülethez felvételért, mert csak korlátolt számban vesznek fel jelentkezőket. Ha megkapta az engedélyt, akkor két évig kell gyakornokoskodnia, míg gyakornoki vizsgát tehet, s csak azután mehet az egyetemre, ahol további két évig tanul. De a gyógyszerész vizsgát még akkor se teheti le, hanem előbb még két évig kell gyakorolnia. Szóval, ez a pálya érettségi után még hat évet jelent. Ez azonban még nem volna olyan nagy baj. Súlyosabb

dolog az, hogy az elhelyezkedés lehetősége ugyan-
csak kevés. Ezidőszerint az összes gyógyszerár-
tulajdonosoknak mindössze 1 0/0-a nő. Mint segéd-
erő pedig, ha kap is állást, azt nem valami jól
fizetik. Jobb fizetéssel ugyanis kapnak férfit is,
mert nagyon sok az állástalan férfi gyógyszerész;
viszont rengeteg a nem okleveles technika is, aki
nagyon olcsó munkaerő. Azért én azt hiszem,
hogyha ezt a hat évet, sőt a felső középiskolai
osztályokkal együtt tíz évet más, talán nem ilyen
előkelően hangzó, de gyakorlatibb pályára fordítja,
bizonyosan többre megy vele.

— Ugye többet ér az is, ha az ember pl.
fényképész lesz? — kérdezte egy mosolygós
arcú leányka, aki most is ott dédelgette az ölé-
ben kicsiny fényképező gépét.

— Nemcsak többet ér, — felelte Margit
néni — hanem egyike a jelen viszonyok közt
aránylag legjobb foglalkozásoknak. És még hozzá,
ezen a téren a nők igen jól beválnak.

— És ugye, nem is kell olyan nagyon sokat
tanulni hozzá? — kérdezte a kis amatőr,

— Semmiesetre sem olyan sokat, hogy
megártana, — nevetett Margit néni. — A Szfv.
Iparrajziskolában (IX. Török Pál-u. 1.) van külön
fényképészeti szaktanfolyam. Az előképzettség
éppen annyi, amennyi maguknak már nemsokára
meglesz, t. i. négy középiskola, vagy polgári.
Rajzból felvételi vizsgát is kell tenni. A felvétel
után következik egy előkészítő rajztanfolyam, majd
pedig a tulajdonképeni kétéves szaktanfolyam.

— De van a képzésnek egy más módja is.
T. i. elszerződhet két évre fizető tanoncnak egy
fényképészeti műterembe, s azután vizsgát tesz
az Ipartestületnél.

— Ezen a pályán az érvényesülésnek

különböző lehetőségei vannak. A legismertebb az arckép felvétel. De dolgozhat könyvek, újságok és szaklapok számára is, tájkép, interieur, vagy műszaki felvételekkel. Azután az újságoknál éppúgy vannak fényképező riporterek, mint cikkíró riporterek. Egészen külön ága ennek a munkának még a filmfényképezés is. Persze a technikai tudás nem elég. Fejlett művészi tudás is kell hozzá, ha a mai nagy versengésben valami figyelemre méltót akar létrehozni. Akinek van annyi tőkéje, hogy önálló műtermet nyithat, annak — ha ügyes és élelmes — még érdekesebb erre a pályára lépnie.

— Levehetem most így Margit nénit a lányokkal? — kérdezte a jövődöbeli fényképész.

— Hogyne, hogyne, — csatlakoztak Margit néni beleegyező fejbólintásához lelkesen a lányok.

Persze egyik-másik sietett festői tartásban elhelyezkedni, hogy minél szebb legyen és minél jobban érvényesüljön a képen.

— No, no — intette le őket Margit néni. — Maradjanak csak úgy, amint vannak. Az ilyen kép annál jobb, minél természetesebb. Hiszen nem színpadi felvétel.

— De Lili színésznő lesz, — robbant ki hirtelen valahonnan, éppen akkor, mikor a kis gép elkattant.

— Pszt, pszt, — csitította a többi. De már késő volt, Margit néni meghallotta.

— Lili! Csakugyan színésznőnek készül? Miért hallgatta ezt el eddig?

Lili büntudatosan hajtotta le fejét:

— Félttem, hogy Margit néni megharagszik rám.

— Miért haragudnék? Hiszen magában a szándékban nincsen semmi rossz. De — tette hozzá

elkomolyodva — nem árt, ha erről is beszélgetünk, mert valószínű, hogy nem olyannak látják ezt a pályát, amilyen az a valóságban. Hogy jutott eszébe Lili, ez a gondolat?

— Olyan szépen szaval! — Gyönyörűen táncol! — És olyan szép hangja van! — siettek segítségére a lányok.

— Mindez igaz lehet, — mondta Margit néni, — de ebből még nem következik, hogy színpadi tehetség. Ezer meg ezer leány hiszi magáról ugyanezt és mégis alig akad köztük egykettő, akiből csakugyan híres színésznő lesz. Legtöbb esetben egyáltalán semmi sem lesz belőlük. A színinövendékek nagyrésze keservesen csalódik. Nemcsak, hogy jólétet, dicsőséget nem szerez magának, hanem egyenesen nyomorúságbakerül. Olyan tanulásra pazarolja el a drága idejét, amely a színpadon kívül teljesen hasznavehetetlen. A vizsgán esetleg kap tapsot és virágot, persze a hozzátartozóitól, azután beállhat, az ügyis éppen elég nagy számú állástalan színész közé. Egy darabig kilincsel, reménykedik és vár-vár, majd pedig, ha más megélhetési forrása nincs, éhezik, vagy ahogy egyik újság nemrégiben írta: vacsora helyett csillagokat vacsorázik. Amíg csinos és fiatal, akad aki talán ideig-óráig megélhetést kínál neki, de cserébe a becsületét kéri érte. Öregségére meg nem marad egyebe, mint a betegség, nyomorúság és a megvetés. Éppen azok vetik meg első sorban, akiknek valamikor eladta magát. Lányok, ugye tudják, hogy szeretem magukat és nem akarom elválni az érvényesülésük útját, hát hihetnek nekem.

— Éppen a közelmúlt napokban járt nálam egy reményvesztett vidéki leány. Ismertem már mint egészen fiatal leánykát. Gyönyörű hangja

volt. Egyszer, mikor a templomban énekelt, hallotta egy pesti művész is. Mise után fölkereste a szüleit és rábeszélte őket, adják fel Pestre, tanulni. Ő kieszközli, hogy fölvegyék az akadémián. A leány feljött. Évekig tanult, kinlódott, a szülei minden pénzüket ráköltötték, s most, tudják mire kért? Arra, hogy helyezzem el, ha lehet, valahol külföldön, bárminek, akár háztartási alkalmazottnak is, csak *itt* ne kelljen maradnia tovább. A szégyent, hogy nem lett, — s most már látja, hogy nem is lesz — belőle semmi, nem bírja el. És mit csináljon itthon? Hiszen semmihez sem ért.

— Ez a szegény leány pedig csak egy a sok közül. Ha többről is kívánnak hallani, ne a Színházi Életet olvassák, mely a már szereplő színésznőket mutatja be és úgy beszél a színház festett világáról, mintha az valóságos Eldorádó volna, hanem érdeklődjenek a rendőrségen, a kórházakban, az életuntakat védő irodában és más hasonló szomorú helyeken, s ott megtudhatják a siralmas sorsát a többinek.

— És nem olyan rózsás ám a sorsa a beérkezetteknek sem, mint ahogy gondolják. Egy ünnepelt magyar színésznő mondta a halálos ágyán, hogy akik igazán szeretik őt, azok vigyázzanak a leányára, hogy ne legyen belőle színésznő. Legyen bármi más, csak színésznő ne. Egy csalódott ember végrendelete ez, de érthető. Hiszen a múzsa ú. n. papnőinek természetes, tiszta, igazi emberi örömeikben alig van részük. Még Isten gyönyörű napját is alig ismerik. Éjszaka, mesterséges fényben élnek le életük legnagyobb részét. Az övék csak a festett világ, a papírmásé fák, bokrok, virágok és csillagok. És mennyi kí-

sértés veszi őket körül. Isten csodája, ha sikerül el nem buknio.

— Most, néhány év előtt meghalt egy híres párisi színésznő. Nagy szépség volt és nagy tehetség. Ezrek és ezrek hódoltak neki. Aztán egyszer, egy vidéki pihenése alkalmával megismerte az egyszerű, tiszta, szép emberi életet, amit már gyermekkor óta nem élvezett, és a vallást, amelyet nem gyakorolt soha. És ott hagyta a színpadot minden múlt, hamis dicsőségével együtt, s elhagyta egész régi életét. Egyszerű, szerény életviszonyok között élt azután egészen haláláig. S mikor régi ismerősei hívták vissza, mindig újra meg újra azt felelte, hogy új, boldog életét a régivel el nem cserélné semmiért . . .

A lányok áhitattal lesték Margit néni ajkáról a szót. Úgy hallgatták, mint a legszebb mesét. De azért érezték, hogy amit hallanak, az nem mese. Egyik-másiknak talán fáj is egy kicsit, hogy a valóság úgy megtépdese az álmok és ábrándok tarka köntösét. De bizonyos, hogy ez a fájás egészségükre vált.

— Hát akkor *tánctanárnő* leszek! — jelentette be Lili gyors pályaváltoztatását. Vagy az sem jó pálya?

— Az elmúlt évek járványos táncláza ugyan, hála Istennek, már alább hagyott, de az ügyes, jómodorú és kifogástalan életű táncmesternőnek azért még ma is akadhat munkája elég. Jobb úri családok szívesebben taníttatják leányaikat otthon, tánctanárnővel, mint tánciskolában. A finom lelkületű táncmesternők annyiban szép miszsiót is tölthetnének be, hogy lassankint illendőbbé formálhatnák a mai táncdivatot. Úgy tudom, hat középiskola kell a táncmesterképző tanfolyam előtt, a tanfolyam maga pedig hat hónap.

De tanításra csak nagykorúak kaphatnak engedélyt. Mit csinálna Lili addig? És különben is, nem találja, hogy élethivatásnak ez bizony kevés? Gondolja csak meg, nem több értéket ad-e az általános emberi élethez még az a napszámos is, aki egy ház építésénél segédkezik?

— Hogy a tánc örömet ad? Sajnos, nem azt a tiszta örömet adja meg, ami az életet értékesebbé teszi. Én még nem láttam leányt, aki a tánctól jobb, törekvőbb és boldogabb lett volna. De olyat már sokat láttam, akiben a tánc elérhetetlen vágyakat ébresztett, akinek elvette kedvét a munkától, sőt olyanokról is tudok, akiket rossz útra vitt. Nem, leányok, a táncot semmiféle formában sem merném élethivatásnak ajánlani.

— Mondok én magának, Lili, valami mást. Ha már mindenáron valamiféle mozgásművészettel szeretné megkeresni a kenyerét, legyen *tornatanárnő*! Igaz, hogy az ehhez megkívánt előképzettség és tanulás sokkal több, de a pálya is szebb, jobb és hivatásosabb. A Testnevelési Főiskolába (Bpest. I. Győri út 13.) ugyanis csak érettségizetteket, vagy tanítónői oklevéllel bírókat — azt is csak korlátozott számban — vesznek fel, sőt előnyben részesítik az egyetem bölcsészeti szakát végzőket. De ez a nagy követelés csak előny, mert így legalább van valami más oklevél is a kezükben az esetre, ha a tornatanárnői oklevéllel egymagában nem boldogulnának. A tanulási idő egyébként nyolc félév. Ma, amikor a testnevelésnek egyre nagyobb fontosságot tulajdonítanak és az iskolákba be akarják vezetni a mindennapi tornát, ennek a pályának föltétlenül van jövője.

A Lilivel folytatott beszélgetés közben egyik leánya elővette a zsebtükrét, igazított valamit a

haján, majd úgy belemerült a saját képmásának a szemléletébe, hogy teljesen megfeledkezett a környezetéről. Hirtelen arra riadt fel, hogy körülötte kuncogva nevetnek a lányok. Egyikük a fülébe súgta:

— Te, Piri, a Margit néni néz!

Piri ijedten kapta föl a fejét. Pillantása csakugyan a tanárnő mosolygó tekintetével találkozott. Elpirult és zavarodottan kereste, hogy mit is mondjon. De egyik huncut szomszédja megelőzte és kötekedve mondta:

— Piri *kozmetikára* készül és most előtanulmányokat végez.

Piri haragos pillantást vetett rá, de közben megszólalt Margit néni:

— Sajnos, ma már ez is jövedelmező módja a megélhetésnek.

A lányok csodálkozva néztek rá:

— Miért tetszik hozzátenni, hogy „sajnos”?

— Azért, mert nagyon egészségtelen tünet úgy egyesekben, mint társadalmakban, ha a külső szépségnek ilyen nagy fontosságot tulajdonítanak. Egy kitűnő közgazdászunktól hallottam nemrégiben, hogy a túlságos testkultusz, a történelem bizonyossága szerint, mindig együtt jár a lelki kultúra hanyatlásával. Már pedig, az egyre általánosabbá váló sportláz és a szépség mesterséges fokozása bizony már átlépte a normális határt. Ennek pedig semmiesetre sem lehet örülni. Mert ez azt mutatja, hogy a mai ember szemében a test többet ér, mint a lélek. Holott a test a szépségével együtt elmúlik, a lélek pedig örökké él.

— De ha valakinek bőrbaja van, vagy valami igazán elcsúfító szépséghibája, mégis csak el kell mennie a kozmetikushoz! — vetette közbe egyik leány.

— Ez igaz, — felelte Margit néni. — De az ilyesmivel az ember mégis csak inkább orvos-kosmetikushoz megy. Amiről mi most beszélünk, az kimondottan csak szépségápolás. Ehhez nem kell orvosi képzettség. A kosmetikus iparengedélyhez négy polgári után egy évi-, érettségi után pedig félévi tanonckodás, majd egy évi segédmunka kell csupán. Mindenesetre óvatosságot ajánlok, ha valamelyikük erre a pályára szánna magát, mert vannak nem egészen kifogástalan hírű kozmetikai szalónok is.

— Hát maga Idus, mire készül? — kérdezte most Margit néni egy szerény, komoly leánykától.

— *Zongoraművész* szeretnék lenni, — felelte Idus — azt mondják, van tehetségem hozzá. És olyan szép pálya!

— Szépnek szép, — hagyta helyben Margit néni. — Csak az a baj, hogy a művészi pályán nehéz az érvényesülés. Elsősorban mindenesetre a közepesnél kiválóbb, sőt talán helyesebb, ha úgy mondom, hogy egészen kiváló tehetség kell hozzá. De éppoly szükséges az is, hogy alkalma nyiljék az érvényesülésre. Ez pedig még a tehetségeknek sem mindig sikerül. Ha azonban nem a művészi, hanem a tanári szakra megy, akkor valamilyen formában inkább találhat megélhetést. Igaz, hogy ez a művészettel szemben némi megalkuvást jelent, de a mai gazdasági viszonyok között ezt többnyire meg kell tenni. A zene-tanárnő, különösen, ha legalább egy világnyelvet is beszél, nem hal éhen. Ha esetleg nyilvános iskolában nem is, de családokban bizonyosan elhelyezkedhet. Azt persze nem merném állítani, hogy ilyen állásért érdemes annyit tanulni, amennyit akár a Zeneakadémia, akár a Zenede meg-

kíván. Manapság annyi tehetséges, de sikerre nem talált művész is kénytelen így megkeresni a kenyerét, hogy a túlekedés ezen a téren is nagy.

— Ugyanez a helyzet a képzőművészetek, sőt még az iparművészet terén is. Csakis feltűnő tehetséggel érdemes megpróbálkozni velük. Mint művészetből, így is bajos teljesen megélni belőlük. Itt is többnyire a tanárság menti meg a művészt az éhenhalástól. A *rajztanárnőnek* újabban a *kézimunka* oklevelet is meg kell szereznie, hogy az iskolában ugyanaz taníthassa a kézimunkához szükséges tervezést és magát a kézimunkát is. Ami szerencsés gondolat nemcsak pedagógiai, de megélhetési szempontból is, mert aki nem kap rajztanárnői állást, esetleg megélhet a kézimunka tudásából. Ma már sok kézimunka üzlet alkalmaz ilyen képzettségű tanítónőket tervezésre és arra, hogy bizonyos technikákra megtanítsák a vevőket.

— Az *iparművészet* inkább csak otthoni foglalkozásra, mellékkeresetre alkalmas. Aránylag legtöbb lehetőséget még a grafika ad, mert arra könyv illusztrációknál, hirdetéseknel, bekötési táblák tervezésénél, s egyéb sokszorosításra kerülő dolgoknál szükség van. A bőrmunkák és a textiliák általában annyira fényűzési cikkek, hogy ezidőszert nem valami nagy keresletnek örvendenek. Az olyan, iparművésznek való állásokból pedig, aminő pl. színházaknál és divatszalonokban a kosztümtervező, vagy gyárakban a csipke, szőnyeg, kerámia stb. tervező, nem valami sok van. Az elérhető eredmény semmiesetre sem áll arányban a tanulási idő hosszúságával, mely az Iparművészeti Iskolában (IX. Kinizsi-u. 31.) négy középiskola után hat év, az Iparrajziskolában (IX. Török Pál-u. 1.) négy év. Ha azonban ez utóbbiban nemcsak végbizonyítványt, hanem iparengé-

délyt is akar a növendék, akkor két évig tanonckodnia is kell, a készületi idő tehát voltaképpen itt is hat év. Egyébként az előbbi iskola iparművészeket, az utóbbi pedig inkább művészi képzettségű iparosokat nevel.

— Hanem, amit igazán melegen ajánlok mindnyájuknak, leányok, bármilyen pályára lépjenek is, az az *idegennyelvek tanulása*. Persze tökéletes elsajátításra gondolok. Száz meg száz, kereskedelmit végzett leány szaladgál az országban állás nélkül, mert egyetlen idegen nyelvet sem tud igazán. Viszont az olyan kifogástalan német, francia és angol levelezőnőket, akik nemcsak tollbamondás után, hanem önállóan is jól fogalmazznak, gyakran keresik és jól meg is fizetik. De sok más lehetőséget is ad a nyelvtudás. Divatszalonokban, szállókban, penziókban, a direktriszektől mindig megkövetelik. A fővárosban, ahol ma már elég nagy az idegenforgalom, előkelő üzletek a pénztárosnőtől is megkívánják a nyelvtudást. És a modern élet, egyéb területeken is, minduntalan kitermel valami új foglalkozási ágat, ahol a nyelvtudás elengedhetetlen. Itt van pl. az idegenvezetőnő. Idegen nyelvek ismerete nélkül ez egyszerűen elképzelhetetlen. Ugyanez volt egyik fő követelmény a rádió bemondónőknél is. Ezek persze olyan ritka állások, hogy azokra egyenesen készülni nem lehet. De sohasem tudhatjuk, mikor akad ismét valami új munkaterületen olyan állás, amelyhez éppen ez a legfontosabb kellék.

— De a nyelvtudás egyébként is mindig használható, sohasem hiábavaló. Hány elszegényedett, előkelő úrileány, akinek semmiféle oklevele sem volt, talált megélhetést csupán csak az egyéni műveltsége és a nyelvtudása révén!

— Több zárdának vannak erre a célra szolgáló külön nyelvyceumai, ahol nyelvmesternői oklevelet lehet szerezni.

— Ezeknél a szabad foglalkozásoknál, legyen az nyelvtudás, művészet, vagy ipar, a döntő rendszert az egyéni életrevalóság. Aki fél az élettől és a bizonytalanságtól, az igyekezzék olyasmit tanulni, amivel állandó, biztos állást szerezhet magának. Aki viszont tehetséget érez magában valami szabad pályára, aki nem ijed meg egyhamar a nehézségektől, nem könnyen veszti kedvét és kitartását, aki szereti és bírja az egyéni felelősséggeljáró munkát, élelmes és alkalmazkodó, aki ha kell, tud szerényen élni, de tud félre is tenni, ha van miből, az bátran mehet szabad pályára is. A bizonytalansággal szemben megvan az a nagy előnye, hogy nem helyhez kötött, hogy munkalehetőséget adhat neki az egész világ.

— No de most már elég volt a komoly beszédből. Menjünk játszani.

Úgy pattant fel a helyéről az egész társaság, mint a nyíl. És egy ideig ismét vidám lármától és kacagástól visszhangzott az egész környék.

Margit néni azután rövid időre kivált a játékosok közül, s valamivel távolabb megállt. Tekintetével kísérte a leányokat és az előbbi beszélgetés nyomán próbálta kirajzolni a jövőjüket. De csak halvány, gyöngé körvonalakat kapott. Még néhány hét, aztán egy részük kirepül a kezéből. Összeszorult a szíve és megkérdezte önmagát, vajjon megtett-e mindent ahhoz, hogy el ne veszítsen egyet se azok közül, akiket Isten reábizott? Vajjon ki tudna erre megfelelni! Fölnézett a végtelenbe. És megnyugodott a lelke. Majd onnan felülről vezetik ezeket a kis embersorsokat tovább.

Újból megszólalt a síp. Most már búcsúzásra.

Indulás előtt Margit néninek még egy pár szava volt a leányokhoz:

— Pünkösdi hétfőjén elvinném magammal kirándulásra, egy kis kerti gazdaságba azokat, akik kedvet éreznek arra, hogy esetleg a kertészetet válasszák életpályájuknak. Nos, kik jönének velem?

Egyszerre kedvet kaptak valamennyien.

— Csak lassan, lassan! Úgy látom jobb lesz, ha magam keresem ki a jövődöbeli kertészeket! — mondta Margit néni, kiválasztva négy-öt leányt. — De elviszünk magunkkal néhányat a felsőbb osztálybéliekből is. No de most már aztán igazán: indulás!

És ruganyosan, frissen, jókedvűen útnak indult a kis csapat. Ajkukon dallal, szemükben ifjú tavaszi örömmel és szívükben a jövő reménységével.

AHOL ÖRÖM A MUNKA.

Mikor Pünkösöd hétfőjén, kora délután megállt a vonat X . . . állomáson, és Margit néni nyolc fiatal leánnyal leszállt, egy napbarnított arcú, ragyogó szemű, ruganyos mozgású, 23—24 éves leány futott az érkezők elé:

— Isten hozta Margit néni! Jaj, de boldog vagyok, hogy eljött! Isten hozott benneteket is lányok! — üdvözölte a társaságot.

— Boriska! Csakugyan alig ismerem meg. Hogy megnőtt, hogy megizmosodott! Ha el nem bízta magát, még azt is elárulom, hogy megszépült, — mondta Margit néni, szeretettel magához ölelve egykori tanítványát.

Aztán bemutatta a magával hozott leányokat. Volt köztük néhány idősebb gimnazista leány is, a többi pedig IV.-es

Majd vidám beszélgetés közben elindultak Boriskáék otthona felé.

Mindjárt a kapuban az örömteli meglepetés hangja röppent el a vendégek ajkáról:

— Jaj de szép! Hisz ez valóságos kis paradicsom!

A város komor házsoraihoz szokott szemek gyönyörködve pihentek meg a befelé vezető út két oldalán teljes díszben pompázó orgona és jázmin bokrokon. A rengeteg virággal megrakodott Spyrea földig hajtotta előttük a fejét, gyönyörű terhének a súlya alatt.

— Nini, gyöngyvirág! — kiáltott fel egyik leány.

— Itt is, itt is, — örvendeztek a többiek is, mikor fölfedezték a bokrok alól sűrűn kikan-dikáló apró fehér harangocskákat.

Közvetlenül az út mellett egy sor gyémánt-szekfű tarkállott.

Majd kiszélesedett az út, s szépen gondozott rózsza — és egyéb virágágyak között, a ház üde zölddel befuttalott verandájára vezetett.

Boriska szülei látható örömmel fogadták a vendégeket. Különösen Margit nénit, akinek olyan nagy része volt abban, hogy most itt élhetnek ebben a szép kis bírodalomban.

Frissítő italokat kínálnak és biztatják az érkezetteket, hogy pihenjenek kissé az utazás után. De azok hallani sem akarnak a pihenésről. Ég bennük a kíváncsiság. Most mindjárt látni akarnak mindent. Szegény városi lányok tüdeje mohón szívja magába a friss, virágillatos levegőt és örömben táguló szemük nem tud betelni az eléjük táruló szépséggel.

— Látja, — mondja Margit néni — ezek a lányok éppen olyan természetrajongók, mint maga, Boriska.

— Adja Isten, hogy ők is megtalálják, amire a szívük vágyik, úgy mint az én leányom, — tette hozzá Boriska édesapja.

Aztán lesétálnak a kertbe.

A leányok szeme minduntalan megakad valamin. Egyre kérdeznek. Érdeklődésük kiterjed minden apróságra. És Boriska készségesen, boldogan válaszolgat. Hogyne, hiszen önmagát látja ezekben a kedves, lelkes fiatalokban.

— Juj! Micsoda undorító, csúf bogarak! — kiált most fel egyikök a pünkösdi rózsára mutatva.

Mindannyian odafutnak az éppen teljes virágpompájukban álló bokrokhoz és csakugyan, a leveleken szürkeszínű, sárgapettyes, apró, hosszúkás, csúf férgeket vesznek észre.

— Miért nem pusztítod ki őket? — kérdezi egy nagyobb leány. — Talán nem lehet?

— Dehogyan pusztítom, — feleli Boriska — hisz ezek a rovarvilágból az én legjobb barátaim! Persze, ti nem tudjátok, hogy ezek a rút kis jószágok a kedves, pettyes Katicabogárkának az álcái! Mikor először vettem őket észre, én is megijedtem tőlük. Annyival is inkább, mert előzőleg fölfedeztem, hogy levéltetű lepte el az egész táblát. — No — gondoltam — még csak ezek hiányoztak. A tetvekkel összefogva elpusztítják az összes virágaimat. Permetezni nem mertem, mert attól a virágszirmok is bepiszkolódnak és akkor nem tudom értékesíteni őket. Nagyon bántott a dolog. Tehetetlen szomorúságomban néhány napig feléjük se néztem. Képzeltetitek meglepetésemet, mikor negyednap újból arra járva, a bogarakat ugyan ott találom, de a tetvek mind egy szálíg eltűntek! Hát ez ugyan hogy történt? Egyszerűen úgy, hogy a Katicabogár álcái fölfalták a tetveket. Még hírmondónak sem maradt belőlük. Mikor aztán utána néztem a dolognak szakkönyvekben, megtudtam, hogy — szakemberek állítása szerint — ezek a csúf férgek naponként a testsúlyuk hetvenszeresét falják föl a tetvekből. Hát mondjátok, nem csodálatos ez?

— Igazán, akárhányszor néma bámulattal állok meg az isteni Gondviselés bölcsesége előtt. Ugyancsak egy természettudományi szakkönyvben olvastam, hogy a természet világában a „tartozik” és „követel” rovat végül mindig kiegyenlíti egymást. Hát ez annyira igaz, hogy aki így a természettel

foglalkozik, lépten-nyomon tapasztalhatja. Nekem igazán nincsen apologetikus könyvekre szükségem, Isten létezésének a bizonyítására. Hiszen vaknak kellene lennem, ha nem látnám az igazságot.

— A mi kurta emberi eszünk sokszor megakad ugyan és azt mondja: — hanem ezt, vagy azt már aztán igazán nem értem, hogy mire való? — de aki a természet életét figyeli, az nem kételkedhet abban, hogy mindennek megvan a maga rendeltetése; legfeljebb az emberi tudomány nem jött még rá, hogy mi.

Beszédközben lassan az üvegházhoz értek.

— Hát ez is van? — csapták össze kezüket csodálkozva a lányok.

— Van bizony. Ez egyike a legnagyobb befektetéseimnek, — felelte Boriska. — Így egyszerű kanális fűtéssel belekerült vagy ezer pengőbe. De enélkül nem ér az egész kertészkedés semmit.

A vendégek érdeklődve járták be az üvegházat. Ráismertek ott egy egész sereg közismert szobanövényre. Volt ott Ficus, Philodendron, szobafenyő, datolya- és légyezőpálma, megtalálták az igénytelen Sansevierát, valamint a divatos kaktuszok különböző fajtáit. De voltak már virágos növények is, pl. Hortensia és a nemsokára már szabadban is virágzó rózsák.

— Ezek az én legjobb bevételi forrásaim — jegyezte meg Boriska, a szobanövényekre és a cserépben nevelt, hajtított rózsákra mutatva. Aztán nézzétek, itt van a szaporítóágy is. A legtöbb szobanövényt ugyanis nem magról neveljük, hanem bujtásokról. De hiszen ezt a módszert bizonyosan magatok is ismeritek, sőt talán már neveltetek is így bujtásról muskátlit. Persze a bujtást ti alighanem, elég helytelenül „stupfernek” nevezitek.

A zöldségajtatásnak már csak a maradványait láthatták a melegágakban, mert a tavasz annyira előrehaladt, hogy megkezdődött a termelés a szabadban is.

— Most pedig menjünk a gyümölcsösbe, — biztatja Boriska a vendégeit.

— Hát ez alatt a rövid néhány esztendő alatt sikerült már gyümölcsöst is nevelned? — kérdezték csodálkozva a lányok.

— No az még nem egészen az én nevelésem, — felelte Boriska — azt már szép nagy fákkal vettem át. Mert eredetileg csak ez az egy hold terület volt a mienk, aminek a fele most konyhakert, a másik fele meg különféle virág, és melegág. A másik holdat a gyümölcsösrel később vették hozzá a szüleim.

— De hisz itt baromfiudvar is van! — örvendeztek a lányok.

— Igen, mert így a gyümölcsösben pompásan megvan a baromfi.

— Hogy győződ ezt a sok munkát? — kérdezték őszinte bámulattal.

— Segítségem természetesen van, — felelte Boriska. — Időnkint napszámosokat is veszek. De azért munkaidőben bizony talpon vagyok én is kora hajnaltól késő estig. Ábrándozni itt nem igen ér rá az ember. A kora reggel, a jó Isten után mindjárt a kis csibéknek szól, mert akkor van ott az etetés. Amint tudjátok, ők híresek arról, hogy korán ébrednek, én sem lustálkodhatok hát sokkal tovább. De nem is kívánnék ágyban maradni, hiszen olyan szép a tavaszi és a nyári reggel! Ó, ha egy ilyen reggel itt lehetnétek velem! Csakúgy csattog és zeng az egész gyümölcsös a madárdaltól. Ennél szebb himnuszt senkisémmel zenghet az Úristennek! Úgy szeretem

ezeket a drága dalosokat! Nemcsak szeretem, hanem meg is becsülöm őket. Mert féregpusztítással rengeteg kártól mentik meg a gyümölcsösömet. Hálából aztán én is gondoskodom róluk. Látjátok ott azt a tetővel védett faállványt? Oda szórunk nekik télen napraforgómagot, meg más hasonló madárcsemegét.

— A csirkék ellátása után legszívesebben az istállóba mennék ellenőrizni ott a béres munkáját és lefőlözni a tejet, hogy friss vajot készíthessek. De ez egyelőre még csak ábránd, — látjátok én így ábrándozom — mert tehenem, sajnos, még nincsen. De ha Isten továbbra is úgy megsegít, mint eddig, nemsokára lesz az is. Nos,

a holdbeli istálló-látogatás után jön az üvegház és a kert. Öntözés, ültetés, gyomlálás, kapálás stb. Persze, a munka nem megy mindig egyfolytában, mert közben — hála Istennek — egy-egy vevő is beállít, aki cserepes virágot, zöldségfélét, vagy éppen vágott virágot kér, amit többnyire csokorba is kell kötni. Van elég munka a melegágyak körül is, ahol 20 ablak alatt kalaráb, saláta, ugorka, tök, karfiol stb. hajtás van, 10 ablak alatt meg konyhakerti- és virágpalánta nevelés. Aztán a virágárusoknak szóló nagyobb rendeléseket is el kell intézni. Szóval, munkában nincs hiány. Este, alighogy leteszem a fejemet, már alszom is, mint a bunda. De reggel olyan friss vagyok ismét, hogy dalolva futok az én kis gazdaságomba. Sokszor alig bírok a jó kedvemmel.

— Nem kívánsz néha szórakozni?

— Eszembe sem jut. Hiszen van itt nekem elég és még hozzá változatos szórakozásom! Néha bekényszerítenek a városba, moziba, vagy színházba, de amint hazaérek, az az első gondolatom, hogy mennyivel jobb itthon.

— És vajon sok pénz kell egy ilyen kis kertészet berendezéséhez?

— Hát 2500—3000 P bizony kell hozzá. Egy ilyen 10 m-es, egyszerű üvegház maga is legalább 1000 P. Aztán a 30 melegágyi ablak is belekerül kb. 15 P-jével számítva, 450—500 P-be és egyéb felszerelésre is elfogy úgy 1000 P. Azt sem szabad elfelejteni, hogy eleinte nem lehet haszonra számítani. A baromfiólról most nem is szólok, mert az nem tartozik a kertészethez.

— És most, néhány év után, hogy állasz jövedelem dolgában?

— Ma már elég szép tiszta haszonnal dolgozom. Persze, a helyi körülmények és a keres-

let szerint, évről-évre bővítem és tökéletesítgetem is a gazdaságomat. Ha van az emberben a munkakedven és arravalóságon kívül egy kis üzleti élelmesség is, és figyelemmel kíséri a korszerű munka- és értékesítési követelményeket, nyugodt jövőt biztosíthat magának.

— No de most már induljunk vissza és menjünk uzsonnázni. Alaposan kifáradhattatok és bizonyosan meg is éheztetek.

Megindultak hát a veranda felé. Közben egyik leányka megkérdezte, hogy voltaképen hol is lehet mindezt így megtanulni?

Boriska elmondta, hogy gyakorlatilag is el lehet sajátítani, kertészetekben, de leányok számára mégis legjobb erre a célra Budapesten a Szív.Női Gazdasági és Háztartási Iskola (X. Maglódi út 8.) meg az Amizoni féle nőnevelő intézet (Amerikai út 96.), vidéken pedig a putnoki Állami Gazdasági Felső Nőnevelőintézet. A tanfolyam mindenütt három éves, az előképzettség pedig négy középiskola, vagy polgári. A középiskola magasabb osztályaiból esetleg a II. évfolyamra is be lehet iratkozni, sőt érettségivel mindjárt a III.-ba is, de évközben különbözeti vizsgát kell tenni.

— Én azonban saját tapasztalatomból állíthatom, — tette hozzá Boriska — hogy legokosabb mind a három évfolyamot rendesen elvégezni, még nagyobb előképzettség után is. Mert ehhez a munkához a gyakorlat a fő, a gyakorlathoz pedig idő kell. Különben sem veszít vele az ember semmit, mert hiszen gyermekfővel úgysem vághat bele önállóan ilyesmibe.

— És ha valakinek nincsen módjában saját gazdaságot berendezni, mint kertész nem nyerhet alkalmazást?

— Dehogy nem. Esetleg uradalmakban, vagy

kereskedelmi kertészetekben, főként veteményes, vagy díszkert vezetésére. De ehhez már többnyire megkívánják a M. Kir. Kertészeti Tanintézet (Budapest Nagyboldogasszony u. 45.) oklevelét. Ez a tanfolyam is három év, de érettségi és egy évi előzetes gyakorlat után. Általában nem sok leány látogatja. Főleg azért, mert a tanterve és a munkakövetelménye férfi növendékekhez van mérve, s hozzájuk alkalmazkodik, úgyhogy a munka akárhányszor meghaladja a leányok átlagos testi erejét. És az elhelyezkedési lehetőség sem valami nagy. Ha az enyémmhez hasonló kisebb kertészetben kell segéderő, itt sokkal többet ér az előbb említett iskolákban végzett növendék, mert az a gazdaság többi ágához, sőt a háztartáshoz is ért. Én ezeket az iskolákat egyébként is kitűnőeknek tartom, mert aki elvégezte valamelyiket, az nemcsak kertészetben helyezkedhetik el, hanem mint baromfi-telep-felügyelőnő nagyobb helyeken, vagy mint nagyobb intézetek, kórházak, szanatóriumok, penziók gazdaság vezetője is. Az ilyen gazdasági képzettséggel bíró leányoknak, különösen, ha emellett elég műveltséggel és jó modorral is bírnak, nyitva áll a világ. Kivált, ha még idegen nyelveket is beszélnek. Ezekben az állásokban pedig, teljes ellátás és fizetés mellett félre is lehet tenni valamit, úgy, hogy aki saját gazdaságára vágyik, előbb-utóbb ez az álma is megvalósulhat a megtakarított tőkéje segítségével.

A hosszas távolmaradást most már Boriska édesanyja is megsokalta és elébe ment a társaságnak. — Mert — amint mondotta — ha Boriska egyszer beszélni kezd az ő gazdaságáról, annak se vége, se hossza, közben pedig kihül a kávé.

Fent a verandán már terített asztal várta az érkezőket. Rajta friss kenyér, vaj, omlós kalács,

habos kávé és a kis gazdaság terményeiből friss hónapos retek, korai cseresznye és hajtattott illatos számóca került elő. A vázákban a kert virágai illatoztak, sőt minden teríték mellett is egy-egy szál virág.

A kert varázsa megfogta a vendégek szívét. Csupa derű és vidámság az egész társaság. Mesterkéletlen, boldog kacagások hullámzanak a verandán át, s lent a kertben a virágok még szebben, még boldogabban mosolyognak, mint máskor, mert a hozzájuk leszálló tiszta öröm visszhangzik kicsiny kehelyszívükben.

INGYEN DOLGOZÓ MUNKÁSAINK.

Boriskáék verandáján javában folyt a vidám terefere, mikor váratlan, és nagyon szívesen látott vendég érkezett: a plébános úr.

A háziak őszinte örvendezéssel fogadják és sietve helyet szorítanak számára a háziasszony mellett.

A kedves, jóságos arcú öregúr mosolyogva simogatja végig tekintetével a sok fiatal arcot; kérdezzet, tréfálgat és biztatja a vendégeket, hogy csak falatozzanak bátran, mert ilyen jóízűen úgylis aligha tudnak enni abban a füstös, levegőtlen nagyvárosban.

— Hát a méz hol van? — kérdezi azután szemrehányóan és ujjával megfenyegeti a házikisasszonyt.

— Az ám, arról megfeledkeztünk, — mondja Boriska, s már fut is ki, hogy csakhamar finom csurgatott és lépes mézzel térjen vissza.

— A főtisztelendő plébános úr méheséből való, — mondja, mikor leteszi az asztalra.

— Lépes méz?! — kiáltanak fel örömmel többen is. — Ilyet még nem ettem soha.

— Igaz, — ötlik most Margit néni eszébe — Boriska a méhészetébe is keres egy leányt. De hiszen méhest nem láttunk sehol!

— Mire az a leány elvégzi a méhészeti tanfolyamot és beletanul kicsit a gazdaságba, akkorra már lesz méhesem is, — mondja önérzetesen Boriska.

— Elég hanyagság, — feddi a plébános úr, — hogy eddig még nincsen. Itt vannak a közelben ezek a pompás szántóföldek, tele takarmánynövényekkel, aztán az akácok! Valóságos vétek, a jó Isten ingyen adományainak elpazarlása, ilyen alkalmas helyen méhest nem csinálni.

— Hiszen Boriska kertje és gyümölcsöse már egymagában is elégséges volna néhány méhcsaládnak, ugye? — kérdezi fontoskodva egy kislány.

— Azzal ugyan még nem sokra mennének, — feleli a plébános úr. — Tudja-e kislány, mennyi virág kell egyetlen egy kg. nektár összeszedéséhez?

— Fogalmam sincs róla.

— Nos hát, erre mivelénk 2—3 millió virágkehely egyszeri látogatásából gyűlik ennyi egybe.

— Két-három millió! — csodálkoznak a lányok. — Mennyit kell ezért dolgozni szegény kis méhecskének.

— Dolgoznak is kora hajnaltól napestig. Csak a legforróbb déli órákban lanyhul valamennyire a szorgalmuk. De hogy ezzel a szorgalmas gyűjtéssel mégis milyen nagy eredményt lehet elérni, arra csak egy adatot említek: 1925-ben pl. Békés megye egyetlen méhesében, körülbelül 300 méhcsalád 4 hét alatt mintegy 120 métermázsa nektárt gyűjtött össze.

— Látják lányok, — jegyezte meg erre Margit néni — mire képes sok egyén összefogó munkája, még ha a munkateljesítmény egyénenként nem is tehet ki nagyon sokat. Erre kellene gondolni azoknak, akik úgy érzik, hogy az ő csekély kis munkájuk elvész a világ hatalmas, nagy alkotásai között.

— Bizony sok embernek nem ártana a méhekhez járni iskolába, — tette hozzá a plébá-

nos úr. — Nemcsak a szorgalomnak a mintaképei ők, hanem a célszerű rendnek is. Csak meg kell nézni, milyen bámulatos az építkezésük és a be rendezésük! És még hozzá, milyen önzetlen a munkásságuk! Valósággal hősie, ahogyan az egyének feláldozzák magukat az összességért.

— A méhészet kitűnő jellemnevelő iskola. Aki megfigyeli az életüket és levonja belőle a tanulságokat, az nagy erkölcsi hasznot meríthet abból. De különben is szívet-lelket üdítő munka mindenkinek, aki szereti a természetet és nem fél a munkától.

— Vajjon sok munkát ad egy kis méhészet?

— A méhészeti egyesület által kiadott útmutató szerint egy-egy méhcsalád kezelése általában 7 órát igényel egy év folyamán. Nagyobb állománynál aránylag kevesebbet. Pl. egy 50 család os méhészetben, ha a nagyobb munkát hat hó napig, vagyis ápr.-szept-ig tartónak vesszük, egy-egy napra átlag mindössze 1 órai munka jut. A valóságban persze ez az idő nem oszlik meg ilyen egyenletesen, mert májusban és júniusban többet kell foglalkoznunk méheinkkel, viszont júliusban és augusztusban kevesebbet.

— És anyagi szempontból is érdemes vele foglalkozni? — kérdezte egyik nagyobb leány.

— Hát a tiszta haszon, a különböző évjáratok szerint különböző. Mostoha években esetleg semmi, jó években viszont jelentékeny. A kettőt egybevetve, jó kezelés mellett, családonkint átlag 10 kg mézre számíthatunk évente. S mivel ezidőszert egy jó méhcsalád beszerzése a szükséges építménnyel együtt 50—100 P, ha munka és területbért nem kell számítanunk, úgy a befektetett pénzünk 20—10⁰/₁₀₀ kamatot hoz. Persze, ahol a munka nem telik ki a máskép

úgysem értékesíthető szabadidőnkéből, ott munkabért is kell számítanunk, s akkor a haszon csökken.

— És hamar hoz tiszta hasznot?

— Aki mindjárt kezdetben be tud fektetni egy kis összeget, annak hamar. Ellenben, aki egészen kicsinyben kezd és abból akarja tovább fejleszteni, annak a hasznot eleinte a tovább fejlesztésre kell felhasználni. De hisz ez így van minden vállalkozásnál. A fő, hogy hozzáértés nélkül senkise fogjon hozzá, mert akkor nemcsak haszna nem lesz, hanem még károsodás is éri.

— És nem veszedelmes a méhekkal foglalkozni?

— Egyáltalán nem. Csak bántani kell tudni velük. Fő a nyugalom. A méhecske tulajdonképpen nagyon békességes állatka. Csak önvédelemből szúr, amikor azt hiszi, hogy bántani akarják. Aki nem kapkod ide-oda, azt ritkán szúrják meg. Persze óvakodni kell olyasmitől, ami ingerli őket. Ilyenek pl. az erős szagok. Talán el sem hiszik, pedig úgy van, hogy az erős illatszerek éppúgy felizgatják őket, mint akár az istállószag. A szeszt meg éppen nem szívelik.

— Igaz, hogy dohányzással legjobban lehet védekezni tőlük?

— A füst, a maga helyén és idején, csak ugyan elriasztja őket. De azért a méhészkedő hölgyeknek nem szükséges ám rászokni a dohányzásra! Vannak erre a célra megfelelő füstölők.

— És ha mégis megcsípi az embert egy méh? A plébános úr jóízűen kacagott:

— Ha akarja, magára zúdítok akár egy egész rajt, és mégsem csípi meg egysem. Fogadjunk!

-- Nem mernék fogadni, — felelte zavartan a kislány — mert hátha mégis megcsípnének.

— Pedig látja, én már nyertem egyszer egy ilyen fogadással száz szivart.

— Mit csinált plébános úr, hogy a méhek ne csípijenek?

— Semmit. Mert a méh sohasem csíp, hanem szúr.

Általános kacagás fogadta a tréfát, majd javított kiadásban újra elhangzott a kérdés? — No és ha megszúr egy méh?

— Az sem olyan veszedelmes. Tiszta zsebkéssel, vagy tüvel kipiszkáljuk a betört fullánkot, mint valami kis szálkát, azután bedörzsöljük a helyét szalmiákszesszel, borszesszel vagy ecettel. Ha nincs más kéznél, a tiszta víz is jó. Ha hozzáférünk, ki is szívhatjuk a szánkkaal azt a parányi mérget.

— De azt mondják, hogy megdagad a helye.

— Az igaz. De más baj azután többnyire nem is lesz belőle.

— Ó, én már hallottam olyanról is, — mondta egyik leány — akinek nemcsak a szúrás helye dagadt meg, hanem másutt is. Sőt még szívdobogást is kapott és komolyan rosszul lett.

— Igen, én is hallottam ilyesmiről, de ez elég ritkán fordul elő. Akire így hat a méhszúrás, az nem való méhésznek. Általában azonban, ha eleinte kap is az ember néhány szúrását, később úgy megszokja, hogy föl sem veszi.

— És hol lehet a méhészkedést megtanulni?

— Vannak erre külön tanfolyamok, de nagyobb méhészetekben is elfogadnak tanulókat. *Az Orsz. Magyar. Méhészeti Egyesület (Bpest, IX. Üllői-út 25.) mindenre ad felvilágosítást.* A továbbképzésre azután szakkönyveket és folyóiratokat kell olvas-

gatni. Egyébként a méhészettel foglalkozó emberek, mintha átragadna rájuk a méhek nagy önzetlensége, rendszerint készségesen segítik tanácsaikkal méhészkedő társaikat.

— Csak egyszer próbálják meg kedves hölgyeim, meglátják, ez a foglalkozás olyan sajátosan vonzó, hogy ha az ember belefogott, nem is tudja többé abbahagyni. Hölgyeknek meg éppen kellene foglalkozni méhészettel, hiszen ezt nevezzük a gazdálkodás poézisének, költészetének! Csak ez a mi Boriskánk nem tudja rászánni magát, hogy hozzáfogjon, — mondta rosszalóan a plébános úr

— Most már igazán megígérem, hogy rászánom magamat, — fogadkozott Boriska.

— Úgyis eleget fog sajnálkozni, amiért előbb nem kezdte, — tette hozzá a plébános úr. — Olyan gyümölcstermése még nem volt, mint amilyen akkor lesz, ha odatelepíti a méheket.

— Mi közülük a méheknek a gyümölcstermésehez? — kérdezte egyik vendégeány.

— Ejnye kis lányok, hát nem tudják a természetrajzból, hogy a méhecskék, mikor élelmet keresve virágról-virágra szállnak, a testükre tapadó virágport magukkal viszik más virágokra, és így elősegítik a termékenyítést? Ma már általánosan elismert tény, hogy a méh ezzel az akaratlan tevékenységével sokkal nagyobb hasznot hajt, mint a mézzel és a viasszal. Olyan vidékeken, ahol kevés a méh, a gyümölcsfák sokkal kevesebb termést hoznak. Egyik méhészeti szakkönyv leírása szerint pl. Verezegyházán azt beszélik, hogy a kommunizmus idején egyik telepről a Dunántúlra mentették a méheket. Míg a méhek távol voltak, alig volt gyümölcstermés, ellenben, mikor visszahozták őket, a barackfák roskadoztak a gyümölcsötől. Még hitelesebben mutatták ezt ki az ameri-

kai *Michiganben*, a mezőgazdasági intézetben, ahol a tüllel beborított, tehát a méhek részére hozzáférhetetlen almafaágak 2⁰/₀, a szabadon állók pedig 20⁰/₀ termést adtak. Érdekes megfigyelés volt az is, hogy Ausztráliában jó ideig semmire sem mentek a gyümölcsstermeléssel. Mert az egész földrészen nem volt méh. Mióta azonban méheket telepítettek oda, megindult az eredményes gyümölcsstermelés is. Exotikus vidékeken már teljes céltudatossággal használják fel a méheknek ezt a munkáját. Így *Ceylonban* a vanília —, *Gua-deloupe* szigetén a kávé és kakaó ültetvények közelébe vitt méhcsaládok annyira fokozták a termést, hogy ezzel olcsóbbá tették ezeket a terményeket.

— Milyen csodálatos és érdekes dolgok ezek! — bámultak a lányok.

— Mennyivel szebb ez, mint a nyelvtan, vagy a stilisztika!

— Vagy az algebra!

— Meg a geometria!

— No, no, — csillapította a tanulásellenes kitöréseket a plébános úr. — Minden tudomány szép a maga nemében, hiszen egy-egy cseppet jutat nekünk az Isten végtelen bölcsességéből. De az tagadhatatlan, hogy a természettel való foglalkozás mindenképen közelebb áll a nő egyéniségéhez, mint az elvont tudományok.

— Nem is szólva arról, — mondta most Boriska édesanyja — mennyivel jobban megférnek ezek a ház körüli foglalatosságok a feleség, anya és háziasszony hivatásával.

— És ennek a gondolatnak az általánosítása nem is volna olyan lehetetlen, mint sokan gondolják, — tette hozzá a házigazda. — Ha a kereső lányok a sok fényűző ruhaféle, költséges és ostoba

szórakozás és száz meg száz fölösleges kiadás helyett takarékoskodnának egy kicsit — különösen azok, akik az otthonukban olcsón élnek — félretehethének annyit, hogy amikor férjhezmennek, bérelhessenek valahol, a férjük hivatalától nem nagyon messze egy kertes családi házat és ott egy kis baromfitelepet, kertészetet, vagy méhészetet rendezzenek be. Előbb-utóbb úgyis általános rendszerré válik mindenütt, hogy a férjes nők elvesztik az állásukat, így legalább mégis mellékeresethez jutnának. No és mennyivel olcsóbban, szebben és egészségesebben laknának; mennyivel olcsóbb volna a megélhetésük és — ami talán szintén nem utolsó előny — mennyivel könnyebben otthonukhoz láncolhatnák a férjüket is; ők maguk pedig elkerülhetnék a városi asszonyok legáltalánosabb betegségét: az életunalmat és a hisztériát. Sőt ilyen kilátások mellett bizonyos, hogy a férfiak is könnyebben rászánnák magukat a családalapításra . . .

Beszélgetés közben bealkonyodott. Alenyugvó nap új, a délutánitól elűtő fénybe burkolta a kertet, az öntözés nyomán friss, üde illatok szálltak fel a verandára, s a béke, a nyugalom és a szépség csendes, pihentető hangulata simult a lelkekre.

— Olyan ez az egész itt, mint valami szép, nagyon szép dal, — mondta valaki. — Csupa szín, csupa ritmus, csupa zengés.

— Igen, — felelte Boriska — ilyenkor este felé csupa líra és halkszavú dal minden. Nappal azonban lüktető, lendületes, szárnyaló, erőteljes és harmónikus élet. Nos leányok, ki hajlandó megosztani velem?

Két nagyobb leány odafutott Boriskához. Hátról, a szék támláján egymásba kapcsolták a

kezüket, azután egyikük jobbról, másikuk balról súgta a fülébe:

— Mi eljönnénk. Olyan szívesen eljönnénk.

— Az ám, — mondta most Margit néni — de Boriska aligha várhat magukra még három évig.

— Ha mindjárt a nyáron munkába akartok állni, — felelte Boriska — ennek is akad megoldása. Egyikötök elvégez egy baromfitenyésztő tanfolyamot, a másiktok pedig egy méhészetit. Azután itt nálam belejöttök a külső munkákba, édesanyám mellett a háztartásba is, a plébános úr meg bizonyosan segítségünkre lesz a méhészkedésben. Majd megegyezünk valami kis tartásdíjban, viszont később, amikor már komolyan segítségemre lesztek, én fizetek nektek. Ha igazán érdekel benneteket a dolog és szívesen dolgoztok, akkor szépen elsajátíthattok mindent így is. A továbbképzésre pedig rendelkezésekre állanak a könyveim és a folyóirataim.

A kisebbek is sorra jelentették, hogy kedvet kaptak a gazdasági munkához.

— Azt hiszem, a szüleim beleegyeznek. Hiszen apa úgyis vidékre készül, ha nyugdíjba megy.

— Engem meg a nagynéném bizonyosan szívesen látna a kis gazdaságában.

— Talán számomra is akad valami elhelyezkedés — mondta reménykedve egyik is, másik is. Hiszen Margit néni éppen olyan leányokat hozott magával, akiknél megvolt a gazdasági munka értékesítésének a lehetősége.

Vidám tervezgetések közben, jókedvűen, boldogan, egy szép, munkás élet reménységével indultak azután hazafelé.

A FALU ÓRANGYALA.

Mikor Teréz, a fiatal óvónő megérkezett a faluba, összeszorult a szíve. Olyan sívár, olyan vigasztalan volt az első kép, amit a tekintete fölfogott, hogy mindjárt ködbe is borult a szeme a könnyeitől. Apró, kopott házacskákat, legtöbbször még meszelőt is régen láthatott, piciny, zárt ablakok, szemetes udvarok, csupa homok, csupa szürkeség, alig itt-ott néhány szál virág, amin a szem földerülhetett.

Ez lesz hát a jövődő otthona! Mosolygó szépsége, vidám színekre, dalos öröme vágyó lelke hirtelen őszi borongásba merült. Úgy érezte, hogy itt, ebben a környezetben elfelejt még nevetni is.

Egyelőre, míg a lakása elkészül, a tanítóéknál kapott szállást. A tanító száraz, kedvetlen ember, akit az életgond megfosztott már minden illúziójától, aki csak a létért való harcot ismeri. Nem is a jövőért, csak a mindennapi kenyérért, mától holnapig.

A tanítóné, egy sereg gyermek anyja — Teréz hamarosan meg sem tudja számlálni, hányan nyüzsögnek körülötte — agyondolgozott páriasszony, aki már-már el is felejtette, hogy lelke is van.

Teréz ellátogat a plébános úrhoz is. Derék, jó embernek látszik, de öreg már és beteges. Csöndes lemondással panaszolja vendégének, hogy ő bizony már nem sokat tehet. A lélek még kész

volna ugyan, de a test már erőtlen. És talán nem is azok közül való, akikben az apostoli buzgóság láza legyőzi a test gyöngeségét.

— Segítségére lehetnék valamiben, plébános úr? — kérdezi Teréz.

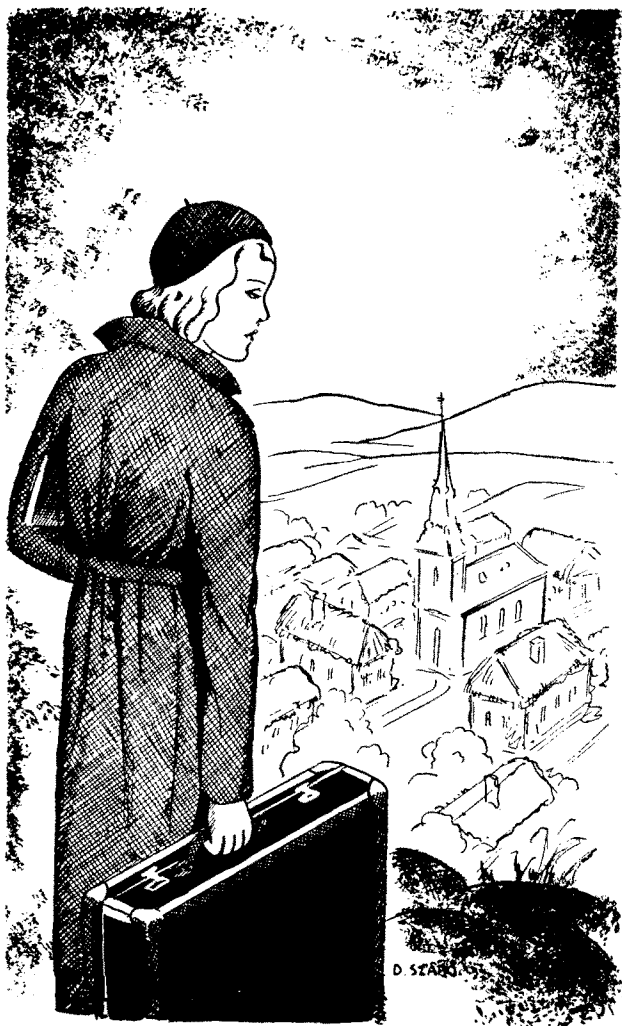
A plébános elgondolkozik. Mintha valami kis élénkség villanna meg a tekintetében. Ime, hosszú évek után itt ül előtte valaki, akit az élet még nem nyomorított agyon, nem szárított ki, akinek még életkedv és munkavágy ragyog a szemében, aki talán csakugyan tudna tenni valamit.

— Igen, bizony, — mondja lassan — tehetne valamit. Átvehetné a tanító úrtól a Szívgyárdát. Ugye ismeri? Szép dolog, jó dolog. De a tanító úr nem ér rá. Sok a gyerek. Osztatlan iskola. Még azután kántor is. És hát dolgoznia keli a maga portáján is, ha élni akar.

— Átveszem szívesen, — feleli Teréz. — Csak egy rövid kis időt kérek, hogy megismerjem valamennyire a helyi viszonyokat és a gyerekeket.

Már valamivel vidámabban megy haza. Másnap gyülekeznek a kicsinyek az új óvódában. Kicsit bizalmatlanul közelednek felé. A tanító úrról úgy tudják, hogy szigorú. Jaj, hátha ez a néni is az! Úgy pislognak rá félszeggel, mint a gyanakvó, félénk kis galambok, hogy veszedelem esetén azonnal szétrebbenhessenek. Az egészen picinyek közül néhányan mégis odamerészkednek hozzá és piszkos kis kezükkel megsímogatják a szép ruháját. Persze nem olyan szép az a ruha, mint amilyennek ők látják. Egészen egyszerű, de rendes és tiszta, s valami mégis megfogja rajta a kicsinyek szemét. A piszkos, elnyűtt rongyokhoz szokott szemnek valósággal ünnepi disz.

Teréz sorra kérdezi a nevüket. Egyikük

tudja, másikkuk nem. Akad olyan is, amelyik ellenségesen összeszorítja kicsi száját és meg nem szólalna a viláért sem. És olyan gondozatlanok majdnem mindannyian. Pedig ma bizonyosan rendbehozták őket valamennyire, az óvónéni tiszteletére.

Teréznek eszébe jutnak a gyakorló óvoda rendes kis apróságai. Egy pillanatra irigyen gondol a városi óvónőkre. De aztán mindjárt emlékezetébe idézi a kültelket. Ott talán még rosszabb. És a társnői közül hányan nem kaptak állást egyáltalán. Ő, ez a legrosszabb.

Eltelik egy hét . . . két hét. A picinyek már nagyon-nagyon szeretik az óvónénit. Szomjas lélekkel lesik ajkáról a szót, főként a mesét. És milyen szép játékokat tud! Lassankint megtisztulnak a kezecskék, sőt még a körmök is, mert ahhoz a sok szép munkához, ami az óvóban folyik, csak tiszta kézzel szabad nyúlni. Pereg már a szó is az ajkukról. S micsodá gyönyörűség, mikor az első kis dal is felhangzik!

Az iskolás gyerekek kíváncsian be-benéznek az óvó ablakán. Olyan a tekintetük, mintha kicsit irigyelnék az óvódásokat. Mikor aztán Teréz először gyűjti maga köré a Szívgyárdát, nem kell már félni, hogy valaki elmarad. Az ő számukra is van az óvónéninek meséje. A kis Jézusról annyi szépet tud mondani. Az ő zengő, kedves szaván keresztül olyan könnyűekké válnak a bibliai történetek. A plébános úrnak játék lett a hitoktatás. A kis önkéntes hitoktatónő olyan szépen előkészíti a gyermekeket, hogy neki már majdnem csak a kérdezgetés, a buzdítás és a dicséret marad.

Teréznek pedig már nem kell félnie, hogy elfelejt nevetni. Nincs nap, amelyik meg ne hozná a maga eredeti gyermekhumorát. Sokszor már

arra gondol, hogy összeszedi a sok bájosan naiv feleletet, amely minden humoros volta mellett is azt bizonyítja, hogy a munkája nem hiábavaló, a kis nebulók megértették a hallottakat.

Amikor pl. elmondja nekik Ábrahám áldozatát, s a kicsinyek tágranyílt szemmel csodálkoznak, mennyire szerethette ez a bácsi a jó Istent, hogy még az egyetlen pulyácskáját is — ahogy azon a környéken a gyereket nevezik — kész volt föláldozni neki. S mikor vége a történetnek és az óvónéni megkérdezi, hogyan is kell hát szeretni a jó Istent? — milyen szent meggyőződéssel feleli a kérdezett, hogy „még a lekváros kenyérnél is jobban!” Mert, hogy ennél jobbat már igazán nem lehet elgondolni! . . .

Vagy, amikor arról hallanak, hogy Magdolna szagos „piros vízzel” locsolta be az Úr Jézus lábait — értve a piros vizen az illatos keneteket — utána megállapítják, hogy azóta van húsvéti locsolás . . .

És milyen élénk képzelettel rajzolja meg magának a XX. század falujának apró népe a pümkösd történetét, mikor erős szélzúgás közepette leszállt a Szentlélek! — Igen — mesélik — az apostolok nagy zúgást hallottak és azt hitték, hogy egy repülőgép, pedig nem az volt, hanem egy galamb, és ez a galamb a Szentlélek volt . . .

Teréz úgy találja, hogy ezek az ő Szívágárdistái a világ legokosabb gyerekei.

Hogy tudják a tízparancsolatot is! Mennyire értik, hogy miről van szó, mi a lényeges. Hogy nem szabad káromkodni, hogy vasárnap misét kell hallgatni, hogy senkit sem szabad bántani, hogy még egy gombot sem szabad mástól elvenni és így tovább. Persze imádkozni is tudnak. Nemcsak tudnak, de szeretnek is. Sőt megtanítják a

nagyokat is. Teréz szépen megkéri a szülőket, meg a nagyobb testvéreket, hogy segítsenek neki egy kicsit és kérdezzék ki otthon a gyerekeket. Így fonódik lassan eleven láncba az egész falu. A nagyok a kicsinyek kezét fogva, ezek viszont az óvónéni kezébe kapaszkodva.

És megindul a munka is. A Szívgyárda fákat ültet. A legények nem merik kidönteni, mint ahogy a régi ültetésekkel tették. Nem merik, mert ellenük zúdulna az egész falu. A Szívgyárda fáit nem szabad bántani! A lányok a Szívgyárda zász-laján dolgoznak. Valahogyan áll már a kezükben a kötő-, horgoló- és varrótü is. A fiúk meg apró kosárhátakat fonnak. Minden házba jut belőlük egynéhány. Aztán megindul a versengés, hogy a kosarakba ültetett virágok közül kié a legszebb?

A házak lassankint nagy tisztogatáson mennek át. Kívül is, belül is. Rendesebbek már az udvarok is. Fiúk, lányok buzgón söpörgetik, hogy ha arra jár az óvónéni, megdícsérje őket. Rongyos ruhát sem igen látni már. Szép rendes folatok takarják a hiányosságokat.

Vasárnap, a templomban a gyerekek vezetik az éneket. Az öregek kezdetben csak hallgatták őket, de hovatovább maguk is velük énekelnek. Húsvétkor a plébános úrnak segítséget kell kérnie, mert egyedül nem győzi a gyóntatást. A Szívgyárdistákat havonta egyszer szépen elintézi. Mintha új erő szállt volna az öregúrba is.

A tanító úrról sem tudta azelőtt a falu népe, hogy voltaképen jó ember ő is és törődik velük. De most, hogy Teréz biztatására érintkezésbe lépett a Népművelő Bizottsággal és vasárnaponként vetített-képes előadásokat tart nekik, nagyon megbecsülik őt is.

A falu kevésszámú intelligenciája is bele-

kapcsolódik lassankint a kis óvónő munkájába. Karácsonykor már nincs olyan viskó a faluban, ahova egy kis hasznos és örömet szerző ajándékot ne küldene, jó emberek útján, a kis Jézus. Majd megalakul nagyobb leányok számára egy leánykör is. Sőt tervbe vették már az anyák összegyűjtését is egy-egy hasznos, tanulságos beszélgetésre. A plébános úr meg néhány napos miszsiót tervez.

Persze, nem megy minden olyan simán, ahogyan elgondolják. Itt-ott egy kis zökkenő mutatkozik. A különböző hajlandóságú emberek sem tudnak minden súrlódás nélkül egymáshoz simulni. De ez mind hozzátartozik a munkához és előbb-utóbb elsimul. Amint érezhetővé válik a munkájuk eredménye, az örömben ismét egybeforrnak valamennyien és elfelejtik a közbeeső apró kellemetlenségeket.

Nyáron, mikor Terézt meglátogatják a hozzátartozói, hogy néhány hetet együtt töltsenek vele, elbámulnak a tiszta, kedves, virágos falu és barátságos népe láttára.

— Milyen kedves szép kis hely, — mondogatják, — Ugye jól érzed itt magad?

És Teréz hálás tekintetet vet az égre:

— Kedves, szép kis hely, — mondja ő is és hozzá teszi: — Nagyon boldog vagyok.

HOL A HIBA?

A zászlókkal, virágokkal és pálmákkal disztett teremben színelőadásra készültek a leányegyesület tagjai. Emmy, a csoportvezetőjük, ideoda futkosott, tett-vett, igazított, rendelkezett és ami fő: izgult.

Hogyne! Hiszen itt lesznek majdnem összes ismerősei. A lányok közül is, akikkel együtt végezte a tanítónőképzőt, többen megígérték, hogy eljönnek. Sőt előkelőségeket is vár. Amióta elvállalta ennek a leánycsoportnak a vezetését, most lép velük először a nyilvánosság elé. Úgy érzi magát, mintha, vizsga előtt állana. Ami érthető is mert bizonyos, hogy alapos kritika tárgyává teszik az előadást, ami végeredményben az ő sikerét vagy szégyenét jelenti.

Egészen komolyan sok dolga volt. De azért szó, ami szó, fontoskodott is egy kicsit. Hadd lássák, micsoda rengeteg munkát végez. Még pedig önzetlenül, csupán csak lelkesülésből, az ifjúság nevelése céljából.

— Szervusz, szervusz! — intett ide is, oda is, a lassankint gyülekező barátnőknek.

— Bocsánat, sietek, azt sem tudom, hol a fejem, — vetette oda egy ismerős hölgynek.

— Aki maga nincs benne, — magyarázta sietve egy úrnak — az nem is sejti, milyen óriási munka egy ilyen rendezés.

A vendégek elismerően bólogattak. — Igazán szép — mondogatták — mikor egy intelli-

gens fiatal leány így a közjónak szenteli szabadidejét.

Aztán megkezdődött az előadás. Úgy ment minden, mint a karikacsapás. A hallgatóság szinte elfelejtette, hogy műkedvelő előadáson van.

— Hiszen ezek kész színésznők!

— Milyen pompás díszletek! Mennyi utánjárásba kerülhetett mindez!

— Mennyi temperamentum van ezekben a leányokban! És még csak lámpalázuk sincsen.

— A görlok sem táncolnak különben.

Erzsi, aki Mártával együtt ott ült a nézők között, hallotta ezt az utolsó megjegyzést és oda-súgta szomszédjának:

— Félek, hogy nagyon is „görll“-ösen táncolnak.

— Én ugyan még nem sok görll-produkciót láttam — súgta vissza Márta, — de azt hiszem, igazad van. Enyhén szólva, operett stílusban játszanak.

Egészen halkan beszéltek ugyan, de Erzsi bátyja, aki közvetlenül mögöttük ült és hozzájuk hajolt, meghallotta.

— Nagyon enyhén szólva! — súgta oda a lányoknak. — Bátran nevezhetik valamivel alacsonyabbrendű műfaj stílusának is. Nézzék csak ezeket a kacér mozdulatokat! Meg aztán ez az ének és ezek az öltözetek!

— Legnagyobb baj, — folytatta Márta — hogy rosszul választották meg az előadás műsorát. Nem fiatal leányoknak való az egész. Hogy lehet, hogy Emmy ezt nem vette észre? Legalább valami irodalmi szempontból értékes szám került volna bele.

— Mennyi fáradság, — tette hozzá Erzsi

és teljesen hiábavaló. Inkább árt a leányoknak, mint használ.

Elhallgattak. Új műsorszám következett. Márta elgondolkozva mondta később:

— Talán jó volna beszélni Emmyvel. Hiszen őszinte jó szándékkal dolgozik és azt hiszem elfogadná a jóakarató megjegyzéseinket.

— Összejöhetnénk egyszer nálad — vélte Erzsí — és akkor nyugodtan beszélgethetnénk vele a dologról.

— Igazad van, — helyeselte Márta a gondolatot. — Meghívok még néhány leányt. Hadd szóljanak a dologhoz többen is.

Ebben a pillanatban tapsvihar zúgott föl. Egy hét-nyolc év körüli kislány énekét és táncát tapsolták meg. A leányka, az egyik szereplő hűgocskája, színészi hajlongásokkal köszönte meg az ünneplést, festett arcocskáján öntelt mosolygás ült, s kicsiny kezével csókokat hintett a hallgatóság felé. Majd megismételte az énekét és táncot. Kellemes gyermekhangocskája meg-megcsuklott kissé, a hangterjedelmét erősen túllépő dal éneklése közben; a szöveget betanult, finom kis mozdulatokkal kísértte, s minden versszak után rövid táncot lejtett. Hajlékony gyermekteste érzékies, kígyómozdulatokat végzett, s csupasz lábai időnkint magasra lendültek. A hallgatóság egy része nem tudott betelni ezzel a számmal. Hogy milyen édes, milyen drága ez a csöppség! Igazán érdemes kiképeztetni!

Márta és Erzsí összenéztek. Nem szóltak semmit. De a szemükben sajnálkozó szomorúság ült.

Az előadás végén a rendezőt hívták. Emmy vonakodott előjönni. Örült a sikernek, büszke is volt rá, de egészen őszintén nem kívánta ünne-

peltetni magát. Úgy hozták végre elő a leányai, majdnem a levegőbe emelve.

Aztán a szereplők is elvegyültek a közönség közé. Erzsí Mártával figyelte őket. A viselkedésüket, a beszélgetésüket.

És végül, hazamenet, egy mondatba foglalták össze a tapasztalataikat:

— Hiányzik a lélek!

MODERN APOSTOLKODÁS.

Néhány nappal később élénk leánytársaság ült együtt Mártáéknál.

A műkedvelő előadásról beszélgettek. Emmy nem győzött csodálkozni a megbotránkozáson.

— De hát végre is, — védekezett — ez az egyesület nem óvoda. 16—18 éves leányok a tagjai, hát nem szórakoztathatom őket gyerekdolgokkal! Ők a moziban külön dolgokat is látnak. Kinevetnének, ha valami tanulságos iskolai darabot akarnék betaníttatni velük. Hiszen az ilyen előadásnak egyszerűen csak szórakoztatás a célja, semmi más. Amíg az egyesületben vannak, addig nincsenek rossz helyen. Negatív eredmény, az igaz, de már ez is sokat jelent. No nem igaz?

— Sajnos, semmit sem jelent, — mondta rá Erzsi. — Mártával figyeltük előadás után a beszélgetésüket. Nagy részük a siker örömére mulatni készült. Tárgyalásokat folytattak fiatalemberekkel, hogy hová menjenek. Ki mozi, ki kávéház, ki tánc mellett döntött. Olyan helyeket emlegettek, ahová még idősebb leányokat se szívesen engednék el. No és a beszélgetések hangja sem volt éppen valami épületes. Mit jelent hát az a néhány óra, amit az egyesületben töltenek, ha izlésüket, erkölcsi felfogásukat, sőt még külső viselkedésüket sem változtatja meg? Hol van itt az eredmény?

Emmy méltatlankodva kiáltott fel:

— De hát minderről én nem tudtam! Látjátok, így érdemes dolgozni! Mennyi időt és fárads-

ságot pazaroltam rájuk és íme, mi az eredmény! Így aztán nem csodálom, hogy annyi embernek elmegy a kedve a szociális munkától.

— Emmykém — szólt rá csillapítóan Márta — nem szabad így felfognod a dolgot. A munka, amit vállaltál, szép és érdemes. De a módján változtatnod kell. Embereket javítani, nemesíteni, csak belülről kifelé lehet, nem pedig kívülről befelé.

— Hogy érted ezt? — kérdezte Emmy.

— Én sejtem, mit akar Márta mondani, — szólt közbe Judit. — A tavalyi lelkigyakorlatunkon az volt a vezető gondolat, hogy nekünk magunknak kell előbb lelki emberekké válnunk, ha másokat azzá akarunk tenni. Mit ér, ha a kezünket fogó gyermek szépen illedelmesen sétál, amíg velünk van, de amint magára marad, könnyelműen, gondtalanul rohan a szakadék, vagy más veszedelem felé? Ha meg akarjuk őt óvni, mindenekelőtt magunknak kell ismernünk a veszedelmeket és tudnunk kell, meggyőződéses biztonsággal kell tudnunk, hogyan lehet elkerülni azokat és melyik a biztos, veszélytelen út.

— Csak nem azt akarod ezzel mondani — kérdezte kissé sértődötten Emmy — hogy én magam sem vagyok tisztában azzal, mi a jó és mi a rossz?

— A legtágabb értelemben véve bizonyára megkülönbözteted a jót és a rosszat — felelte Judit — de a részleteiben már nem egészen. Bizonyosra veszem pl. hogy a kifejezetten erkölcstelen színdarabot, táncot, vagy éneket felismernéd. De lám, a leányaid kezébe adott darabban már nem vetted észre a sorok közé rejtett veszedelmes alapgondolatot, s az előadás külső formáját illetőleg nem gondoltál arra, hogy amikor az alacsony erkölcsi színvonalú színpadok külsőségeit átveszed,

azzal hallgatólagosan helyesnek ismered el azokat. Hogy történhetett ez? Úgy, hogy te magad csakugyan nem találsz bennük semmi helytelent. Csak természetes, hogy nem nevelheded a leányaidat érzékenyebb erkölcsi felfogásra, mint amilyen a magadé. Ne vedd rossz néven ezt a szigorúan hangzó megállapítást, hiszen szeretettel, megértően akarunk egymással beszélgetni, azért, hogy a jó, amit tenni akarunk, csakugyan jó legyen.

— Igen, — vette most át a szót Erzsi — beszélünk kell ezekről a dolgokról, hiszen nagy horderejű, messzeható, világnézeti kérdésekről van szó. Engedd meg hát, hogy szóvá tegyem azt a kis gyermekszereplőt is.

Emmy meglepetten kiáltott föl:

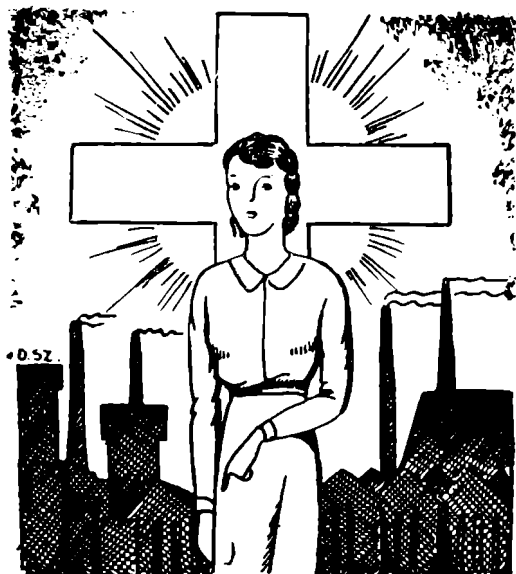
— Még abban is volt valami kivetni való?

— Nem abban nem volt hiba, *amit* előadott, — felelte Erzsi — hanem abban, *ahogyan* előadta, főképen pedig abban, hogy . . . *gyermek* adta elő. Már maga a nyilvános szereplés is sok rosszat von maga után. Hiúságot, tetszésvágyat, önteltséget, a külsőségek túlbecsülését, a jövőt illető vágyak túlméretezését, szóval csupa olyasmit, ami megmérgezi még a felnőttek lelkét is, hát még a gyermekét. De talán még ennél is nagyobb baj, hogy kicsiny korától fogva megszokja, sőt természetesnek találja azt a viselkedést és azt a hangot, amit, majd ha felnő, az erkölcsi érzéke fogyatékoságának kell tekintenünk.

— Be kell ismernem, — vallotta be Emmy — hogy én eddig bizony nem ilyen szemmel néztem az ilyesmit. Úgy érzem, hogy igazatok van. De nem gondoljátok, hogy ha én most egyszerre csupa szent dologgal közeledem a leányaimhoz, rövidesen faképnél hagynak?

— Semmiesetre sem szabad ajtóstól berohan-

nod a házba. És nem is külsőségekkel kell kezdened. Magadnak kell előbb elmélyedned kissé, s komoly, értékes tanulmányokat végezned. Közben pedig az életedet is hozzá kell idomítanod a finomuló, tökéletesedő élettelfogásodhoz, hogy azután abból adhass cseppenként a leányaidnak.

— Nem egészen értem, hogy csináljam ezt?

— Hát tegyük fel, kezd el ott, hogy végy részt egy háromnapos, zárt lelkigyakorlaton. Valószínű, hogy amikor onnan visszatérsz, némi változtatást eszközölsz a mindennapi életedben. Pl. minden megerőltetés nélkül, szívesen elfogod végezni a reggeli és esti imádat, eljársz, ha lehet vasárnapokon kívül is szentmisére, rendszeresen és gyak-

rabban járulsz a szentségekhez, érdeklődéssel fogsz hallgatni a lelkiéletben előbbre vivő előadásokat és szívesen olvasol ilyen könyveket. Aztán kiválasztasz a leányaid közül néhány fogékonyabb lelket, s azokkal otthon külön foglalkozol. Abból adsz nekik apránként, amit magad a lelkedbe fogadtál. Tudod, úgy észrevétlenül, lassan, apró részekre bontva és hozzájuk mérve. Ez a néhány leány lesz azután a csoportod szíve. Velük és általuk lassankint meghódítod elveidnek a többit is. Ha egykettő elmarad ezért, ne bánd. Sőt a határozottan rossz példaadót magad távolítsd el. Közben, szórakoztatásul felfedezteted velük a tiszta vidámságot. Megtanítod őket újra játszani. Énekelsz velük. Tavasszal kirándultok. De a szórakozásokba is igyekszel lelket önteni. Mire még egyszer színlelőadást rendeztek, már ők fogják kérni, hogy tartalmasabb, értékesebb darabot adj nekik. Jövő húsvétra pedig talán már lelkigyakorlatokkal és közös szentáldozással koronázzátok meg az évi munkátokat. És azután, ahogy te magad haladsz tovább, úgy haladnak majd, veled lépést tartva a leányaid is.

— Úgy szeretnék én is valami komolyan hasznos szociális munkában részt venni. De, hogy tudjam, vajjon hol volna szükség a munkámra? — kérdezte Adél. — A délutánjaim mindig szabadok. Ajánljatok valamit!

— No ez igazán nem nehéz. Hiszen munka van bőven. Csak az önzetlen munkaerő kevés, — mondta Márta. — És ez a munka most már nem olyan szétszórt ide-oda kapkodás, mint volt valamikor, hanem céltudatosan szervezett. A Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetsége a hozzá csatlakozott egyesületek keretében, a szociális és karitatív munkák legkülönbözőbb formáit műveli. Az egész országban meginduló Katho-

likus Akció pedig a maga még tágabb keretében, minden ilyen irányú munkát magában foglal. Tehát akár az említett Nőszövetségnél, akár a saját Egyházközségednél ajánlod fel a munkádat, biztos lehetsz, hogy hálás örömmel fogadnak. Ott van mindjárt a szegénygondozással járó környezettanulmány, a szegénykataszter összeállítás, munkaalkalmak szerzése, egyházközségi szeretetotthonok fölállítás és ellátása, valamint az ezekkel járó sok irodai munka. A Nőszövetség szokott a főváros melegedő helyiségeiben és népkonyháiban ismeretterjesztő előadásokat is tartani, ami szintén intelligens nőknek való munka. Azután csoportvezetésre alkalmas intelligens leányok kelesüléteibe, a cselédkörökbe, a munkásleányok egyesületeibe, valamint a különböző leánykörökbe és leányklubokba is. A Szívgyárdákat sem képesek mind ellátni az állásban lévő tanítók és tanítónők, hiszen őket maga az iskolai munka is eléggé igénybe veszi. Mennyi képzett nő, főként tanítónő található továbbá gyönyörű missziót a gyermekbírósnál, a fogházmisszióknál és a pályaudvari misszióknál! De ki tudná elsorolni ennek a hatalmas munkaterületnek minden kis részecskéjét! Ahogy nincs határa az emberi nyomorúságoknak, a testi és lelki szükségleteknek, úgy nem lehet kimeríteni a munka sokféleségét sem.

— Csak azt ne gondoljátok, hogy a már meglévő képzettségtek, még ha egyetemi diploma is az, elég előkészület erre a munkára. A modern szociális és karitatív munka ma már nem csupán abból áll, hogy pénzt és egyebet gyűjtünk, s azt kiosztjuk azok között, akik kérik, hanem ma úgy küzdünk a szegénység, a betegség és a bűnözés ellen, hogy elsősorban az okait igyekszünk megszüntetni. Ehhez pedig ezeknek az okoknak, va-

lamint a megelőzés lehetőségeinek az ismerete, vagyis szociológiai tudás szükséges. Erre a hivatásra alaposan készülni kell. Ha figyelemmel kíséritek a kath. újságokat, azokból mindig tájékozódhattok, hol, mikor, milyen tanfolyamokat és előadásokat tartanak erre a célra.

— Annyi bizonyos, hogy aki fel akarja használni a köz javára a szabad idejét, annak akad munkája elég. Csak az nem dolgozik, aki nem akar.

— Igen, — szól most közbe Ilonka — ingyenes munkaerők számára van munka bőven. De vajjon olyan szociális munka nincsen, amiért fizetést is kaphat az, aki rászorul? Ne értsetek félre! Én nem csupán csak megélhetést keresnék ebben a munkában. Én lelkesen, odaadással, magáért az ügyért szeretnék dolgozni, de ezt csak akkor tehetem, ha megélhetéshez is juttat. Mert egyéb megélhetési forrásom nincs. És nem élhetek mindig a szüleim nyakán, hiszen inkább nekem kellene őket segítenem!

— Hogyne, vannak ezen a téren fizetési munkák is, — felelte Judit. Az egyházközségi szegénygondozást sem győzik az önkéntes, ingyenes munkaerők. Aztán fizetést kapnak pl. a hitoktatók is, akik az Angolkisasszonyok Ward Mária kollégiumában kapják kétéves kiképzésüket, továbbá az iskolanővérek, a Stefánia Szövetség egészségügyi gondozónői, valamint a Vörös kereszt intézményeiben működők is. Mindenesetre eszményi volna, ha ezekben az állásokban nem csupán a megélhetésért dolgozó hivatalnokok, hanem kizáróan csak hivatásos, apostoli lelkületű nők dolgozhatnának. De sajnos, amint fizetési állásról van szó, bajos eldönteni a lelki hivatottság kérdését. Ezekért az állásokért éppolyan protek-

ciós küzdelem folyik, mint bármilyen más állásért. Utánajárni és a hozzájuk való képzettséget megszerezni azonban mindenesetre érdemes. De akinek nincs állása, az is vállalhat a várakozás ideje alatt valami ilyen munkát, ha ingyenesen is, egyrészt magáért az ügyért, de saját érdekében is. Sohasem férkőzik olyan könnyen a kétségbeesés ahhoz, aki dolgozik, mint ahhoz, aki ölbetett kézzel vár. És sohasem lehet tudni, nem hoz-e útjába az ingyenes munka előbb-utóbb valami lehetőséget a kereső munkához is.

A kérdéshez a beszélgetés során már mindenki hozzászólt, csak Ágnes ült egész idő alatt elgondolkozva, szótlanul.

— Hát te min gondolkozol? — fordult hozzá Márta. — Még a szavadat se hallottuk.

Ágnes fölemelte a fejét:

— Nagyon érdekes volt így csöndesen hallgatni benneteket. Titokban egy régi, nagy kérdésemre vártam tőletek feleletet. De mégsem kaptam meg az igazit.

— Beszélj! Hiszen magunk közt vagyunk. Hátha mégis segítségére lehetünk! — Biztatták a lányok.

Ágnes körülnézett. Szeme őszinte, érdeklődő tekintetekkel találkozott.

— Jó — mondta — hiszen a probléma nem is csupán az enyém. Bizonyosan mások is éreznek úgy, mint én. Már évek óta él bennem a vágy, hogy teljesen a szociális apostolkodásnak szenteljem az életemet. Ugyanakkor a vallásos életemet is szeretném jobban elmélyíteni. A teljesen zárt apáca életre nem érzek hajlandóságot, viszont, ha kint maradok a világban, a kenyérkereset és maga az egész világi élet elvon attól, amire voltaképen vágyom. Mintha két part

közt állanék. Az egyik a százarcú munka külső világába, a másik a vallásos elmélyülés belső világába hív. És én nem tudom, melyik hívásnak engedjek.

— De Ágnes! — kiáltotta Judit — Hiszen a te kérdésed nem kérdés ma már! Vannak testvérületek, ahol a kettő teljesen egybeolvad. Lehetséges volna, hogy te ne ismernéd a Szociális Missziótársulatot, a Jézus Szíve Néplányait, a Szociális Testvéreket és a többi hasonló alakulatot?

— Munkaterületük magában foglalja a társadalom legfontosabb testi és lelki szükségleteit. Programjukban szerepel a szociális és karitatív munkák minden neme. Laikus apostolkodásuk kiterjed a gyermekekre, az ifjúságra és a felnőttekre, még pedig a művelt társadalmi osztályokban épűgy, mint a nép körében. Részt vesznek a katolikus mozgalmakban és a közéleti tevékenységben. Foglalkoznak a sajtóval is. Tanfolyamaikon és előadásaik útján pedig kiképzést adnak a szociális munkákhoz.

— Maga a munka, bizonyos szempontok előtérbe helyezésével némiképen megoszlik és elkülönül ugyan a különböző alakulatokban, de a céljuk, a törekvésük ugyanaz: önmaguk megszentelődése, továbbá a lelkek örök üdvösségének és amennyire lehetséges, a földi boldogulásnak előmozdítása is. Mindegyiknek vannak közösségben élő, fogadalommal, vagy hűségesküvel lekötött beltágjai, valamint a világban élő kültágjai, s nincs az élethehetőségeknek olyan területe, melyhez e belső egységben összeforrt külső kettősségük segítségével hozzá ne férközhetnének.

— Mondd Ágnes, nem ez az, amit keresel? A modern kor hozta létre ezeket a társulatokat.

Az a kor, melynek fiai közül sokan nem talál-
nak el maguktól a zárdák Istent őrző és kisu-
gárzó közelébe; az a kor, melynek a társadal-
mába el kell menni, látszólag szinte bele kell ve-
gyülni az apostoloknak, ha azt akarják, hogy a „jó
hir” az Evangélium eljusson hozzá. A mai kor ter-
melte ki az olyan lelkeket is, aminő te vagy, s
akikről b. e. Prohászka püspök azt mondta, hogy
bennük „a modern élet sokfélesége áll szemben
az egy gondolat és egy érzés uniformitásával.”
Az Egyház pedig, mely mindig az élet útőerén tartja
a kezét, felismerte ezeknek a tökéletesebb élet
vágyával telített, de mégis kifelé nyúló lelkeknek
és intézményeknek a korszerűségét, sőt szüksé-
gességét, s áldásával kíséri munkájukat. Több
ilyen társaság van már nálunk is, de a műveltebb,
s főképen erősebben és tudatosabban katolikus
nyugat igen sok ilyen alakulattal bír.

— De hiszen ez a gondolat nem is új, —
tette hozzá Márta. — Az első keresztények diako-
nissza intézménye, az akkori idők szükségletei-
hez mértén, lényegében ugyanez volt. Szent Pál
nem egyszer tesz említést leveleiben azokról az
asszonyokról, akik mindig segítségre készen álla-
nak az alakuló Egyház mellett.

— Csakugyan érthetetlen, — mondta Ágnes
— hogy erre nem is gondoltam. Én is hallottam
ezekről a társaságokról, de közelebbről sohasem
érdeklődtem irántuk és eszembe sem jutott, hogy
talán éppen ez az élet az, amire vágyom. Mennyi
időt elvesztegettem így.

— Ki tudja, mi volt Isten terve a tétová-
zásnak és tanácstalanságnak ezzel az idejével, —
mondta Márta. — Talán arra kellett ez az idő,
hogy lélekben megerősödj és a hivatás határo-
zottan kialakuljon benned. Mert ne felejtse el,

hogyan az ilyen Istennek szentelt, de künn a világban dolgozó élet nagy, igen nagy erkölcsi biztonságot, lelki egyensúlyt és kemény önfegyelmézést kíván. A legveszedelmesebb kísértő, az alkalom, állandóan ott leselkedik körülötte. Nemcsak a tisztaságát támadja meg, hanem talán még sokkal könnyebben az alázatosságát. Hiszen olyan könnyen fejébe száll az embernek a munka sikere. Saját tehetségének a felismeréséből akárhányszor nem Isten iránt való hála, hanem elégedetlenség és a világban való érvényesülés vágya fakad. Pedig az apostoli munka lelkületének olyannak kell lennie, mint a magnak, melyről Krisztus azt mondja: „hacsak a gabonaszem a földbe nem esik és meg nem hal, maga marad, ha pedig meghal, sok gyümölcsöt hoz” (Ján. 12, 24—25.)

— És mit gondoltok, — kérdezte Ágnes elgondolkozva — melyik Társaság volna leginkább nekem való?

— Ezt magadnak kell eldöntened. Érdeklődj utánuk, ismerd meg őket, s azután vess számot magaddal és válassz. Ha Isten csakugyan erre az életre hívott, segítségedre lesz a választásban is.

— Hát a hivatás mégis valami egészen sajátos dolog lehet, — mondta Emmy, aki már jó ideje szótlánul hallgatta a beszélgetést. — Én, — legalább egyelőre, — nem érzek semmi ilyesmit. De dolgozni, azt igenis akarok, és az elmélyülést, az „apostolkodás lelkét,” igyekszem megszerezni magamnak én is.

AKIK A LEGJOBB RÉSZT VÁLASZTOTTÁK . . .

Erzsi elgondolkozva, magába mélyedve ment haza Mártáéktól. Agyában még mindig zsongtak a délután folyamán elhangzott szavak. Különösen a beszélgetés utolsó része foglalkoztatta. Az a bizonyos kettős élet, mely olyan szépen megfér együtt. Mária és Márta egymást átölelve, egymással szorosan egybefonódva. Ez csak jó eredményre vezethet. Mert, ha Márta egyedül dolgozik, ezerfelé húzza az élet. Hiszen annyi a szükség mindenfelé és ő úgy szeretne valamennyin segíteni! Előbb-utóbb kapkodni kezd, egyszerre ebbe is, abba is belefog, lelke szétszóródik a sokféleség között, gondolatai összekuszálódnak, hajszott, türelmetlen, ideges lesz, a kezében tartott sok szálból itt is, ott is kicsúszik egy, ő utána kap, de közben kiejti a többbit is és mire újra fölveszi, összegubancolódott az egész. De ha Mária mellette van, lefogja a kapkodó kezét. — Ne sokat egyszerre! — súgja neki. — És a keveset sem egyedül! Fogj meg egy szálat, azt tartsd erősen, de közben nézz föl az égre és kérj segítséget. Ne félj, hogy amíg föl nézel, meglazul az ujjaid szorítása. Azt a szálat, a kezeddal együtt, egy erős, mindenható kéz tartja addig.

— Olyan szép ez így, — gondolja Erzsi. — Visszagondol néhány év előtti életére. Mikor még egyedül, Mária nélkül dolgozott. Sőt, ha jól meggondolja, még Márta lelkülete se volt meg

benne, hiszen sohasem jutott eszébe segítségért az Úrhoz fordulni!

— És most? Különös. Sokszor úgy érzi, hogy már ezt a mai életét is kevesli. Vajjon nem ott volna-e az ő helye is, valamelyik szociális munkát végző testvérületben? . . .

Útközben betér egy templomba. Rajta kívül alig néhányan vannak odabent. Előre megy és letérdel a szentélyrácshoz. Nem imádkozik szavakkal. Még gondolatokkal is alig. Csak nézi a tabernákulum ajtaját. Odabent, a kis ajtócska mögött valaki él. Valaki! Milyen jó itt a közelében. Az érzésének nem is lehet nevet adni. A bethániai Mária érezhetett ilyesmit az Úr lábainál. Milyen jó volna mindig itt maradni. Mindig! . . . Vajjon lehetetlen volna ez? . . .

Erzsi hirtelen visszadöbben. Most először érintette a lelkét a szemlélődő élet gondolata. De — milyen furcsa! — ez a gondolat mégsem új. Ilyen határozottan még nem öltött ugyan benne formát soha, de mintha mégis . . . igen . . . mintha már hónapok óta élne benne. Valahogyan a tudata alatt. Nem, nem új. Csak most jött fel a mélyből.

Ráborul a rácsra és most már szavakkal imádkozik: Uram, adj világosságot!

Hirtelen zajra eszmél. Az egyházfi csörgeti a kulcsokat. Későre jár az idő. Be akarja zárni a templom kapuját.

Erzsi feláll. Még egyszer az oltárra pillant és valami hirtelen jött, szokatlan, sőt talán kissé merész közvetlenséggel ezt suttozja:

— A viszontlátásra!

Aztán hazaindul. Olyan csodálatosan könnyű és vidám a szíve . . .

Elmúlik néhány hónap.

Egyik este, egy zárt lelkigyakorlat után, Erzsi lefogja édesanyja kezét, mikor az villanyt akar gyújtani.

— Még ne, anyuskám, szeretnék egy kicsit beszélgetni veled.

Aztán leülnek egymás mellé és Erzsi kiönti a szívét. Az anyja szinte szavát veszti megdöbbenésében.

— Te?! Erzsi?! Belépnél apácának? De hát miért, az Istenért, miért? — robban ki belőle a kétségbeesés.

— Miért? Hiszen az imént mondtam el anyuskám!

De az anyja nem érti:

— Hogy nem volna rá semmi okod? Nem, az nem lehet. Nincs valami titkos bánatod? Talán az egyedülléttől félsz? De hiszen az öregség még nagyon messze van tőled! És az a fiatal tanár komoly szándékkal jár ide. Neked még nem szólt? Vagy mást szeretsz?

— Nem szeretek senki mást, de az ő felesége sem leszek. Becsülöm, sőt szeretem is, mint jó barátomat. Nem találok benne semmi kivetni valót. De én senkinek sem akarok a felesége lenni. Sokáig nem tudtam, mi tart vissza, de most már tudom: engem az Isten hív.

— Erzsi, kisleányom, mi történt veled? Jó állásod van, csinos vagy, egészséges vagy, fiatal vagy, miért akarsz eltemetkezni?

— Eltemetkezni? Milyen furcsák vagytok! Mikor Gabi unokahúgomat az ura abba a világ háta mögötti kis faluba vitte jegyzőnének, senkinek sem jutott eszébe azt kérdezni, hogy miért megy oda eltemetkezni? Pedig ő is elhagyta a kényelmes otthonát, a szerető szüleit, a megszokott barátait és szórakozásait és lement egy kis

falusi házba, szűkös életviszonyok közé, egészen egyszerű emberek társaságába. Miért? Mert szerette azt, aki magával hívta oda. Ő is egészséges, csinos és fiatal volt, hiszen az ura másképpen talán nem is szerette volna meg. Azt hiszed anyám, a jó Istennek kisebbek az igényei? Neki az öregek, betegek, életuntak és reménytelenek is jók? Vajjon nem a legszebbeket, legjobbakat és legértékesebbeket kellene-e felajánlani neki? Miért nem természetes ez, ha a másik az?

— Azért, mert a nő hivatása, hogy férjhez menjen. Én is elhagytam annak idején az otthonomat és a szüleimet, mert az volt a hivatásom, hogy a ti édesanyátok legyek. Ez az Isten akarat. Nincs-e bent a Szentírásban, hogy a nő elhagyja apját, anyját és követi az ő férjét?

— Igazad van anyuskám. A nők legnagyobb részének ez az Istentől nyert hivatása. De van egy kicsiny csoport, az összeshez viszonyítva elenyészően kicsiny, akikhez az Úr így szól ugyanabban a Szentírásban: „Ha tökéletes akarsz lenni . . . jöjj és kövess engem!” És az Evangéliumban áll az is, hogy Jézus: „felmenvén a hegyre magához hívá, kiket ő akart.” (Márk. 3, 13.) . . . Anyám, miért nem akarod elhinni nekem, hogy én is ezek között a választottak között vagyok?

Valami olyan egyszerű, olyan természetes őszinteség csendült ki Erzsi minden szavából, hogy az édesanyja nem feszegette tovább a „miért”-et. Az esze talán el is fogadta a hallottakat, csak a szíve, a világi felfogás ezernyi szárával átszőtt szíve nem tudott megnyugodni. Végül, Erzsi kérésére megígérte ugyan, hogy igyekszik megnyerni az apa beleegyezését is, de Erzsi tudta, hogy szülei a kényszerű belenyug-

váson túl, egyelőre még nem jutnak el. Az emberek általában messze vannak attól, hogy Istennek, csak a lélek mélyén hallható hívását olyan valóságnak ismerjék el, mint a füllel hallható emberi szót. Különösen, ha az a szó nem a saját lelkükben hangzott el. Erzsi tudta azt is, hogy vannak ma is mélységesen vallásos szülők, akik Ábrahám mindenre kész, áldozatos lelkével ajánlják föl Istennek a legdrágábbjukat. Sőt akad olyan is, aki, mint Lisieux-i kis szent Teréz édesanyja, már előre így imádkozik Istenhez: „Adj nekem sok gyermeket, hogy valamennyit Neked szentelhessem”. De az ő szülei nem ezek közül valók. Milyen jó mégis, hogy legalább a beleegyezésüket megnyerheti.

— — — — —

Zárdába lépése előtt Erzsi meglátogatta Mártát. Egyedül őt a barátnői közül. Bizott benne, hogy Márta megérti őt és nem keres elhatározása mögött rejtett világfájdalmat, vagy titkolt tragédiát.

De teljesen még Márta sem érti meg. Gondolatvilága annyira a külső életben gyökeredzik, hogy a szemlélődő élet értékét nem tudja felfogni. Hogy az ima szükséges és fontos, azt elismeri, de hogy többet érhet még a munkánál is, azt nem látja be.

— Gyönyörű hivatás, — mondja — a teljesen Istennek szentelt élet. A szüzességet még az ókori pogány népek is értékelték. A templomok „szent tüzét” mindig szüzek őrizték. Ami egyszer „áldozat”, az mindig valami érintetlenül tisztát jelent. A másik két evangéliumi tanács, a szegénység és az engedelmesség is érthető. Voltaképen hozzátartozik az önáldozat teljességéhez. Csak azt nem értem, hogy lehet a munkáról lemondani?

— Hiszen azért dolgozni is fogok — szolt közbe Erzsi. — A legtöbb zárdában nem csupán szemlélődő élet folyik. Vannak akik betegápolást végeznek, mások szegénygondozással foglalkoznak, vagy tanítanak. Hiszen megtalálhatod a zárdákban a legkülönbözőbb iskolatípusokat, még a gazdasági, ipari és kereskedelmi képzésre is. Aztán egyesületek, kongregációk és lelkigyakorlatok útján foglalkoznak az iskolából kikerült leányifjúsággal és a felnőttekkel is. Hát ez nem munka?

— Igen, tudom, dolgozni is fogsz. Vagyis a munka lesz a mellékfoglalkozásod. Neked, aki olyan tehetséges vagy, s aki idekint a világban annyi, de annyi jót tehetnél! Ha majd Isten egyszer számon kéri tőled, hogy miképen kamatoztattad a neked juttatott talentumokat, mit felelsz akkor?

— Azt felelem, hogy *ott* értékesítettem azokat, ahová ő hívott. Hát azt hiszed, hogy a zárdák falai közt nem folyik szociális és karitatív munka is? A különbség csak az, hogy míg a világban élő apostoli munkások elmennek az emberek közé, addig a kolostorok kapuján maguk zörgetnek be azok, akiknek a segítségre szükségük van. S hogy a szerzetesek főfoglalkozása az ima? Igaz. De talán azt hiszed, hogy ez semmittevés? Nem emlékszel az ószövetségből arra, hogy míg a zsidónép lent harcolt, Mózes fönt állt kitárt karral a hegyen és imádkozott? S valahányszor fáradtan leengedte a karját, a győzelem mindannyiszor az ellenség felé fordult? Azt hiszed, ma már kevesebbet ér az ima? Hogy tudhatjuk mi, parányi látókörű emberek, hogy a kolostorokban imádkozó szerzetesek hányszor fordítják el tőlünk engesztelő imáikkal Isten büntető kezét! Csak nem gondolod, hogy az Úr Jézus tévedt, mikor azt mondotta, hogy „Mária a legjobb részt választotta”!

— De mi lenne az életből, ha mindenki zárdába vonulna? — kérdezte Márta.

— Jaj, Mártám, hát még te is ilyen elnyűtt szólammal élsz? — méltatlankodott Erzsi. — Azt már csak mégis föltételezheted, hogy a Teremtő bölcsesége terjed odáig mint a miénk! Nem tudom, mekkora lehet a kolostorok lakóinak a száma a világban élőkéhez viszonyítva, de azt hiszem, a százalék túlságosan nagy mérték hozzá. Talán még ezrelékben sem fejezhető ki. Lent a völgyben milliók harcolnak s csak itt-ott áll egy-egy kitárt karú Mózes a hegyen . . .

— Hogy van az — kérdezte elgondolkozva Márta — hogy te, aki azelőtt nem voltál komolyan, mélyen vallásos, ezt ilyen meggyőződéses bizton-sággal érzed, én pedig, aki gyermekkorom óta mindig vallásos életet éltem, mégsem tudom a szemlélődő életet ilyen magasra értékelni?

Erzsi nem felelt mindjárt. Aztán valami különös, befelé néző mosolygással mondta:

— Látod, ez az! A hivatás! „Aki fel tudja fogni, fogja fel.” (Máté 19. 12.)

— De hát mi a hivatás? Csupán csak érzés? Hiszen az érzés csalhat is! Hányan érzik pl. hogy halálosan szerelmesek, s a házasság után kiszül, hogy az érzésük valami hamis kábulat volt, ami a kijózanodás után teljesen eltűnt.

— Teljesen igazad van. A hivatás kérdésében, akár házasságról, akár zárdába lépésről van szó, egyedül csak az ömlengő, áradózó érzésre támaszkodni veszedelmes. Az érzés megbízhatósága ott kezdődik, amikor melléje szegődik az ész is, és a körülmények alapos mérlegelése után erős, határozott, nehézségekkel is szembenéző, áldozatokra is kész *akaratot* vált ki. A zárdákban, a noviciátus ideje alatt kemény pró-

bára teszik ezt az akaratot, s ha a teherpróbát nem bírja ki, a jelöltet nem bocsátják fogadalomra. A házasság előtt ilyen próbára ritkán nyílik alkalom. A jegyesek a házasság előtt egymásnak rendszerint csak a vonzó oldalát látják. Ezért sokkal több — még aránylag is — a boldogtalan asszony, mint a boldogtalan szerzetesnő. Az a túláradó érzés és lelkesülés, mellyel a hivatás jelentkezni szokott, a szerzetes életben éppúgy nem marad meg állandóan, mint a házaseletben. De az igazi hivatásszeretet legyőzi a hangulatváltozásokat és a családi életben igazi anyákat, a kolostorokban pedig igazi szerzeteseket nevel. A világ egyik legnagyobb női szentje, ávilai nagy Terézia 18 évig szenvedett a leggyötrőbb lelki szárazságban és a hivatását mégsem vesztette el. Az érzés nem fokmérője a hivatásnak.

— Ne hidd, hogy én talán teljesen símán, minden zökkenő nélkül jutottam el a hivatásom első, érzésbeli jelentkezésétől az akaratom mai határozottságáig. Maga a lelkiatyám tett a legkeményebb próbára, mikor elém tárta a szerzetes élet nehézségeit. Nem volt könnyű a választás sem, a lényegükben egy, de formájukban különböző rendek között. De mikor az ember az első lépést megtette, s a lelkében felfogott hívó szóra felfigyelt, a többit már az isteni kegyelem végzi el. Ugyanaz a kegyelem, mely a kiválasztott, de még gyáva, ingadozó halászokból apostolokat és vértanukat formált.

Erzsi elhallgatott. Egy ideig Márta sem törte meg a csendet. Aztán egyszerre, csodálatos megértésre nyílt szemmel nézett a barátnőjére és csöndesen, lassan mondta:

— Különös. Eddig sohasem értettem a pünkösdi csodát. Hogy a Szentlélek hatására az apos-

tolok szavát minden nemzetbeli megértette. De lám, most itt velünk is valami ilyesmi történt.

Míg te a szerzetesi hivatást magyaráztad nekem, én megértettem az anyai hivatást. Isten szava hív mindkettőnket. Te a magad nyelvén hallod a szót, én a magamén. Te úgy érted, hogy mint Krisztus jegyese kell majd szeretetedbe, imáidba és segítő karodba fogadni mindazokat, akik ezzel a megszólítással fordulnak hozzád: „Testvérem” vagy „Anyám”, én pedig, hogy mint egy földi ember jegyese, hasonló imára és munkára kész lélekkel várjam azokat, akik ma még csak Isten örök tervében élnek, de valamikor engem fognak így szólítani: „Anyám!”

Erzsi átnyúlt a kettejük közt lévő kis asztalon és megfogta Márta kezét:

— Menyasszony vagy?

— Még nem tudja senkisé. A testvérkéimet egyelőre nem hagyhatom el. De amint akkorák lesznek, hogy nem kell az egész éneket nekik adnom, s a nagyobbik húgom betöltheti a helyem, akkor megesküszünk. Addig, ez a néhány év az én noviciátusom.

— És a vőlegényed vár addig?

Márta sugárzó arccal, boldog biztonsággal felelte:

— Te mondtad, hogy a hivatás próbaköve nem az érzés, hanem az akarat. Nos, a mi kettőnk élethivatása is eljutott már a nehézségekkel szembenéző, állhatatos akaratig.

— Ó, de szép ez! — mondta most Erzsi. — De még szebb elgondolni, hogy ha most idehívhatnám tanuságtételre valamennyi dolgozó nőt, akinek a munkája nem robot, hanem hivatás, bebizonyulna, hogy akár beteget ápolunk, akár tanítunk, akár karitatív, szociális, vagy bármilyen

más munkát végzünk, és bárhol vagyunk is, a hivatásunk mindig és mindenütt egy: valamiképen kiárasztani magunkból azt, ami bennünk „anyai.”

— A legeslegszebb pedig az, tette hozzá Márta — hogy a Pátrónánk is közös: a Szűz Anya!

TARTALOM.

Előszó	3
Bevezetés	6
Abránd és valóság (<i>Otthon</i>)	8
Hát így is lehet? (<i>Takarítás</i>)	12
A földhözvágott palacsintasütő (<i>Főzés</i>)	22
Robot (<i>Tanítás, hivatás nélkül</i>)	27
Tapogatódzás (<i>Önművelés</i>)	33
A rejtett kincs (<i>Hivatásos tanítás</i>)	41
Katoka farmja (<i>Baromfitenyésztés</i>)	46
Az írógép lelke (<i>Irodai munka</i>)	58
A missziós varrótű (<i>Varrás</i>)	69
A kormánykerék mellett (<i>Autóvezetés</i>)	83
Míg egy modern leány eljut odáig . . . (<i>Csecsemő ápolás</i>)	90
Az érem komoly oldala (<i>Betegápolónő</i>)	97
Vita az orvosnők körül (<i>Orvosnő</i>)	106
Üttörők (<i>Szülésznő</i>)	120
Egy boldog leány levele (<i>Kertészet</i>)	132
Lehetőségek (<i>Különböző ipari és művészi pályák</i>)	139
Ahol öröm a munka (<i>Gazdaság</i>)	156
Ingyen dolgozó munkásaink (<i>Méhészet</i>)	166
A fálu őrangyala (<i>Ovónő</i>)	175
Hol a hiba? (<i>Leányegyesület vezetés</i>)	182
Modern apostolkodás (<i>Szociális munkák</i>)	186
Akik a legjobb részt választották . . . (<i>Zárdai élet</i>)	197

Gerely Jolán

*leányproblémákkal foglalkozó sorozatából meg-
jelent munkái:*

A mai leányok útja ára 4— P.
(német kiadása is van)

A művelt leány ára 2·80 P.
(német kiadása készül)

Hívatas vagy robot ára 3— P.
(pályaválasztási tanácsadó)

Sajtó alatt

Add nekem a szívedet! (A leánylélek beállítása a
családanya és az Istennek szentelt szűz krisztusi
elgondolásában.)

Előkészületben

Leányhibák — leányértékek.

EGYÉB ÉRTÉKES KÖNYVEK FIATAL LEÁNYOK SZÁMÁRA.

<i>Müller Lajos S. J.: Leányhivatások</i>	P 0:80
<i>Müller Lajos S. J.: Leánybarátkozások</i>	P 0:80
<i>Müller Lajos S. J.: A kis titok</i>	P 0:56
<i>Jámbor László S. J.: Levelek húgomhoz</i>	
I. II. III.	P 3:70
<i>Dr. Csaba Margit: Amit egy serdülő leánynak tudni kell</i>	P 3:50
<i>Dr. Bánhegyi Jób: Nem vagy már kislány</i>	P 2:50
kötve	P 3:—
<i>Pécsi: Az utolsó áldozat (sz. Ágnes)</i>	P 0:80
<i>Gerely Jolán: Egy élet egy lélekért</i>	P 0:80
<i>Ijjas: Sziénai legenda (sziénai sz. Katalin)</i>	P 1:80
<i>Krane—Ijjas: Magna Peccatrix (Mária Magdolna)</i>	P 3:—
<i>Blaskó: Édesanyám (Szűz Mária élete)</i>	P 6:—
<i>Blaskó: Csillagok leánya (Sz. Erzsébet)</i>	P 6:—
<i>Blaskó: Királyné leánya</i>	P 2:50
<i>Szerafini: Lola naplója</i>	P 1:—
<i>Szerafini: A másik</i>	P 2:40

Megrendelhető:

**KORDA R. T. könyv-, kegytárgy-,
papírkereskedésében**

Budapest., VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3—4.

